

PLAN UPRAVLJANJA TURISTIČKOM DESTINACIJOM DUGI OTOK

Obuhvaća područje: Dugi otok, Zverinac, Lavdara

Naručitelj: Turistička zajednica Dugi otok

Razdoblje: 2026.–2029.

U skladu sa Zakonom o turizmu (NN 156/23) i Pravilnicima (NN 112/24)

Izrada plana: Turistička zajednica Dugi otok
u suradnji s dionicima destinacije

Sali, prosinac 2025.

Sadržaj

1. UVOD	6
1.1. Polazište i ciljevi Plana	6
1.2. Metodologija rada.....	7
1.3. Ključni dionici	9
1.4. Profil odredišta/baze osnovnih informacija o destinaciji.....	11
2. PRIHVATNI KAPACITET DESTINACIJE	14
3. ANALIZA STANJA DESTINACIJE	16
3.1. Resursna osnova	16
3.1.1. Geografska obilježja	16
3.1.2. Prirodna baština	18
3.1.3. Kulturna baština.....	21
3.2. Javna turistička infrastruktura	23
3.2.1. Primarna turistička infrastruktura.....	23
3.2.2. Sekundarna turistička infrastruktura.....	24
3.3. Komunalna infrastruktura	25
3.3.1. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta.....	25
3.3.2. Energetska infrastruktura	26
3.3.3. Vodoopskrba i odvodnja	27
3.3.4. Otpadne vode	27
3.3.5. Gospodarenje otpadom	28
3.4. Prometna infrastruktura	29
3.4.1. Morski promet, pristaništa i luke	29
3.4.2. Cestovna mreža.....	31
3.4.3. Parkirališta i promet u mirovanju	31
3.5. Analiza stanja digitalizacije	32
3.5.1. Digitalna infrastruktura i povezanost.....	32
3.5.2. Digitalni alati za upravljanje turizmom.....	32
3.5.3. Digitalna transformacija lokalne zajednice.....	33
3.5.4. Sigurnost i privatnost	33
3.6. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	34
3.6.1. Fizička pristupačnost	34
3.6.2. Pristupačnost usluga	35
3.6.3. Društvena i kognitivna pristupačnost.....	35
3.7. Analiza stanja organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	36

3.7.1.	Zdravstvena zaštita.....	36
3.7.2.	Javne i žurne službe.....	37
3.7.3.	Obrazovanje, kultura i sport	37
3.7.4.	Vjerske zajednice	37
3.7.5.	Financijske, platne i poštanske usluge.....	37
3.7.6.	Uslužne djelatnosti i opskrba	38
3.7.7.	Javni prostori i uređenost	38
3.8.	Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	39
3.8.1.	Istraživanje potreba poslodavaca u turizmu i ugostiteljstvu	39
3.8.2.	Procjena sezonalnosti i utjecaja na radnu snagu.....	39
3.8.3.	Potrebe za razvojem radne snage i obrazovnih programa	39
3.8.4.	Mjere za privlačenje i zadržavanje kadra.....	39
3.8.5.	Analiza kadrova u turističkim zajednicama	40
3.9.	Analiza komunikacijskih aktivnosti	40
3.9.1.	Korištenje komunikacijskih kanala	41
3.9.2.	Digitalno prisustvo.....	41
3.9.3.	Offline promotivne aktivnosti	41
3.9.4.	Suradnje s trećim stranama	41
3.9.5.	Prikupljanje i distribucija informacija	41
3.9.6.	Pozicioniranje na regionalnoj i nacionalnoj razini	42
3.10.	Analiza konkurencije	42
3.10.1.	Identifikacija konkurentskih destinacija	42
3.10.2.	Benchmarking – ključni pokazatelji usporedbe	43
3.10.3.	Komunikacijske strategije konkurencije.....	44
3.10.4.	Tržišni trendovi i inovacije	44
3.10.5.	Turistička potražnja – profil posjetitelja.....	44
3.11.	Izvešće o provedenoj analizi stanja	44
4.	POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA	46
5.	POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE	48
5.1.	Izvori podataka:.....	48
5.2.	Popis i metodološka tablica obveznih pokazatelja održivosti.....	48
5.3.	Popis i metodološka tablica specifičnih pokazatelja održivosti	49
5.2.	Praćenje održivosti	52
6.	OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI.....	53
6.1.	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	53
6.1.1.	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1) 53	53

6.1.2.	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)	55
6.2.	Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom	56
6.2.1.	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	56
6.3.	Pristupačnost destinacije	58
6.3.1.	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1	58
6.4.	Sigurnost destinacije	60
6.4.1.	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	60
7.	OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI	62
7.1.	Upravljanje vodnim resursima	62
7.2.	Gospodarenje otpadom	64
7.3.	Zaštita bioraznolikosti	67
7.4.	Održivo upravljanje energijom	69
7.5.	Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama	71
8.	OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI	73
8.1.	Turistički promet	73
8.2.	Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu	76
9.	OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA ...	79
9.1.	Turistička infrastruktura	79
9.2.	Održivo upravljanje destinacijom	86
9.3.	Održivo upravljanje prostorom	88
10.	SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI	90
10.1.	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	90
10.2.	Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom	97
10.3.	Pristupačnost destinacije	99
10.4.	Sigurnost destinacije	105
11.	SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI	115
11.1.	Upravljanje vodnim resursima	115
11.2.	Gospodarenje otpadnim vodama	119
11.3.	Gospodarenje otpadom	127
11.4.	Zaštita bioraznolikosti	137
11.5.	Održivo upravljanje energijom	140
11.6.	Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama	145
12.	SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA GOSPODARSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI	151

12.1.	Turistički promet.....	151
12.2.	Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu.....	155
13.	SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE.....	170
13.1.	Turistička infrastruktura	170
13.2.	Održivo upravljanje destinacijom	172
13.3.	Održivo upravljanje prostorom	178
14.	RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA.....	188
14.1.	SWOT analiza	189
14.2.	Identificiranje općih načela i ciljeva turizma	189
14.3.	Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta.....	191
14.4.	Identificiranje ciljeva i aktivnosti.....	193
14.5.	Mjere i aktivnosti	195
14.6.	Financijski okvir provedbe mjera i aktivnosti.....	205
15.	SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA.....	206
15.1.	Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave	206
15.2.	Smjernice i preporuke za turističke zajednice	207
15.3.	Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji ..	207
16.	POPIS PROJEKATA	208
16.1.	Nacionalni projekti i projekti JLS-a	208
16.1.1.	Rekonstrukcija pristaništa u Brbinju.....	208
16.2.	Projekti Turističke zajednice.....	208
17.	MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI	218
17.1.	Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom	218
17.2.	Izvješće o provedbi	218
18.	ZAKLJUČAK	218
19.	PRILOZI.....	219
19.1.	Prihvatni kapacitet destinacije	219
20.	IZVORI.....	219
21.	LITERATURA.....	220

1. UVOD

Plan upravljanja turističkom destinacijom Dugi otok (u daljnjem tekstu: **Plan**) izrađuje se temeljem **Zakona o turizmu** (NN 156/23, u daljnjem tekstu: **ZOT**) i **Pravilnika o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom** (NN 112/24, u daljnjem tekstu: **Pravilnik**) kao strateški dokument koji usmjerava razvoj turizma na Dugom otoku u smjeru održivosti, ravnoteže između gospodarskih koristi, očuvanja resursa i kvalitete života lokalnog stanovništva.

Nositelj izrade je **Turistička zajednica Dugi otok**, koja dokument izrađuje za cjelokupno područje svoje nadležnosti, uključujući i područje **Turističke zajednice mjesta Božava**. Plan obuhvaća **administrativno područje Općine Sali**, koje uključuje **Dugi otok, otok Zverinac i otok Lavdaru**.

Plan predstavlja temelj za strateško i operativno upravljanje turističkim razvojem u destinaciji, a povezuje se s prostornim planovima, aktima strateškog planiranja, planovima upravljanja kulturnim dobrima i drugim relevantnim dokumentima. U skladu sa ZOT-om, Plan donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, na prijedlog turističkog vijeća TZ Dugi otok.

Ovaj Plan vrijedi za razdoblje od 2026. do 2030. godine.

1.1. Polazište i ciljevi Plana

Plan predstavlja **planski dokument za razvoj održive destinacije** i izrađuje se za razdoblje od četiri godine. Svrha je Planom odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima – s ciljem **postizanja konkurentnosti, otpornosti i održivosti destinacije**.

Plan obuhvaća sljedeće elemente:

- analizu stanja,
- popis resursne osnove,

- obvezne pokazatelje održivosti na razini destinacije,
- razvojni smjer s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje,
- prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije,
- popis projekata koji pridonose ostvarivanju mjera za postizanje održivosti,
- popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Plan se izrađuje u sljedećim fazama:

- pokretanje izrade Plana,
- izrada prijedloga Plana,
- javno savjetovanje o prijedlogu Plana,
- donošenje odluke Turističkog vijeća Turističke zajednice općine Sali o prijedlogu Plana,
- usvajanje Plana od strane Općinskog vijeća Općine Sali,
- objava Plana u Službenom glasniku Općine Sali i na mrežnim stranicama TZ općine Sali,
- dostava popisa projekata Ministarstvu turizma i sporta.

1.2. Metodologija rada

Metodologija izrade ovog Plana upravljanja zasniva se na kombinaciji znanstvenih metodologija korištenih od strane više autora, specifičnostima prostora **Općine Sali** te različitim pristupima u procjeni koji su čimbenici ključni za definiranje smjera održivog upravljanja destinacijom. Uz navedeno, korišteni su i elementi drugih metodoloških pristupa razvijenih u kontekstu lokalnog i regionalnog planiranja.

Temeljni okvir izrade čine **Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom** (u daljnjem tekstu **Smjernice**) koje je izdalo **Ministarstvo turizma i sporta** u rujnu 2024. godine, a koje su usklađene sa ZOT-om te Pravilnikom.

S obzirom na vrijeme objave navedenih propisa i smjernica, izrada Plana je započela nešto kasnije od prvotno predviđenih rokova iz ZOT-a. Međutim, dokument se donosi u razumnom

vremenskom okviru kako bi njegova primjena započela **2026. godine**, dok će se eventualne prilagodbe i izmjene vršiti u narednim godinama.

Metodološki pristup temelji se na uključivanju i participaciji **relevantnih dionika u destinaciji**, s ciljem osiguravanja njihove informiranosti, podrške i suradnje u implementaciji mjera iz Plana. U procesu izrade provedeni su dubinski intervjui s ključnim dionicima koje je identificirala Turistička zajednica Dugi otok, a rezultati i ciljevi Plana prezentirat će se široj javnosti tijekom procesa javnog savjetovanja.

Plan se izrađuje prema propisanim koracima iz Smjernica, uključujući sve faze budući da **Općina Sali** pripada **II. kategoriji indeksa turističke razvijenosti** te se izračun prihvatnog kapaciteta u ovom slučaju primjenjuje (za razliku od destinacija III. i IV. kategorije gdje nije obvezan).

Proces rada odvijao se kroz tri ključna koraka:

1. **Analiza postojećeg stanja** – utvrđeni su svi elementi koji utječu na fizičku i društvenu komponentu razvoja destinacije, njihova važnost u razvoju, te izvori podataka relevantni za njihovu procjenu.
2. **Terenski rad i participacija dionika** – u suradnji s TZ Dugi otok obišli su se ključni lokaliteti i atrakcije s ciljem stvaranja tematsko-interpretativnog okvira i prepoznavanja identitetskih vrijednosti destinacije. Uključeni su predstavnici lokalnih interesnih skupina, lokalne samouprave, kulturnih institucija i stručnjaka različitih profila kako bi se postigao maksimalan konsenzus oko razvojnih prioriteta.
3. **Kabinet ('desk') istraživanja** – provedena su temeljem brojnih sekundarnih izvora informacija: znanstvene i stručne literature, dostupnih statistika, prostornih planova i sektorskih izvješća.

Analizirani su sljedeći sekundarni podaci:

- podaci o stanovništvu (Popis 2021. i drugi izvori),
- gospodarske aktivnosti, turistički kapaciteti i promet (izvori: DZS, eVisitor),
- komunalna i prometna infrastruktura,
- istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu,
- prostorni planovi Općine Sali i Zadarske županije,

- izvješća javnih poduzeća (HEP, Vodovod, komunalna društva),
- planovi gospodarskog i turističkog razvoja Zadarske županije.

1.3. Ključni dionici

Upravljanje razvojem turizma na Dugom otoku zahtijeva koordiniran pristup i aktivno sudjelovanje svih relevantnih dionika. Turistička zajednica Dugi otok, kao nositelj izrade Plana, prepoznaje važnost uključivanja lokalne zajednice, gospodarskih subjekata, javnog i civilnog sektora te institucija koje djeluju na području destinacije. Svaki od dionika ima specifičnu ulogu u budućem razvoju turizma te, sukladno tome, treba preuzeti odgovornost za provedbu mjera i aktivnosti iz Plana.

U proces izrade Plana uključeni su:

- predstavnici Općine Sali kao jedinice lokalne samouprave,
- predstavnici Turističke zajednice Dugi otok i TZ mjesta Božava,
- predstavnici Parka prirode Telašćica i Nacionalnog parka Kornati,
- predstavnici komunalnih društava i infrastrukturnih ustanova (npr. HEP, Vodovod, Mulić d.o.o.),
- privatni iznajmljivači, ugostitelji, OPG-ovi, turističke agencije i drugi pružatelji usluga,
- predstavnici udruga, kulturnih i sportskih društava, DVD-ova te drugih oblika civilnog društva,
- predstavnici obrazovnog i javnog sektora (npr. sveučilišta, škole, zdravstvene ustanove).

Kroz javne konzultacije, fokusirane radionice i intervjue omogućeno je iznošenje mišljenja, potreba i prijedloga dionika, kako bi Plan bio usklađen s realnim stanjem i interesima zajednice. U fazi provedbe Plana predviđeno je kontinuirano uključivanje dionika kroz koordinacijske sastanke, praćenje pokazatelja održivosti i zajedničko kreiranje projektnih prijedloga. Njihova uloga bit će ključna i u prikupljanju podataka za potrebe izvještavanja o provedbi Plana.

Za jasnije razumijevanje međusobnih odnosa i utjecaja, izrađena je **mapa dionika (Tablica 1)**, a u nastavku se prikazuju glavne skupine dionika i način njihova uključivanja:

Glavni dionici	Tko	Kako su uključeni
Lokalne i regionalne vlasti	Općina Sali, Zadarska županija	Postavljanje strateških ciljeva i davanje pravnog okvira
Turističke zajednice	TZ Dugi otok, TZ mjesta Božava	Nositelj izrade Plana, koordinacija svih aktivnosti i dionika
Privatni sektor	Iznajmljivači, ugostitelji, prijevoznici, ronilački centri, OPG-ovi	Sudjeluju u razvoju ponude i pružanju usluga posjetiteljima
Lokalno stanovništvo	Stanovnici svih naselja na Dugom otoku, Zverincu i Lavdari	Sudjelovali kroz konzultacije i davanje prijedloga
Nevladine organizacije (NVO)	Kulturne i okolišne udruge, građanske inicijative	Zastupanje interesa zajednice, doprinos očuvanju baštine i prirode
Stručnjaci	Instituti, konzultanti, istraživači	Ekspertiza u analizi i izradi prijedloga mjera i projekata
Javne ustanove i komunalna društva	JU PP Telašćica, Natura Jadera, HEP, Vodovod, Mulić d.o.o., UNIZD, Konzervatorski odjel u ZD-u, OŠ Petar Lorini i dr.	Suradnja u upravljanju resursima i planiranju zahvata

Tablica 1. Mapa dionika

1.4. Profil odredišta/baze osnovnih informacija o destinaciji

Pokazatelj	2024 godina	Izvor / Napomena
Lokacija		Općina Sali
Broj stanovnika	1698	DZS 2021. ¹
Broj naselja	11	Sali, Zaglav, Žman, Luka, Brbinj, Savar, Dragove, Božava, Soline, Veli rat, Zverinac (+ Lavdara)
Broj turističkih dolazaka	14.568	DZS / SI-1739-2025 ²
Broj noćenja	126.011	DZS / SI-1739-2025
Prosječna duljina boravka	8,6 dana	Izračun: 126.011/14.658
Struktura gostiju	90% strani 10% domaći	DZS / SI-1739-2025
Broj kreveta u komercijalnom smještaju	Ukupno: 4.951	DZS, kategorija stalni kapaciteti
Turistički kapaciteti	Privatni smještaj, hoteli, kampovi	88% ukupnog smještaja čini privatni smještaj, turistička naselja: Hotel Luka **, Hotel Sali **, hoteli: Hoteli Božava ***, botique hotel: Vila Nai*****, kampovi: kamp Kargita, kamp Mandarino *****. Privatni smještaj u rasponu od ** do *****.
Emitivna tržišta	Njemačka, Austrija, Slovenija	Više od 60 % noćenja iz ta tri tržišta
Glavni oblici turizma	Nautički, kupališni, aktivni, kulturni, obiteljski	DSZ / SI-1739-2025. Glavni turistički proizvodi Dugog otoka uključuju kupališni i nautički turizam, koji dominiraju tijekom ljetne sezone zahvaljujući prirodnim atrakcijama poput plaže Sakarun, Parka prirode Telašćica i razvijenih sidrišta. Osim toga, sve veću ulogu imaju aktivni turizam (biciklizam, planinarenje, kajak), kulturni i baštinski turizam te robinzonski i ekološki oblici odmora povezani s autentičnim otočnim ambijentom.
Turističke atrakcije	Zaštićena područja, kulturna baština, vidikovci	Park prirode Telašćica, botanički rezervat Saljsko polje (maslinik), zaštićeni krajobraz SZ dio Dugog

¹ <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/>

² <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/>

		otoka, Natura 2000, kulturna baština i manifestacije, uvale i prirode plaže
Prometna povezanost	Državne, županijske i lokalne ceste	D109, ŽC6059, ŽC6060, ŽC6271 ³
Brodске linije	Brod, katamaran, trajekt	GV Line, TP Line, Jadrolinija. Prometna povezanost: • Zadar – Sali – Zaglav (brod&katamaran) • Zadar – Rivanj - Sestrunj – Brbinj – Zverinac – Božava (katamaran) • Zadar (Gaženica) – Brbinj (trajekt) • Zadar (Gaženica) – Rivanj – Sestrunj – Zverinac – Molat – Zapuntel – Ist (trajekt)
Zračna udaljenost od Zadra	15 km do Gaženice	Dugi otok udaljen je oko 350 km od Zagreba (cestovno i trajektno), dok je najbliži grad Zadar, povezan redovnim trajektnim i katamaranskim linijama u trajanju od oko 1,5 sat. Glavna emitivna tržišta – Njemačka, Austrija i Slovenija – nalaze se na udaljenosti od 300 do 700 km, što omogućuje dolazak osobnim vozilima i zračnim putem preko zadarske zračne luke. ⁴
Prometna infrastruktura⁵	Državne, županijske, lokalne ceste	Prostorni plan Općine Sali čl.17., čl.131.
Komunalna infrastruktura	Neravnomjerno razvijena	Prostorni plan Općine Sali, vodovodna mreža povezuje 4 naselja: Sali – Zaglav – Žman – Luka. Kanalizacija i otpadne vode također. Dok su ostala naselja uglavnom oslonjena na dostavu vode (vodosprema) i upojne jame.

³ <https://geoportal.hrvatske-ceste.hr/gis?c=585099%2C4917628&so=&z=3.5>

⁴ <https://maps.google.com>

⁵ Odluka o razvrstavanju javnih cesta NN 86/2024

Turistička infrastruktura	T1, T2, T3	Turistička infrastruktura Općine Sali razvija se unutar definiranih zona ugostiteljsko-turističke namjene (T1 – hoteli, T2 – turistička naselja, T3 – kampovi), od kojih su najznačajnije: Božava, Sali, Zaglav, Luka, Veli Rat, Soline i Žman. Prema prostornom planu, ukupna planirana površina turističkih zona iznosi više od 130 ha, pri čemu se posebna pažnja pridaje očuvanju krajobraza i usklađenosti gradnje s prirodnim ambijentom otoka. Uz postojeće kapacitete u privatnom smještaju, predviđen je razvoj manjih hotela, tematskih kampova i robinzonskih kapaciteta, osobito na rubnim dijelovima naselja i u blizini prirodnih atrakcija (npr. uvala Dumboka, Strižna, Mir).
Geografska obilježja (reljef, planine, rijeke i dr.)	Dugi otok, najveći otok zadarskog arhipelaga s površinom od 114,44 km ² i duljinom od oko 45 km, smješten je u srednjem Jadranu zapadno od Zadra. Otok je razveden i reljefno raznolik, s visokim klifovima na zapadu, blagim padinama na istoku i brojnim prirodnim vrijednostima poput Parka prirode Telašćica, jezera Mir i geoloških rezervata, a naselja su većinom smještena uz zaštićenu unutrašnju obalu. ⁶	
Klimatska obilježja (prosječni broj sunčanih dana, količina padalina, prosječne sezonske temperature)	Dugi otok ima tipičnu mediteransku klimu s toplim, suhim ljetima i blagim, vlažnim zimama. Godišnje bilježi oko 2.600 sunčanih sati, što ga svrstava među najsunčanija područja u Hrvatskoj. Prosječna ljetna temperatura zraka iznosi oko 25 °C, dok je zimi oko 8–10 °C. Godišnja količina oborina kreće se između 800 i 1.000 mm, s najviše kiše u jesenskim mjesecima, osobito u studenom i prosincu. ⁷	

Tablica 2. Profil destinacije

⁶ <https://geoportal.dgu.hr/>

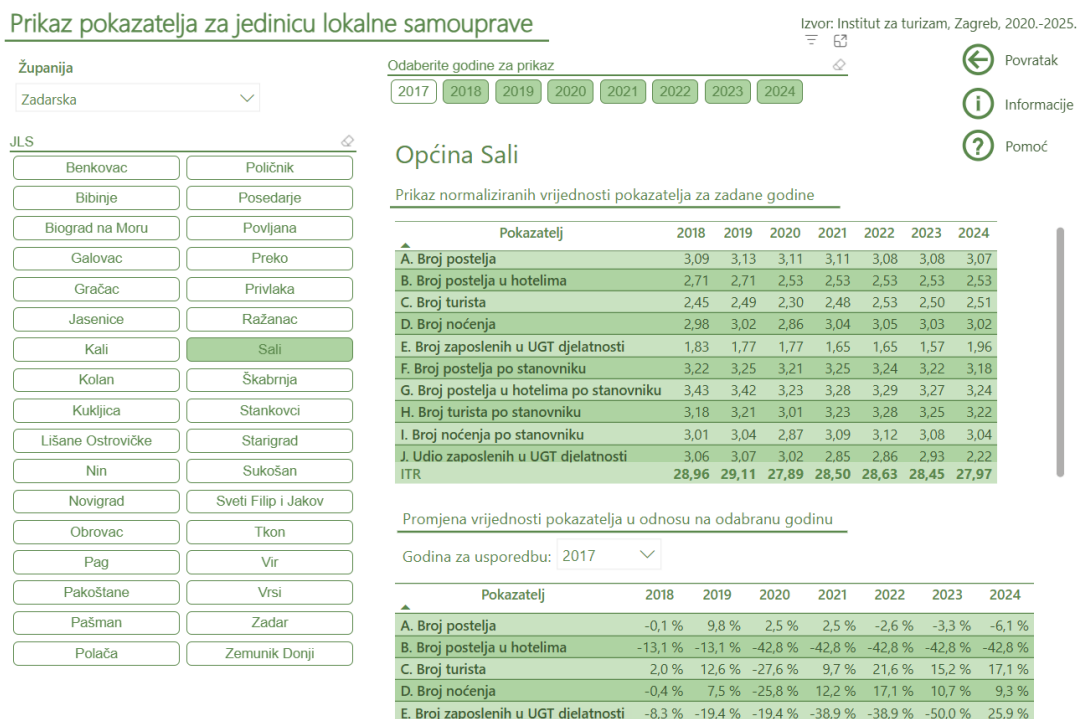
⁷ https://weather-and-climate.com/average-monthly-Rainfall-Temperature-Sunshine-region-dugi-otok-hr,Croatia#google_vignette

2. PRIHVATNI KAPACITET DESTINACIJE

S obzirom na to da Turistička zajednica Dugi otok pripada II. kategoriji indeksa turističke razvijenosti (ITR = 27,97 za 2024.), obvezna je izraditi izračun prihvatnog kapaciteta sukladno Pravilniku o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (NN 112/24).

Analiza pokazatelja iz razdoblja 2017. – 2024. godine ukazuje na kontinuirano visoke vrijednosti u segmentima:

- broja postelja po stanovniku (3,18),
- broja turista po stanovniku (3,22),
- broja noćenja po stanovniku (3,04),
- ukupnog broja postelja (3,07).

Slika 1. Prikaz pokazatelja smještajnog kapaciteta i broja posjetitelja

(Izvor: Institut za turizam)

Istovremeno, udio zaposlenih u ugostiteljstvu i turizmu (UGT djelatnosti) i dalje je relativno nizak (2,22), što upućuje na potencijalni disbalans između razine turističke aktivnosti i uključenosti lokalnog stanovništva u turistički sektor.

Poseban izazov predstavlja sezonalnost turizma i prostorna koncentracija posjetitelja u određenim dijelovima otoka, što dodatno opterećuje prirodne resurse, infrastrukturu i lokalnu zajednicu. U tom smislu, izračun prihvatnih kapaciteta postaje temeljni alat za upravljanje opterećenjem destinacije.

Izračun prihvatnog kapaciteta za područje Dugog otoka, Zverinca i Lavdare bit će izrađen sukladno metodologiji propisanoj pravilnikom, uključujući obvezne i dodatne pokazatelje održivosti, te prikazan u zasebnom dokumentu/prilogu Planu upravljanja.

Rezultati izračuna koristit će se za planiranje optimalnog broja, vrste i kapaciteta smještajnih i ugostiteljskih objekata, za upravljanje turističkim tokovima, te za druge mjere usmjerene očuvanju okoliša i kvalitete života lokalne zajednice.

3. ANALIZA STANJA DESTINACIJE

Turizam na Dugom otoku karakterizira izražena sezonalnost, s visokom koncentracijom dolazaka u srpnju i kolovozu, te prostorna neravnomjernost u razvoju između južnog i sjevernog dijela otoka. Posebno opterećenje bilježe područja unutar zaštićenih prirodnih cjelina – Park prirode Telašćica i Sjeverozapadnog krajobraza – koja zahtijevaju pažljivo upravljanje posjetiteljskim tokovima.

Smještajni kapaciteti najvećim su dijelom u privatnim kućanstvima, uz prisutnost manjih obiteljskih hotela i kampova. Infrastrukturna opremljenost varira po naseljima, što utječe na dostupnost usluga i razinu zadovoljstva posjetitelja.

U nastavku će biti prikazani osnovni i specifični pokazatelji održivosti (okolišni, društveni, gospodarski i prostorni), u skladu s Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24). Također će biti identificirani ključni izazovi u razvoju destinacije, uključujući pitanje prometne povezanosti, gospodarenja otpadom, pritiska na resurse te stanovanja lokalnog stanovništva.

3.1. Resursna osnova

Destinacija Dugi otok raspolaže iznimno vrijednom resursnom osnovom, utemeljenom na kombinaciji očuvanog prirodnog okoliša, kulturno-povijesne baštine i autentičnog otočnog identiteta. Ovi elementi nisu uvijek aktivno uključeni u turističku ponudu, no predstavljaju ključnu osnovu za budući razvoj održivih, tematski profiliranih turističkih proizvoda.

3.1.1. Geografska obilježja

Dugi otok je najdulji otok zadarskog arhipelaga s duljinom od 44,5 km i prosječnom širinom između 1 i 4,8 km. Ukupna površina otoka iznosi oko 114 km², a dužina razvedene obale preko 110 km. Smješten je uz sjeverozapadni rub Kornatskog arhipelaga i predstavlja prirodnu barijeru između otvorenog mora i zadarskog priobalja. Geološki je građen uglavnom od vapnenaca i dolomita, s izraženim krškim oblicima reljefa, klifovima (najviši na Jadranu kod

Telašćice – do 161 m), uvalama i ponikvama. Najviši vrh otoka je Vela Straža (338 m). Zbog geografskog položaja i prirodnih osobina, otok ima stratešku važnost za razvoj održivog otočnog i nautičkog turizma.

Redni broj	Naziv otoka/otočića/hridi	Kategorija	Razvrstavanje otoka/otočića/hridi prema udaljenosti od kopna	Geografska površina (m ²)	Poseban status	E HTRS96/TM (geoportali DGU)	N HTRS96/TM (geoportali DGU)	Specifični položaj
1	BARIČEVAC	Hrid	Pučinski	4,267		368196	4891696	
2	BRŠČAK	Otočić	Pučinski	189,434		368435	4894797	
3	BRSKVENJAK	Otočić	Kanalski	52,060		399387	4861776	
4	BUČ MALI	Otočić	Kanalski	28,709	Park prirode Telašćica	398930	4860580	
5	BUČ VELI	Otočić	Kanalski	106,623	Park prirode Telašćica	398500	4860755	
6	DONJI ŠKOLJ	Otočić	Pučinski	90,284	Park prirode Telašćica	390454	4865399	
7	DUGI OTOK	Otok	Pučinski	113,305,339		384600	4873300	
8	FARFARIKULAC	Hrid	Pučinski	5,318		391744	4864485	
9	GALIJIČA	Hrid	Kanalski	3,212		383044	4878180	
10	GALIJOČA	Hrid	Pučinski	629		394048	4862400	
11	GLAMOČ	Otočić	Kanalski	412,582		399746	4862824	
12	GOLAC (DUGI OTOK)	Otočić	Pučinski	63,870		367737	4895540	
13	GORNJA ABA	Otočić	Kanalski	225,315	Park prirode Telašćica	398210	4861836	
14	GORNJI ŠKOLJ	Otočić	Pučinski	84,437	Park prirode Telašćica	390849	4865617	
15	HRID (MEŽANJ)	Hrid	Pučinski	593		373098	4884750	
16	HRID GOZDENJAK	Hrid	Pučinski	610		393204	4863128	
17	HRID KATINICA (PRIJATELJIČA)	Hrid	Kanalski	753		398032	4860951	
18	HRID TALJURIĆ	Hrid	Pučinski	1,463		395001	4859058	
19	KATINA	Otok	Pučinski	1,128,527	Park prirode Telašćica	397139	4861026	
20	KOROTAN	Hrid	Pučinski	8,022		394339	4862170	
21	KRAVA	Otočić	Kanalski	41,885		391444	4870124	
22	KRKNATA	Otočić	Kanalski	391,674		390799	4870427	
23	LAGAN MALI (LAGNIČI)	Otočić	Pučinski	10,417		364427	4893247	
24	LAGAN VELI (LAGNIČI)	Otočić	Pučinski	21,640		364718	4893031	
25	LAVDARA	Otok	Kanalski	2,272,293		396500	4866700	Da
26	LAVDARA MALA	Otočić	Kanalski	53,806		398040	4864870	
27	LUŠKI	Otočić	Kanalski	293,825		386850	4873620	
28	M. ABA	Hrid	Kanalski	317		398704	4861598	
29	MAGARČIĆ (MAGACIĆ)	Otočić	Kanalski	55,406		374232	4888742	
30	MALA ABA (ABICA)	Otočić	Kanalski	30,875	Park prirode Telašćica	396470	4858304	
31	MASLINOVAČ (DUGI OTOK)	Otočić	Kanalski	24,545		386969	4874510	
32	MEŽANJ	Otočić	Pučinski	82,890		373331	4884847	
33	MRTONJAK	Otočić	Kanalski	79,184		393875	4869127	
34	MRTOVNJAK (DUGI OTOK)	Otočić	Kanalski	89,797		383009	4878675	
35	OKLIUČIĆ	Hrid	Pučinski	4,069		367201	4892378	
36	PLANATAK MALI	Otočić	Kanalski	13,452		375974	4887185	
37	PLANATAK VELI	Otočić	Kanalski	69,229		376022	4887532	
38	POHLIBA (DUGI OTOK)	Hrid	Kanalski	2,188		382489	4880066	
39	SESTRICA MALA (KORNAT)	Otočić	Pučinski	28,692	Park prirode Telašćica	396560	4857465	
40	SESTRICA VELA (KORNAT)	Otočić	Pučinski	97,760	Park prirode Telašćica	396086	4857692	
41	ŠILO	Otočić	Kanalski	53,928		375143	4890425	
42	ŠKOLIČ (KATINA)	Hrid	Kanalski	430		396524	4861311	
43	SPAREŠNJAK	Otočić	Kanalski	35,294		376140	4889690	
44	TATIŠNJAK	Otočić	Kanalski	10,304		376446	4886381	
45	TRIMULIĆ M.	Hrid	Kanalski	7,212		399154	4863900	
46	TRIMULIĆ VELI/SREDNJI	Otočić	Kanalski	18,046		399726	4863680	
47	TRSTIKOVAC	Hrid	Kanalski	7,011		399532	4863958	
48	TUKOŠČAK	Otočić	Kanalski	39,834		393321	4869985	
49	TUN MALI	Otočić	Kanalski	122,572		372045	4896097	
50	TUN VELI	Otok	Kanalski	2,210,428		374000	4894700	
51	UTRA	Otočić	Kanalski	201,809		379046	4884469	
52	ZVERINAC	Otok	Kanalski	4,177,872		373600	4892500	Da
Ukupne vrijednosti				126,260,731				

Tablica 2 - Statistički pregled ukupne geografske površine Općine Sali i popis otoka

(Izvor: registar-otoka.gov.hr.)

3.1.2. Prirodna baština

Prirodna baština Dugog otoka i pripadajućih otoka Zverinca i Lavdare izuzetno je vrijedna i raznolika, a obuhvaća posebnosti reljefa, geomorfoloških oblika, biološke raznolikosti te morskih i kopnenih ekosustava koji su prepoznati i zaštićeni na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Najistaknutiji prirodni resurs Dugog otoka je Park prirode Telašćica, koji obuhvaća spektakularni zaljev Telašćicu s trima fenomenima: izuzetno duboka uvala, strmci koji se vertikalno uzdižu i više od 160 m nad morem i jezero Mir – slano jezero koje nastaje spajanjem podzemnih i nadzemnih voda. Strmci (stijene) predstavljaju jedinstven geomorfološki fenomen, a jezero Mir vrijedan je primjer slanog jezera s ograničenom biološkom raznolikošću, ali velikom znanstvenom vrijednošću.⁸ U blizini je i botanički rezervat Maslinik Saljsko polje – ostatak tradicionalnog krajolika maslinika s izuzetno starim stablima.

Zadarski arhipelag uključujući Dugi otok, Lavdaru i Zverinac dio je ekološke mreže Natura 2000 (područja očuvanja značajna za ptice – POP i značajna za vrste i staništa – POVS). Plan upravljanja područjem ekološke mreže "Natura Jadera" (PU6128) ističe da su ta područja ključna za očuvanje brojnih ugroženih vrsta i staništa. Osobitu vrijednost predstavljaju priobalna staništa, podmorski travnjaci (posebno vrste *Posidonia oceanica*), stijene s pukotinama u kojima obitavaju endemske vrste, te krške lokve koje su važne za vodozemce i insekte.⁹ U priobalju Dugog otoka gnijezde se ptice poput morskog vranca (*Phalacrocorax aristotelis*) i gregule (*Calonectris diomedea*), dok su podmorja bogata vrstama riba i mekušaca.

Prema *Planu održivog turizma Parka prirode Telašćica*, identificirani su izazovi očuvanja prirodne baštine zbog povećanog broja posjetitelja, sidrenja izvan dozvoljenih zona, plovidbe izvan propisanih koridora te apartmanizacije koja utječe na staništa i krajobrazu. Dugi otok obiluje i speleološkim objektima (57 do sada poznatih), od kojih su mnogi teško dostupni, ali imaju veliku biološku i geomorfološku vrijednost.¹⁰

Vegetacija Dugog otoka pretežno je sredozemna – od makije i kamenjara do sekundarnih šuma alepskog bora. Na središnjem i zapadnom dijelu otoka prisutne su i autohtone vrste poput crnike, dok se na napuštenim poljoprivrednim površinama razvijaju sekundarna vegetacija i

⁸ <https://pp-telascica.hr/>

⁹ <https://www.natura-jadera.hr/o-nama/planovi-upravljanja/>

¹⁰ <https://pp-telascica.hr/interni-akti/>

travnjaci. Polja poput Arnjevog, Stivanjeg i Dugo polja odlikuju se plodnim crvenicama, a u nekima se pojavljuju sezonska močvarna staništa.¹¹

Uvala Čuška Dumboka primjer je potopljene krške doline, dok brojni otočići u akvatoriju (Krknata, Katina, Mežanj i dr.) čine dio vrijednog pejzažnog i ekološkog mozaika. Lavdara i Zverinac, iako manji, također posjeduju važne krajobrazne i ekološke osobine – Lavdara ima vrijedne šumske komplekse, a Zverinac uz kulturno-povijesnu baštinu i očuvane tradicionalne poljoprivredne krajolike.¹²

Posebno mjesto u prirodnoj baštini Dugog otoka zauzima uvala Sakarun, smještena na sjeverozapadnoj obali otoka, u blizini mjesta Soline i Veli Rat (Slika 2). Ova prostrana pješčana uvala, duga gotovo 300 metara, ističe se bijelim pijeskom, tirkiznim morem te borovom šumom koja je okružuje i pruža prirodnu sjenu. Zbog svog izuzetnog krajobraza, čistoće mora i netaknute prirode, uvala Sakarun postala je simbol Dugog otoka u turističkoj promociji, a u više je navrata uvrštena među najljepše plaže Europe.¹³

Uvala se nalazi unutar područja ekološke mreže Natura 2000, zbog prisutnosti osjetljivih staništa, uključujući podmorske livade posidonije (*Posidonia oceanica*) i obalna pješčana staništa koja su od iznimne važnosti za očuvanje bioraznolikosti. Upravo zbog prirodne osjetljivosti, zona Sakaruna podložna je posebnim režimima zaštite, uključujući ograničenja za sidrenje i plovidbu, što je definirano lokalnim odlukama i upravljačkim planovima.

Sakarun je istodobno i primjer konflikta između zaštite okoliša i turističke potražnje, jer visoka posjećenost tijekom ljetne sezone uzrokuje pritisak na ekosustav. Stoga se unutar *Plana upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Dugog otoka (PU 6128) 2023. – 2032.* i razvojnih strategija Dugog otoka predviđaju mjere za očuvanje uvale – uključujući sustave nadzora, edukaciju posjetitelja i održivo upravljanje prometom i infrastrukturom.

¹¹ MAGAŠ, 1997:11-14.

¹² MAGAŠ, 1993.

¹³ SZ dio Dugog otoka je u kategoriji zaštićenog krajobraza od 1967., ukupne površine 652 ha i obuhvaća područje Velog rata, dok je Maslinik Saljsko polje zaštićen 1969. s površinom od 202 ha. Upravljanjem ovim područjem u nadležnosti je županijske ustanove u zaštiti prirode Natura Jadera, sa sjedištem u Zadru. (<https://natura-jadera.com/>)

Prirodna baština Dugog otoka, Zverinca i Lavdare ne samo da čini ključni temelj identiteta prostora, već pruža snažan potencijal za razvoj održivog i selektivnog turizma temeljenog na prirodnim vrijednostima, edukaciji i interpretaciji baštine.

Značajan potencijal za budući održivi razvoj leži u valorizaciji ovih prirodnih resursa – kroz šetnice, poučne staze, promatračnice za ptice, organizirane ture u prirodi i interpretacijske centre. Održivo upravljanje ovim vrijednostima ključno je za očuvanje ekološke ravnoteže i podizanje atraktivnosti destinacije, što potvrđuje i niz strateških dokumenata poput *Plana održivog turizma Parka prirode Telašćica i Dugog otoka* i *Strategije razvoja turizma Zadarske županije do 2030.*

Slika 2. Uvala Sakarun (Izvor:TZ)

3.1.3. Kulturna baština

Kulturna baština Dugog otoka obuhvaća slojevite arheološke ostatke. **Prapovijesni krajolik** Dugog otoka, Zverinca i Lavdare svjedoči o dugotrajnoj ljudskoj prisutnosti, od srednjeg paleolitika do željeznog doba. Najraniji tragovi ljudske aktivnosti pronađeni su na Velom Ratu, u vidu litičkog materijala (nazubljena oruđa, strugala) pripisanih kulturi musterijen (200.000–30.000 g. pr. Kr.), dok se na lokacijama poput Ravnice, Panjđerovice i uvala Darstalo i Čune nalaze brojni kremenčići i jezgre.¹⁴ Špilja Vlakno kod Savra, sustavno istraživana od 2004., jedno je od najvažnijih nalazišta prijelaza iz paleolitika u mezolitik. Osobito značajan nalaz iz špilje je mezolitički grob 'Šime', kostur muškarca starog više od 17.000 godina.¹⁵

Za razdoblje neolitika i eneolitika zasad nema potvrđenih nalazišta na Dugom otoku, no brončano i željezno doba ostavili su brojne tragove. Posebno su važna gradinska naselja poput Omiša, Vele Straže, Gradca, Krune, Zlate i Koženjaka, koja su najčešće smještena na dominantnim položajima. Uz njih, otkriven je i niz grobnih gomila, primjerice u području Čuh polja i Dugog polja, s nalazima tipičnima za liburnsku kulturu (nakit, posude, spiralne narukvice).¹⁶

Najveći broj lokaliteta pripisuje se željeznom dobu i povezuje s liburnskim zajednicama, koje su gradile gradine s obrambenim bedemima, poput Krune, Straže i Gomiline. Brojni slučajni nalazi keramike (npr. Lavdara – Veli Bok, Puntina, Golubinka) upućuju na intenzivno korištenje prostora. Arheološki materijal uključuje tipične poluloptaste zdjele, lonce jajolikog tijela, te brončane ukrase. Kulturni krajolik Dugog otoka u prapovijesti obilježavaju i brojna nalazišta unutar špilja – Kozja peć, Strašna peć i Remetina – koja su služila kao skloništa.¹⁷

Prapovijesni slojevi Dugog otoka i okolnih otoka od iznimne su važnosti za razumijevanje naseljavanja jadranskih otoka, a brojni lokaliteti još uvijek čekaju sustavna arheološka istraživanja.

S dolaskom Rimljana na istočni Jadran u 2. i 1. stoljeću pr. Kr., područje zadarskih otoka integrirano je u gospodarsku mrežu kolonije Colonia Julia Jader (Zadar). Dugi otok, Zverinac i Lavdara razvijaju se kao važna ruralna područja rimskog agera s brojnim vilama rustikama,

¹⁴ MALEZ, 1967.

¹⁵ VUJEVIĆ, 2011.

¹⁶ BATOVIĆ, 1973:68-94.

¹⁷ MAGAŠ, 2001:127.

gospodarskim i maritimnim kompleksima. Otoci se eksploatiraju za kamen, sol, ribarstvo i poljoprivredu, a uz to postaju i mjesta odmora.¹⁸

Arheološki ostaci rimske prisutnosti uključuju monumentalne vile rustike u Maloj Proversu i Stivanjem polju, u Luci, Žmanu i predjelu Velog rata, brojne su lučke instalacije, kamenolomi podvodni nalaze amfora te skup epigrafskih spomenika posjednika iz razdoblja Rimskog carstva. Početkom 4. stoljeća legalizacijom kršćanstva i osobito u 6. stoljeću tijekom vladavine cara Justinijana I., dolazi do izgradnje prvih crkvenih objekata i transformacije rimskih vila u kršćanska naselja.¹⁹ U Telašćici i drugdje na Dugom otoku podižu se manje crkvice i refugiji za pomorce i lokalno stanovništvo. Proces romanizacije i kasnije kastrizacije otoka vidljiv je i u nastavku korištenja antičkih lokaliteta u kasnoj antici i ranom srednjem vijeku (Gruh – Sv.Ivan u Stivanjem polju, sv.Pelegrin u Savru, sv.Nikola u Božavi, kompleks na o.Utranu kod Brbinja, sv.Viktor na Citoriju), a brojne arheološke lokacije još uvijek čekaju sustavna istraživanja.²⁰

Tijekom **Srednjega vijeka** Dugi otok, Zverinac i Lavdara činili su dio zadarskoga distrikta. Posebno je važna uloga benediktinskog samostana sv. Krševana koji je posjedovao veći dio otoka, o čemu svjedoče brojni dokumenti od 10. do 13. stoljeća. U tim se ispravama prvi put spominju današnja naselja, a mnoge pergamene navode toponime poput Megarusa (današnja Magrovica), sv. Viktora, Stivanjeg polja i drugih. Mjesto Sali veže svoje početke upravo uz ova područja, s dokumentiranim naseljavanjem još u 10. stoljeću.

U razdoblju mletačke vlasti (1409. – 1797.), otoci se dodjeljuju zadarskim plemićima koji razvijaju posjede, naseljavaju seljake te grade crkve i gospodarske objekte. Razvijaju se djelatnosti poput solarstva, eksploatacije kamena i ribarstva. Arhitektura kasnog srednjeg i ranog novog vijeka očituje se u kompleksima obitelji Guerini i Petricioli u Salima, Dominis na Lavdari i Fanfogna na Zverincu. Ovi su objekti primjeri profane arhitekture renesanse i baroka.²¹

Srednjovjekovna kulturna baština očituje se i u brojnim crkvama, mnoge od kojih su građene na temeljima ranijih sakralnih objekata. Povijesni dokumenti bilježe obnove, dogradnje i opremanje tih crkava, kao i organizaciju naselja na unutrašnjem i obalnom dijelu. Povijesne

¹⁸ SUIĆ, 2003.

¹⁹ UGLEŠIĆ, 2002.

²⁰ PETEŠIĆ, 2016.

²¹ PETRICIOLI, 1993.

okolnosti mletačke uprave, crkvenog vlasništva i lokalne ekonomije oblikovale su kulturni krajolik otoka kakav danas poznajemo.

Otoci su stoljećima vezani uz glagoljašku tradiciju i pomorsku baštinu, uključujući brodogradnju, ribarstvo, obradu maslina i soli. Od nematerijalnih elemenata posebno se ističu otočne fešte i vjerski običaji, lokalna kuhinja (riba, maslinovo ulje, paštica, fritule), autohtoni proizvodi (maslinovo ulje, sol, vino), kao i mitovi i legende o otoku. Ovi elementi imaju visok potencijal za interpretaciju i uključivanje u održive turističke proizvode, no većina još nije valorizirana kroz strukturiranu ponudu.

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Naselje	Vrsta	Pravni status
1	Z-7695	Arheološki ostaci crkve sv. Viktora na položaju Citorij	Sali	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
2	Z-2383	Crkva i samostan sv. Mihovila	Zaglav	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Z-1568	Crkva sv. Pelegrina	Savar	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Z-5045	Crkva sv. Roka	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
5	Z-5046	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
6	Z-5723	Glazbena praksa Tovareča mužika	Sali	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
7	Z-7864	Jadranska marijanska maritima hodočašća	Kuklija;Murter;Nin;Rogoznica;Sali	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
8	Z-1567	Kaštel Guerini i crkva sv. Nikole	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
9	Z-1566	Kuća Petricioli	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
10	Z-4950	Kuća Rančić	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
11	Z-2380	Ostaci crkve sv. Ivana	Sali	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
12	P-6465	Ostaci kasnoantičkog objekta na lokalitetu Kampus-Mirine na otočiću Utran	Brbinj	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
13	Z-3432	Pećina Vlakno	Savar	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
14	Z-7701	Rodna kuća Petra Lorinija	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
15	Z-7647	Spomenik palim borcima	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
16	Z-7795	Stambeno-gospodarski sklop obitelji Gverini na otoku Lavdari	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
17	Z-6967	Svjetonik Sestrica Vela - Tajer	Sali	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Slika 3. Pregled kulturne baštine iz registra kulturnih dobara

3.2. Javna turistička infrastruktura

Turistička infrastruktura na području Dugog otoka, Zverinca i Lavdare obuhvaća niz objekata i sadržaja koji izravno ili neizravno pridonose razvoju turizma i valorizaciji prostora, u skladu s kategorizacijom na primarnu i sekundarnu infrastrukturu.

3.2.1. Primarna turistička infrastruktura

- Pješačke, planinarske i tematske staze:* Otok obiluje uređenim pješačkim i trekking stazama različitih dužina i razina zahtjevnosti, uključujući stazu Sali – Grpašćak – Mir – Telašćica, stazu do svjetionika Veli Rat, i šetnice uz obalu (npr. oko Solišćice). TZO Sali je markirala sve staze te ih redovito održava.
- Biciklističke rute i infrastruktura:* Postoje uređene biciklističke staze i rute u okolici Sali, Božave i Velog Rata, s dostupnim servisima za iznajmljivanje i održavanje

bicikala. Staze su signalizirane i redovito održavane. U Salima su dostupna i parkirališta za bicikle.

- c) *Vidikovci i odmorišta*: Grpašćak (Telašćica) funkcionira kao vidikovac, interpretacijski centar i odmorište s infrastrukturom za posjetitelje. Dodatni vidikovci nalaze se iznad Telašćice, uz cestu kod kamenoloma iznad Luke, uz cestu prema Sakarunu.
 - d) *Kupališta i plaže*: Sakarun, Veli Žal, plaža Bok, Solišćica i brojni drugi lokaliteti uređeni su za kupanje. U blizini većih plaža postoje sanitarni čvorovi i ugostiteljski sadržaji. (ovdje treba nabaviti Program uređenja morskih plaža Zadarske županije iz 2015 gdje su navedeni svi podatci o plažama Dugog otoka)
 - e) *Kamp odmorišta*: Kamp Kargita na području Velog Rata i kamp Mandarino na području Solina, zatim u Luci nude osnovnu infrastrukturu za šatorski i kamper turizam.
 - f) *Interpretacijski i posjetiteljski centri*: Utvrda Grpašćak djeluje kao središnji interpretacijski punkt Parka prirode Telašćica. U Salima djeluje turističko-informativni centar (TIC), a TZ Dugi otok i TZ Božava redovito objavljuju interpretacijske karte i edukativne materijale.
 - g) *Info ploče i signalizacija*: Na otoku je postavljeno 15 info tabli (?) koje označuju kulturno-povijesne lokalitete i prirodne točke interesa (npr. arheološke lokacije, speleološki objekti, crkve, suhozidi). Neke staze imaju QR kodove za mobilnu interpretaciju.
 - h) *Vozila i plovila za posjetitelje*: Agencije poput Adamo Travel nude prijevoz do Kornata, organizirane izlete brodom do Telašćice i mogućnost najma brodica, kajaka, scootera i auta.
-

3.2.2. Sekundarna turistička infrastruktura

- a) *Arheološka nalazišta i speleološki objekti*: Strašna peć (Savar) i brojni arheološki lokaliteti uključeni su u edukativne i interpretacijske itinerere (Image brošura Dugog otoka, Tragovi prošlosti-Dugi otok, image brošura Zadarskog arhipelaga). Lokaliteti su označeni i dostupni posjetiteljima u pratnji vodiča. (Brbišćica i špilja Golubinka,

Pećina Vlakno, Špilja Strašna peć, Liburnski grob, Villa Rustika, Brfdo Koženjak, crkva Sv. Ante Opata, ostaci crkve Sv. Viktora, Crkvina Sv. Luka, Sv. Pelegrin, Sv. Nikola Sučevno, Darovnica - Prvi spomen ribarstva, utvrda Grpašćak)

- b) *Parkirališta i pristupne ceste*: Većina naselja ima uređena parkirališta, osobito u Salima, Božavi, V. Ratu i u blizini većih plaža. Glavna otočna cesta i pristupni putovi omogućuju dobru dostupnost svim naseljima.
- c) *Javni sanitarni čvorovi*: Postoje u većim naseljima (Sali, Božava, Veli Rat) te na lokacijama unutar Parka prirode Telašćica (u zoni Mir). Broj sanitarnih jedinica još uvijek ne zadovoljava potrebe u vršnoj sezoni.
- d) *Sportski objekti i infrastruktura*: U Salima, Božavi i V. Ratu postoje sportska igrališta za nogomet i košarku te vanjski tereni u funkciji rekreativnog turizma.
- e) *Objekti kulturne i profane baštine*: Brojni objekti iz razdoblja kasnog srednjeg vijeka i ranog novog vijeka – ladanjski kompleksi obitelji Guerini, Petricioli, Dominis i Fanfogna – nemaju funkciju u turizmu, osobito u kontekstu kulturnih događanja i vođenih tura, dok pojedina dvorišta sakralnih objekata služe za izložbe ili kulturne manifestacije npr. crkva sv. Roka, samostan u Zaglavu i slično. Rodna kuća Petra Lorinija označena je pločom dok brojne građevine koje su uvrštene u popis kulturnih dobara nemaju adekvatnu oznaku sukladno Zakonu o kulturnim dobrima.

3.3. Komunalna infrastruktura

3.3.1. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

Mobilna pokrivenost 3G i 4G LTE+ signalom dostupna je u svim naseljima, uključujući Sali, Božavu i Veli Rat. 5G pokrivenost još je nejednaka ili ograničena.²²

Pokrivenost unutar građevina (*indoor coverage*) je često slaba ili nepouzdana, posebno u unutrašnjosti otoka i dijelovima Telašćice.

Na Dugom otoku i Zverincu dostupne su osnovne usluge mobilne telefonije i internetske povezanosti putem 4G mreže, dok Lavdara još uvijek uvelike ovisi o slabijim signalima i povremenim prekidima. Većina naselja pokrivena je signalom osnovne mobilne infrastrukture,

²² Razvoj širokopojsnog pristupa internetu na otocima: Metodologija i model projektiranja, HAKOM, 2011., <https://www.a1.hr/karta-pokrivenosti>; <https://www.hrvatskitelekom.hr/karte-pokrivenosti>, <https://telemach.hr/podrska/mobilna-telefonija/pokrivenost-mobilna-telefonija>

no kvaliteta internetske veze varira, osobito u udaljenijim dijelovima i tijekom turističke sezone kada dolazi do zagušenja mreže.

Na području općine Sali provodi se projekt širenja optičke mreže u okviru nacionalnog plana razvoja širokopojasne infrastrukture, no njegova provedba tek je u početnoj fazi. Postoji izražena potreba za jačanjem digitalne povezanosti u funkciji razvoja pametnog turizma, e-uprave i školstva, kao i za ravnomjernom pokrivenošću internetskim signalom u svim naseljima i uvalama koje bilježe turistički promet.

Preporuka: postavljanje repetitora u ključnim turističkim zonama i razvoj optičke veze (FTTH) za turistički i lokalni razvoj.

3.3.2. Energetska infrastruktura

Dugi otok je povezan s mrežom elektroopskrbe preko dalekovoda 35 kV i trafostanica TS Sali i TS Dugi otok (35/10 kV), uz prienos iz TS Kukljica i Ugljan prema otoku.²³

Tranzicijski plan prema čistoj energiji (energetski plan za Dugi otok, Zverinac i Lavdaru) definira potencijal za razvoj obnovljivih izvora (bonitetni solarni i vjetroparkovi), u suradnji s lokalnom zajednicom i institucijama.²⁴

Na području Dugog otoka, Zverinca i Lavdare električna energija osigurava se putem podmorskih i otočnih vodova povezanih s elektroenergetskom mrežom Zadarske županije. Svi veći otočni centri imaju pristup javnoj elektroopskrbi, no infrastruktura je često zastarjela, osobito u manjim i udaljenijim naseljima. Tijekom ljetne sezone dolazi do povećanog opterećenja sustava, što povremeno rezultira padovima napona i nestancima električne energije.

Unatoč povoljnim klimatskim i geografskim uvjetima, korištenje obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar) još uvijek nije dovoljno razvijeno. Inicijative u tom smjeru zasad su ograničene na individualne objekte – primjerice kućanstva i turističke objekte opremljene solarnim panelima, osobito u zabačenijim uvalama. Strategije energetske tranzicije otočnih područja trebale bi uključivati sustavno planiranje fotonaponskih polja, energetske zadruge i pilot-projekte samoodrživih naselja.

²³ Prostorni plan Općine Sali

²⁴ <https://www.opcina-sali.hr/2023/02/27/tranzicijski-plan-prema-cistoj-energiji-dugog-otoka-zverinca-i-lavdare/>

Preporuka: intenzivnija implementacija solarnih panela na javne zgrade, kampove i infrastrukturu turističke ponude, uz istraživanje primjene e-mobilnosti te pumpi/punionica za e-bicikle.

3.3.3. Vodoopskrba i odvodnja

Trenutno je opskrba vodom u većini naselja oslanjana na lokalne cisternske sustave (gustirne) i vodonosce, uz dopunu vodom dovozom brodovima. Sustav općenito ima nedovoljni kapacitet tijekom vršne turističke sezone.

Prema Planu uređenja općine Sali, predviđa se povezivanje otoka podmorskim cjevovodima sa strateškom vezom prema sustavu regionalnog vodovoda Zadarske županije, s ciljem potpune integracije u sljedeće 3–4 godine.

Vodoopskrba Dugog otoka, Zverinca i Lavdare temelji se na kombinaciji javnog vodoopskrbnog sustava, cisterni i individualnih spremnika za kišnicu. Većina većih naselja priključena je na županijski vodovod kroz podmorski cjevovod i lokalne vodospremnike, dok manja i izoliranija naselja i dalje u velikoj mjeri ovise o dopremi vode autocisternama, osobito tijekom ljetnih mjeseci.

Otoci nemaju razvijen sustav javne odvodnje. Umjesto toga koriste se sabirne jame i septički sustavi, često bez odgovarajuće kontrole i pročišćavanja. Tijekom turističke sezone povećano opterećenje postojećih sustava dodatno pogoršava stanje, osobito u područjima s većim brojem smještajnih kapaciteta. Posebno je važno istaknuti potrebu za razvojem sustava sekundarnog pročišćavanja, uvođenjem biopročistača i edukacijom o pravilnom održavanju postojećih sustava.

Preporuka: praćenje razvoja regionalnog vodovoda, te do tada unaprjeđenje lokalnih vodospremnika, kapaciteta cisterni i planiranja sigurnosti pitke vode.

3.3.4. Otpadne vode

Sustavno zbrinjavanje otpadnih voda jedan je od ključnih izazova komunalne infrastrukture Dugog otoka, Zverinca i Lavdare. Na području općine Sali ne postoji razvijen jedinstveni

sustav javne kanalizacije, a većina naselja koristi individualna rješenja poput sabirnih i septičkih jama, često bez sustava pročišćavanja. Ovakva praksa predstavlja ekološki rizik, osobito u osjetljivim obalnim i zaštićenim područjima.

Djelomični sustavi odvodnje s ispuštima u more evidentirani su u naseljima Sali, Božava i Veli Rat, no nedostaju uređaji za pročišćavanje otpadnih voda. Kanalizacijska mreža planirana je u sklopu lokalnih razvojnih strategija i tehničke dokumentacije (primjerice u Božavi), no konkretna realizacija ovisi o dostupnosti sredstava i koordinaciji s nadležnim komunalnim poduzećima i Hrvatskim vodama.

Otok Zverinac i Lavdara u potpunosti se oslanjaju na individualne sabirne jame, čije održavanje i pražnjenje dodatno opterećuje komunalne resurse tijekom turističke sezone. Terenska konfiguracija i krški sastav tla otežavaju kontrolu mogućih propuštanja sadržaja u podzemlje, s posljedičnim rizikom onečišćenja tla i mora.

U kontekstu razvoja turizma i očuvanja prirodnih resursa, odvodnja otpadnih voda predstavlja prioritetnu temu prostornog i infrastrukturnog planiranja. Potrebno je izraditi studije utjecaja postojećih rješenja na okoliš, osobito u obuhvatu Parka prirode Telašćica, te definirati optimalne lokacije za buduće uređaje za pročišćavanje, barem sekundarnog stupnja.

Dodatno, preporučuje se:

- poticanje ugradnje malih bioloških pročistača u turističke objekte i kućanstva,
- razvoj sustava redovitog pražnjenja sabirnih jama i kontrole njihova tehničkog stanja,
- edukacija lokalnog stanovništva i turističkih djelatnika o važnosti pravilnog zbrinjavanja otpadnih voda.

3.3.5. Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom na Dugom otoku, Zverincu i Lavdari organizirano je u okviru općinske nadležnosti i provodi se putem komunalnog poduzeća "Mulić d.o.o." koje pokriva sakupljanje i odvoz miješanog i selektiranog otpada. Otpad se privremeno skladišti na reciklažnom dvorištu u Brbinju te potom transportira trajektnim linijama na kopno. Na otoku ne postoji stalno odlagalište otpada.

U posljednjih nekoliko godina razvijen je sustav selektivnog prikupljanja otpada (plastika, papir, staklo), no učinkovitost je još uvijek neujednačena i ovisi o navikama stanovništva te kapacitetima javne usluge, posebno u ljetnim mjesecima. Edukacijske kampanje o pravilnom razvrstavanju otpada još uvijek su rijetke, a mnoge turističke jedinice nemaju adekvatnu infrastrukturu za odvojeno prikupljanje otpada.

Preporučuje se:

- jačanje sustava edukacije lokalnog stanovništva i posjetitelja,
- povećanje broja kontejnera za selektivni otpad,
- uvođenje mobilnih reciklažnih dvorišta u udaljenija naselja,
- planiranje dugoročnog održivog modela gospodarenja otpadom u skladu s ciljevima kružnog gospodarstva.

Mulić d.o.o. odgovorno je za zbrinjavanje otpada, uključujući opasne frakcije. U 2023. nabavljena su dva električna vozila za prikupljanje otpada.

Općina sudjeluje u EU projektu „For Plastic-Free Croatian Islands“, uz implementaciju mobilnog reciklažnog dvorišta i promotivno-edukativnih aktivnosti.

Preporuka: proširenje reciklaže biootpadom i elektroničkom komponentom, te uvođenje statističkog praćenja količina otpada sezonski za procjenu pritiska.

3.4. Prometna infrastruktura

Prometna dostupnost Dugog otoka, Zverinca i Lavdare izravno utječe na svakodnevni život lokalnog stanovništva, ali i na razvoj turizma. S obzirom na otočni karakter, destinacija ovisi primarno o morskom prometu, dok su cestovna povezanost unutar otoka i stanje parkirališnih kapaciteta ključni za internu mobilnost, osobito tijekom turističke sezone.

3.4.1. Morski promet, pristaništa i luke

Dugi otok povezan je s kopnom redovitim trajektnim i brodskim linijama koje povezuju Sali i Brbinj s lukom Zadar (Gaženica), a tijekom ljeta uvode se i dodatne linije iz Zadra prema otoku. Trajektna luka Brbinj glavna je točka za prijevoz vozila i putnika, dok Sali, Zaglav i Božava imaju brodske veze. Linije održava Jadrolinija, G&V line i TP line, a problemi uključuju:

- ograničeni broj polazaka izvan sezone,
- preopterećenost linija u srpnju i kolovozu,
- ograničen kapacitet brodova za prijevoz vozila.

Manja pristaništa i rive (npr. Luka, Savar, Dragove) koriste se za lokalni ribarski, rekreativni i turistički promet, ali često imaju neuređenu infrastrukturu, slab vez za električnu energiju i vodu te ograničene kapacitete za prihvat plovila.

Zverinac ima pristanište za putnički promet, povezano brodom sa Zadrom, dok je Lavdara dostupna isključivo privatnim brodicama. Na području Parka prirode Telašćica nalazi se sidrište s vezovima za nautičare i službeno pristanište za posjetitelje parka, ali i brojne neformalno korištene pozicije za pristajanje brodica.

Lokacija	Tip objekta	Kapacitet / Napomene
Telašćica (PP)	Sidrište	≈ 250 vezova, kontrola, info punkt, naplata
Nautika Veli Rat	Nautička marina	= 77 stalnih vezova; 93 tranzitna
NS Pantera - Veli Rat	Nautičko sidrište	= 96 vezova/sidrište
NS Sakarun	Nautičko sidrište	= 30 vezova/sidrište
NS Lučina 2 - Brbinj	Nautičko sidrište	= 30 vezova/sidrište
NS Bok - Brbinj	Nautičko sidrište	= 19 vezova/sidrište
NS Stržna - Brbinj	Nautičko sidrište	= 32 vezova/sidrište
NS Lučica - Verunić	Nautičko sidrište	= 5 vezova/sidrište
Privezište Božava - ŽLU	Privezište	= 25 vezova; struja i voda
Privezište Sali - ŽLU	Privezište	= 68 vezova; struja i voda
Privezište Brbinj (Lučina) - ŽLU	Privezište	= 15 vezova; struja i voda
Privezište Zaglav - ŽLU	Privezište	= 6 vezova; struja i voda
Privezište Luka - ŽLU	Privezište	= 5 vezova; struja i voda
Uvala Lučina (Brbinj)	Putnička luka	≈ javni promet
Sali, Zaglav, Luka, Božava	Lokalna pristaništa	Putnički i turistički promet, manje jahte, ribari
Zverinac	Mali priobalni mol	Povezan sa Zadrom, za lokalne korisnike
Lavdara	Privatna sidrišta	Samo za privatna i charter plovila
Popularne uvale	Neformalna sidrišta	Neregulirana, sezonski korištena od nautičara

3.4.2. Cestovna mreža

Unutarnja cestovna mreža Dugog otoka proteže se kroz otočnu glavnu cestu D109 koja povezuje sjeverni i južni dio otoka od Velog Rata do Sali. Glavna prometnica zadovoljava osnovne kriterije povezanosti, ali na brojnim dionicama županijska i lokalna cesta prolazi kroz naselja s uskim kolnicima, ograničenim pješačkim prostorom i lošom signalizacijom. Poseban problem predstavlja neprimjereno pretjecanje, osobito u zoni škole i frekventnih uvala, što ugrožava sigurnost svih sudionika u prometu.

Sporedne ceste koje vode do turističkih lokaliteta i uvala (Telašćica, Proversa, Sakarun) često su neasfaltirane ili uske, bez adekvatne prometne signalizacije, što u visokoj sezoni dovodi do zastoja i otežanog prometovanja.

Zverinac ima osnovnu cestovnu mrežu prilagođenu pješačkom prometu i malim vozilima, dok Lavdara nema razvijenu cestovnu infrastrukturu.

3.4.3. Parkirališta i promet u mirovanju

Najveći problem predstavlja nedostatak organiziranih parkirališta u blizini glavnih turističkih atrakcija i plaža. U Salima i Božavi postoje uređene parkirne površine, ali one nisu dostatne tijekom ljetnih mjeseci. Parkiranje često prelazi u neformalne površine, uključujući privatna zemljišta ili rubove prometnica, čime dolazi do oštećenja okoliša i narušavanja vizualnog identiteta prostora.

U uvalama Sakarun i Veli Žal tijekom srpnja i kolovoza redovito dolazi do preopterećenja kapaciteta, a nedostatak nadzora rezultira nepropisnim parkiranjem. Rijetko se koriste suvremena rješenja poput pametnih parkirnih sustava ili sezonskih shuttle prijevoza od udaljenijih zona.

Parkirališta i promet u mirovanju	
Ključni izazovi	Preporuka
Nedostatak parkirališnih površina u blizini turističkih zona Prekomjerno korištenje prirodnih i neformalnih prostora za parkiranje Odsustvo sustava kontrole i naplate (manualna kontrola, bez digitalnih rješenja) Narušavanje okoliša i vizualnog identiteta destinacije Izostanak alternativnih oblika prijevoza (npr. shuttle, bicikli, električna vozila)	Planiranje i izgradnja organiziranih javnih parkirališta s naglaskom na rubne zone najopterećenijih uvala (Sakarun, Veli Žal, Telašćica) Uvođenje sezonskih shuttle linija iz udaljenijih naselja i punktova do glavnih atrakcija Ugradnja sustava za nadzor i upravljanje parkiralištima (npr. pametne kamere, brojila zauzeća) Uspostava digitalne naplate parkiranja, povezane s aplikacijama za informiranje turista Edukacija posjetitelja o održivom prometnom ponašanju i zaštiti prirodnog okoliša

3.5. Analiza stanja digitalizacije

3.5.1. Digitalna infrastruktura i povezanost

Na području Dugog otoka, Zverinca i Lavdare dostupnost internetske infrastrukture je različita. Većina naselja (Sali, Božava, Luka, Brbinj, Zaglav) ima pristup fiksnoj i mobilnoj mreži 4G, no u udaljenijim dijelovima (poput Lavdare, uvale Mir, Kornata i dijelova Parka prirode Telašćica) pokrivenost signalom je slaba ili povremena. Besplatni Wi-Fi dostupan je u nekoliko javnih prostora (TZ, općina, pojedini ugostiteljski objekti), ali ne postoji sustavno razvijena javna Wi-Fi mreža.

Nisu implementirane „smart city“ tehnologije u smislu senzorskih sustava, dinamičkog upravljanja prometom ili digitalnih informacijskih točaka na otoku. Pristup aplikacijama i digitalnim sadržajima turistima prepušten je pojedinačnim iznajmljivačima, privatnim agencijama ili Parku prirode Telašćica.

3.5.2. Digitalni alati za upravljanje turizmom

Turistička zajednica Dugi otok koristi osnovne digitalne kanale komunikacije (web-stranica, društvene mreže), no nema integrirani sustav za upravljanje odnosima s posjetiteljima (CRM), niti alat za analizu turističkog toka u realnom vremenu. Većina lokalnih iznajmljivača koristi komercijalne OTA platforme (Booking, Airbnb), ali ne postoji zajednički lokalni rezervacijski sustav koji bi olakšao suradnju i sinergiju između pružatelja usluga.

3.5.3. Digitalna transformacija lokalne zajednice

U pogledu edukacije i razvoja digitalnih vještina, nema sustavnog programa edukacije za pružatelje usluga u turizmu. Većina iznajmljivača i poduzetnika koristi osnovne digitalne alate, ali razina integracije u digitalne platforme i standarde digitalnog marketinga je niska. Lokalna zajednica zaostaje u digitalnoj pismenosti, što se osobito očituje kod starijih iznajmljivača i onih koji nisu uključeni u oblike stalne edukacije.

3.5.4. Sigurnost i privatnost

Nema javno dostupnih informacija o ulozima u kibernetičku sigurnost na razini destinacije. Privatni sektor (agencije, apartmani) uglavnom koristi osnovne alate za sigurnost i zaštitu podataka. Veći subjekti (PP Telašćica, javne ustanove) deklariraju usklađenost s GDPR regulativom, no razina transparentnosti u komunikaciji s korisnicima još uvijek nije standardizirana. Ne postoji lokalna politika upravljanja podacima niti mjere vezane uz zaštitu osobnih podataka korisnika. Digitalna sigurnost nije jasno definirana ni u sektoru turizma ni u javnoj upravi, što otvara prostor za ranjivosti.

Stanje digitalizacije

Ključni izazovi

- Nedostatak širokopojasne infrastrukture u svim dijelovima destinacije.
- Nepostojanje integriranog sustava za upravljanje turističkim tokovima.
- Slaba digitalna pismenost dijela lokalne zajednice i pružatelja usluga.
- Fragmentirana komunikacija i promocija na digitalnim platformama.
- Neiskorišteni potencijal digitalne interpretacije kulturne i prirodne baštine.
- Izostanak kibernetičke sigurnosne politike i lokalne digitalne strategije.

Preporuka

- Ulaganja u digitalnu infrastrukturu: proširiti i standardizirati Wi-Fi točke, posebno u prirodno atraktivnim zonama (Sakarun, Telašćica, Brbinj).
- Uvođenje pametnih rješenja: implementirati pilot projekt pametnih senzora za upravljanje posjetiteljima i otpadom u Parku prirode Telašćica.
- Edukacija i osnaživanje lokalnog stanovništva: organizirati radionice o digitalnom marketingu, e-turizmu i sigurnosti.
- Razvoj lokalnog CRM i rezervacijskog sustava: povezati dionike destinacije putem jedinstvene platforme s prikazom ponude, dostupnosti i interpretacije sadržaja.
- Uspostava strategije digitalne transformacije destinacije: uključujući viziju, ciljeve, sigurnosne politike i model financiranja.
- Suradnja s Ministarstvom turizma i sporta: aktivno koristiti nadolazeća aplikativna rješenja za upravljanje destinacijom i turističkim tokovima.

3.6. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Pristupačnost turističke destinacije osobama s invaliditetom temelj je uključivog i održivog razvoja. Na području Dugog otoka, Zverinca i Lavdare primjećuju se pojedinačni pomaci prema boljoj fizičkoj dostupnosti, ali cjelovita i sustavna pristupačnost još uvijek izostaje. Turistički i javni sadržaji u pravilu nisu u potpunosti prilagođeni osobama s invaliditetom, osobito u manjim mjestima i izvan središnjih zona.

3.6.1. Fizička pristupačnost

- a) **Infrastruktura:** Većina hotela, apartmana, restorana i turističkih objekata na Dugom otoku još nema standardiziranu pristupnu infrastrukturu (rampe, dizala, sanitarne

čvorove) za osobe s invaliditetom. Jedina iznimka su pojedini smještajni kapaciteti koji privatnom inicijativom nude djelomično prilagođene sadržaje.

- b) **Pristupačnost javnih prostora:** Trgovi, obalne šetnice i plaže (poput Sakaruna ili Telašćice) uglavnom nisu opremljeni pristupnim rampama ni podlogama pogodnima za korisnike invalidskih kolica. Ne postoje taktilne staze za osobe s oštećenjem vida ni posebno označene zone za olakšan ulaz u more.
 - c) **Komunikacijska pristupačnost:** Internetske stranice većine pružatelja usluga nisu optimizirane za osobe s invaliditetom. Nema verzija na Brailleovu pismu, zvučnih vodiča niti QR kodova sa sadržajem za slabovidne osobe.
 - d) **Signalizacija i označavanje:** Turistička signalizacija i informativne ploče u pravilu nisu uvijek dvojezične, nisu izrađene u kontrastnim bojama, niti sadrže piktograme koji bi pomogli osobama s kognitivnim teškoćama.
-

3.6.2. Pristupačnost usluga

- a) **Smještajni kapaciteti:** Većina smještaja je u privatnom vlasništvu i nije kategorizirana prema standardima pristupačnosti. Nema podataka o broju smještajnih jedinica prilagođenih osobama s invaliditetom.
- b) **Ugostiteljski objekti:** Malo je restorana s pristupnim rampama, a sanitarni čvorovi u većini nisu prilagođeni. Jelovnici u većini slučajeva nisu dostupni u digitalnom ili lako čitljivom formatu.
- c) **Kulturne i rekreacijske usluge:** Muzejski sadržaji, interpretacijski centri i crkve uglavnom nemaju infrastrukturu ni programe prilagođene osobama s invaliditetom.

3.6.3. Društvena i kognitivna pristupačnost

- a) **Obuka osoblja:** Lokalno turističko osoblje i zaposlenici u ugostiteljstvu rijetko su prošli edukaciju o radu s osobama s invaliditetom. Ne postoji sustavna senzibilizacija na razini destinacije.
 - b) **Kulturalna osjetljivost:** Potrebno je dodatno raditi na podizanju svijesti i inkluzivnosti u lokalnoj zajednici, osobito u kontekstu turističkog rasta i održivosti.
-

Pristupačnost destinacije osobama s invaliditetom

Ključni izazovi

Nedostatak standardizirane infrastrukture

Većina smještajnih, ugostiteljskih i javnih objekata nema pristupne rampe, dizala ni prilagođene sanitarne čvorove.

Nepostojanje pristupačnih plaža i obalnih zona

Niti jedna plaža (npr. Sakarun, Veli Žal, Telašćica) nije u potpunosti prilagođena osobama s invaliditetom (ulazi u more, podloge, sjene, rampe).

Loša digitalna i informacijska pristupačnost

Web stranice i informativne ploče nisu prilagođene slabovidnim osobama ni osobama s kognitivnim poteškoćama.

Nedostatak educiranog osoblja

Lokalni turistički i ugostiteljski djelatnici uglavnom nisu prošli edukaciju o inkluzivnim praksama i radu s osobama s invaliditetom.

Niska razina svijesti o inkluzivnosti

Pristupačnost se još uvijek ne percipira kao prioritet u turističkom planiranju i razvoju destinacije.

Preporuka

Izrada strategije pristupačnosti za cijelu destinaciju

Definirati prioritete, standarde i plan ulaganja u fizičku, digitalnu i organizacijsku pristupačnost.

Prilagodba ključnih javnih i turističkih lokacija

Ulaganja u rampe, taktilne staze, prilagođene WC-e i sadržaje (posebno plaže, šetnice, pristaništa, interpretacijski centri).

Digitalna pristupačnost i multimedijalni sadržaji

Optimizirati web stranice, razviti audio vodiče, dodati opcije za slabovidne i slušno oštećene osobe.

Edukacija i senzibilizacija lokalne zajednice

Organizirati radionice za iznajmljivače, ugostitelje i vodiče o univerzalnom dizajnu i inkluzivnom pristupu.

Uključivanje osoba s invaliditetom u planiranje

Suradnja s udrugama osoba s invaliditetom pri izradi rješenja, testiranju pristupačnosti i validaciji mjera.

3.7. Analiza stanja organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Usluge koje se pružaju na području Dugog otoka, Zverinca i Lavdare prvenstveno su namijenjene lokalnom stanovništvu, no tijekom turističke sezone mnoge od njih prilagođavaju svoje poslovanje potrebama posjetitelja. Razina dostupnosti i kvaliteta tih usluga izravno utječu na ukupno turističko iskustvo, ali i na kvalitetu života lokalne zajednice.

3.7.1. Zdravstvena zaštita

Na Dugom otoku djeluje ispostava Doma zdravlja Zadar u Salima, koja pruža osnovne zdravstvene usluge (obiteljska medicina, laboratorij, hitna pomoć). Ljekarna se također nalazi

u Salima. Međutim, specijalističke preglede i bolničko liječenje stanovnici i turisti ostvaruju u Zadru, do kojeg se dolazi trajektnom linijom iz luke Brbinj. Tijekom ljetnih mjeseci dodatni pritisak na ove usluge ukazuje na potrebu privremenog pojačanja medicinskog osoblja i bolju organizaciju hitnog prijevoza, te turističku ambulantu.

3.7.2. Javne i žurne službe

Na otoku djeluje ispostava Policijske postaje te dobrovoljna vatrogasna društva (DVD Sali i Božava) koja imaju ključnu ulogu u zaštiti od požara, osobito tijekom sušnih ljetnih mjeseci. Služba traganja i spašavanja na moru temelji se na suradnji s Lučkom kapetanijom Zadar i lokalnim brodarima, no nedostaje stalno prisutna i opremljena spasilačka služba.

3.7.3. Obrazovanje, kultura i sport

Na Dugom otoku djeluju osnovne škole u Salima i Božavi koje se ljeti uključuju u edukativne i kulturne programe za turiste. Kulturna ponuda temelji se na djelovanju lokalnih udruga i manifestacija (npr. Saljske užance), dok sportska infrastruktura uključuje nekoliko igrališta (nogomet, košarka, boćališta) raspoređenih u većim naseljima. Nedostaje višenamjenski zatvoreni sportski objekt.

3.7.4. Vjerske zajednice

Katolička crkva ima kontinuiranu prisutnost, s redovitim misnim slavljinama u župnim crkvama i kapelama u gotovo svim naseljima. Crkveni objekti često su i sastavni dio kulturne baštine te predstavljaju atraktivne lokalitete za posjetitelje.

3.7.5. Financijske, platne i poštanske usluge

Banka na otoku ne postoji, no nekoliko poštanskih ureda (Sali, Božava, Veli Rat) pruža osnovne financijske usluge. Bankomati su dostupni u većim mjestima, ali njihova funkcionalnost ljeti je često ograničena zbog preopterećenja. Kartično plaćanje dostupno je u većini ugostiteljskih i smještajnih objekata, ali ne i u svim trgovinama i manjim uslugama.

3.7.6. Uslužne djelatnosti i opskrba

Na otoku djeluju trgovine prehrambenim i tehničkim proizvodima, restorani, kafići, ribarnice, pekare, frizerski i kozmetički saloni, kao i manji automehaničarski i servisni obrti. Opskrba robom odvija se putem trajekta i teretnih brodova, no često je ovisna o vremenskim uvjetima. Ljeti dolazi do nestašica pojedinih proizvoda, što zahtijeva bolju logističku pripremu i planiranje zaliha.

3.7.7. Javni prostori i uređenost

Većina naselja na Dugom otoku ima osnovnu infrastrukturu javne rasvjete, dječjih igrališta, klupa i šetnica, no razina održavanja i uređenosti značajno varira. Nedostaju zone za odmor u sjeni, kvalitetno opremljeni sanitarni čvorovi na turističkim točkama i bolja signalizacija. Vizualni identitet prostora često narušavaju improvizirana rješenja i zapušteni objekti.

Stanje organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	
Ključni izazovi	Preporuka
Ograničen opseg zdravstvenih usluga na otoku (nedostatak specijalističkih pregleda i stalne hitne službe)	Ojačati kapacitete hitne medicinske pomoći i osigurati prisutnost liječničkog tima u sezoni
Nedostatak stalne službe spašavanja na moru i slabija opremljenost žurnih službi	Uspostaviti stalnu bazu pomorske spasilačke službe
Neujednačena dostupnost financijskih usluga i ograničena mreža bankomata	Poboljšati dostupnost platnih usluga i proširiti mrežu funkcionalnih bankomata
Slaba digitalna opremljenost i nedostatak višenamjenskih sportskih i kulturnih prostora	Modernizirati i umrežiti kulturne i sportske prostore te poticati društveni angažman kroz lokalne udruge
Opterećenost infrastrukture tijekom ljetne sezone (trgovine, pošte, opskrba)	Poboljšati logistiku opskrbe tijekom sezone u suradnji s dobavljačima i prijevoznicima
Nepotpuna pristupačnost javnih prostora i kulturnih objekata osobama s invaliditetom	Uložiti u pristupačnost objekata i usluga osobama s invaliditetom (rampe, prilagođene informacije)
Neravnomjerna kvaliteta javnih prostora, signalizacije i sadržaja za turiste	Sustavno urediti javne prostore, uvesti standarde za signalizaciju i vizualni identitet

3.8. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Turistička destinacija Dugi otok – Zverinac – Lavdara suočava se s nizom izazova povezanih s dostupnošću i kvalitetom ljudskih potencijala, osobito u kontekstu sezonalnosti i specifičnih potreba sektora turizma i ugostiteljstva. Iako postoji stabilna jezgra zaposlenih lokalnih stanovnika, većina poduzetnika se u ljetnim mjesecima suočava s nedostatkom kvalificirane radne snage.

3.8.1. Istraživanje potreba poslodavaca u turizmu i ugostiteljstvu

Poslodavci ističu potrebu za specijaliziranim zanimanjima kao što su kuhari, konobari, recepcioneri, vodiči te osoblje s poznavanjem stranih jezika i digitalnih alata. Izraženi su problemi s pronalaskom radnika s odgovarajućim vještinama i radnim iskustvom, kao i niska motivacija za rad u sektoru zbog sezonskog karaktera posla i stambenih izazova za sezonske radnike.

3.8.2. Procjena sezonalnosti i utjecaja na radnu snagu

Sezonalnost turizma dodatno produbljuje manjak radne snage, jer većina zaposlenika dolazi samo privremeno. To utječe na kvalitetu usluge i opterećenje stalno zaposlenog osoblja.

3.8.3. Potrebe za razvojem radne snage i obrazovnih programa

S obzirom na nedostatnu lokalnu obrazovnu ponudu, važno je surađivati s regionalnim centrima kompetentnosti u turizmu i ugostiteljstvu, kao i sa srednjim školama i fakultetima kako bi se razvili obrazovni programi u skladu s potrebama tržišta. Poseban naglasak treba staviti na digitalne vještine, održivost, komunikaciju i strane jezike.

3.8.4. Mjere za privlačenje i zadržavanje kadra

Preporuča se razvoj programa za privlačenje mladih kroz prezentacije u školama, stipendije, stručne prakse, mentorstva te stvaranje boljih uvjeta rada i smještaja. Turistička zajednica može igrati ključnu ulogu kao poveznica između obrazovnog sektora i poslodavaca, ali i kao inicijator projekata koji promoviraju turistička zanimanja.

3.8.5. Analiza kadrova u turističkim zajednicama

Analizom unutarnjih kapaciteta TZO-a utvrđene su potrebe za dodatnim kadrovima, osobito u području promocije, digitalnog marketinga i upravljanja projektima. Predlaže se uspostava baze kandidata, godišnje planiranje zapošljavanja i razvoj sustava za kontinuirano usavršavanje postojećih zaposlenika.

Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	
Ključni izazovi	Preporuka
Nedostatak kvalificirane radne snage u turizmu i ugostiteljstvu, osobito u sezoni. Sezonalnost zaposlenja i slaba motivacija za dugoročan rad u sektoru. Niska razina specifičnih vještina i nedostatak praktičnog iskustva kod mladih. Ograničena ponuda lokalnih obrazovnih programa prilagođenih sektoru turizma. Slaba povezanost između obrazovnih ustanova i poslodavaca. Odljev mladih i manjak demografske obnove u ruralnim i otočnim područjima. Ograničeni kapaciteti lokalnih turističkih zajednica za privlačenje i razvoj kadrova.	Provesti anketu među poslodavcima radi utvrđivanja konkretnih potreba za zanimanjima, znanjima i vještinama. Uspostaviti suradnju sa srednjim školama, fakultetima i centrima kompetentnosti (npr. kroz gostujuća predavanja, terensku nastavu i mentorske programe). Uključiti TZO u promociju strukovnih zanimanja kroz radionice, okrugle stolove i predstavljanja u školama. Sudjelovati u programima Ministarstva turizma – posebno stipendije i promocija dualnog obrazovanja. Poticati edukacije i cjeloživotno učenje za zaposlenike kroz tematske edukacije (digitalne vještine, komunikacija, održivi turizam). Kreirati bazu potencijalnih kandidata za zapošljavanje i razviti godišnji plan zapošljavanja TZO-a. Razviti lokalne projekte za mlade koji promiču povezanost s otočnom zajednicom i turističkim identitetom. Usmjeriti EU projekte prema razvoju kompetencija kadrova (ESF+, Interreg, Erasmus+).

3.9. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Turistička zajednica Dugi otok aktivno koristi niz komunikacijskih kanala u promociji destinacije, ali postoji prostor za jačanje integriranog pristupa, koordinaciju poruka i sustavnije pozicioniranje na regionalnoj i nacionalnoj razini.

3.9.1. Korištenje komunikacijskih kanala

Turistička zajednica koristi službenu web stranicu www.dugiotok.hr kao glavni izvor informacija. Sadržaj je dostupan na više jezika, obuhvaća osnovne informacije o atrakcijama, događanjima i smještaju. Također su aktivni profili na društvenim mrežama, posebice na Facebooku i Instagramu, koji redovito objavljuju promotivne sadržaje, vizuale i informacije za turiste. Ipak, razina povezanosti između online i offline kanala nije potpuno optimizirana.

3.9.2. Digitalno prisustvo

Na društvenim mrežama ostvaruje se relativno stabilan angažman, ali postoji potencijal za jačanje dvosmjerne komunikacije i ciljano oglašavanje putem digitalnih alata (Facebook Ads, Google Ads), osobito u predsezoni i sezoni. SEO optimizacija i dodatni sadržaji na web stranici mogli bi povećati organski doseg i zadržavanje korisnika.

3.9.3. Offline promotivne aktivnosti

Tiskane brošure, karte i letci dostupni su u info punktovima i smještajnim objektima, ali njihov opseg i ažuriranost variraju. U suradnji s Parkom prirode Telašćica izrađuju se tematski promotivni materijali (npr. o pješačkim stazama), no nedostaje objedinjeni tiskani vodič za cijelu destinaciju. Nastupi na turističkim sajmovima odvijaju se kroz koordinaciju sa TZ Zadarske županije i HTZ-om, ali uz ograničen vlastiti promotivni kapacitet.

3.9.4. Suradnje s trećim stranama

Suradnja s domaćim i stranim turističkim agencijama (npr. Adamo Travel) prisutna je, ali bez zajedničkih promotivnih kampanja. Medijska vidljivost ostvaruje se povremeno kroz objave u nacionalnim medijima, dok se suradnja s influenserima još uvijek odvija ad hoc, bez definiranih ciljeva i kriterija.

3.9.5. Prikupljanje i distribucija informacija

Informacije za turiste prikupljaju se putem info punkta u Salima, digitalnih kanala i kroz posredovanje smještajnih kapaciteta. No nedostaje centralizirani sustav za evaluaciju učinkovitosti komunikacije (npr. sustav za povratne informacije, analiza ponašanja korisnika web stranice i društvenih mreža).

3.9.6. Pozicioniranje na regionalnoj i nacionalnoj razini

Brend destinacije temelji se na prirodnim ljepotama, očuvanosti prostora, kulturnoj i pomorskoj baštini te doživljajima mira i autentičnosti. Ti elementi su kompatibilni s regionalnim smjernicama TZ Zadarske županije ("Doživi više") i nacionalnim strategijama (HTZ: „Croatia, full of life“). Međutim, marketinško pozicioniranje na višim razinama još nije dovoljno strukturirano. Potrebno je aktivnije uključivanje u kampanje nacionalne i županijske razine, uz jačanje vlastite narativne osnove i vizualnog identiteta.

3.10. Analiza konkurencije

Za ocjenu tržišne pozicije destinacije Dugi otok – Zverinac – Lavdara, provedena je analiza konkurentskog okruženja kroz identifikaciju direktnih i indirektnih konkurenata, usporedne pokazatelje (benchmarking), komunikacijske strategije konkurencije, tržišne trendove i obilježja turističke potražnje.

3.10.1. Identifikacija konkurentskih destinacija

a) *Direktna konkurencija:*

Otoci sličnih geografskih, prirodnih i kulturnih karakteristika koji nude mir, autentičnost i zaštićenu prirodu: Silba, Molat, Iž, Ugljan, Pašman, Mljet i Lastovo.

Posebno relevantni su otoci Kornatskog arhipelaga, ali i dijelovi otok Ugljan i Pašman, zbog slične dostupnosti iz Zadra i orijentacije na nautiku, aktivni odmor i održivi turizam.

b) *Indirektna konkurencija:*

Obalni gradovi i veće destinacije u Zadarskoj i Šibensko-kninskoj županiji, koji nude različitu, ali konkurentnu ponudu za slične ciljne skupine: Zadar, Biograd, Primošten, Šibenik, Trogir.

Kontinentalne destinacije koje nude povoljne aktivne ili wellness pakete u ljetnim mjesecima.

3.10.2. Benchmarking – ključni pokazatelji usporedbe

Kako bi se precizno ocijenila tržišna pozicija Dugog otoka kao turističke destinacije, provedena je benchmarking analiza u odnosu na srodne otoke Jadrana koji dijele slična prirodna, društvena i turistička obilježja. Usporedba je obuhvatila otoke Silbu, Olib, Iž, Ugljan, Pašman, Mljet i Lastovo, koji predstavljaju izravne ili neizravne konkurente zbog zemljopisne blizine, slične strukture ponude, orijentacije prema održivom turizmu te usmjerenosti na posjetitelje koji traže prirodna, mirna i autentična odredišta.

Analizirani su ključni pokazatelji poput broja dolazaka i noćenja, razine razvijenosti smještajne infrastrukture, atrakcijske osnove te dominantnih oblika turističke ponude. Ovi pokazatelji omogućuju pozicioniranje Dugog otoka unutar konkurentskog kruga i ukazuju na njegove prednosti, nedostatke te prilike za daljnje strateško pozicioniranje.

U nastavku se prikazuje sažeta usporedna tablica, temeljena na raspoloživim statističkim podacima i dostupnim istraživanjima, koja oslikava trenutačnu poziciju Dugog otoka u odnosu na referentne destinacije.

Otok	Prosječni godišnji dolasci (2011-19)	Noćenja (procjena)	Dominantan smještaj i ponuda
Dugi otok <i>(dest.)</i>	~80.000–100.000	~800.000–1.000.000	Privatni smještaj, kampovi, nautika
Silba	oko 40.000	manjih noćenja	Privatni smještaj, mir i izolacija
Olib	manji (niži arhipelag)	vrlo niski broj	Niskointenzivni smještaj
Iž	oko 90.000	sličnih noćenja	Privatni smještaj, blaga dostupnost Zadra
Ugljan	oko 100.000	više (turizam + lokalno stanovništvo)	Kombinacija hotela i privatnog smještaja
Pašman	oko 60.000	niže	Privatni smještaj, ribarski naselja
Mljet	oko 50.000	niže	Nacionalni park, smještaj i etno-turizam
Lastovo	oko 6.600	vrlo nizak broj	Mir, priroda, vrlo niski intenzitet

3.10.3. Komunikacijske strategije konkurencije

Većina konkurentskih destinacija koristi društvene mreže, web stranice i promotivne kampanje u suradnji sa županijskim TZ-ovima. Silba i Iž posebno naglašavaju mir i odsustvo automobila, dok Ugljan više koristi slogan „otok aktivnog odmora“. Dugi otok još uvijek traži snažniji narativ koji bi ga jasno razlikovao, iako se već brendira kroz elemente netaknute prirode, tajne Jadrana, Park prirode Telašćica i Sakarun.

3.10.4. Tržišni trendovi i inovacije

Kao što pokazuju analize HTZ-a i TZ Zadarske županije, trendovi uključuju:

- rast potražnje za održivim turizmom,
- autentična iskustva, gastronomiju i aktivni odmor,
- korištenje digitalnih platformi i influencera za promociju.

Dugi otok djelomično odgovara na te trendove, ali je potrebno više zajedničkih inicijativa na razini destinacije (TZ + pružatelji usluga).

3.10.5. Turistička potražnja – profil posjetitelja

Analiza dostupnih podataka ukazuje na:

- Dominantne skupine: obitelji s djecom, parovi srednje dobi, nautičari, planinari i biciklisti,
- Emitivna tržišta: Njemačka, Austrija, Češka, Slovenija, Poljska, Hrvatska,
- Boravak: u prosjeku 5–7 noći, često u privatnom smještaju ili na brodu,
- Vrijednosti koje gosti traže: mir, priroda, čisto more, sigurnost, autentičnost.

3.11. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Izvješće o analizi stanja predstavlja sažeti i integrirani prikaz svih ključnih elemenata koji utječu na razvoj i upravljanje turističkom destinacijom Dugi otok, Zverinac i Lavdara. Na temelju provedene analize resursne osnove, turističke i komunalne infrastrukture, digitalizacije, pristupačnosti, ljudskih potencijala, organiziranosti usluga, komunikacijskih aktivnosti i

konkurentnosti, može se donijeti nekoliko važnih zaključaka o trenutačnom stanju destinacije i njezinu razvojnome potencijalu.

Dugi otok raspolaže iznimno vrijednom prirodnom i kulturnom baštinom, uključujući zaštićena područja poput Parka prirode Telašćica i niza arheoloških lokaliteta, ali se suočava s infrastrukturnim izazovima, sezonalnošću i potrebom za daljnjom digitalnom transformacijom. Nedostatak organiziranih parkirališta, ograničena zdravstvena i poštanska infrastruktura, neujednačena digitalna prisutnost te oskudni kapaciteti za osobe s invaliditetom predstavljaju konkretne izazove u održivom razvoju.

Analiza konkurentnosti pokazuje da se Dugi otok dobro pozicionira unutar svog konkurentskog kruga, ali zaostaje u segmentima organizacije destinacijskog menadžmenta i promocije. Usporedba s otocima poput Mljeta, Lastova ili Ugljana ukazuje na potrebu za dodatnim ulaganjima u diverzifikaciju ponude, bolju prometnu povezanost i ciljano tržišno komuniciranje.

Tijekom izrade analize uzeti su u obzir i razvojni projekti u tijeku, poput rekonstrukcije pristaništa, revitalizacije kulturne baštine i jačanja infrastrukture u sklopu programa Zelene urbane obnove. Također je valoriziran i utjecaj susjednih destinacija te njihova atraktivnost za slične ciljne skupine gostiju.

Globalni i nacionalni turistički trendovi (poput potražnje za autentičnim doživljajem, digitalizacijom usluga, održivošću i mobilnošću) upućuju na potrebu strateškog pozicioniranja destinacije koja će znati očuvati prirodne vrijednosti i identitet, a istovremeno osigurati kvalitetnu uslugu, infrastrukturu i sadržaje koji odgovaraju zahtjevima modernih putnika.

Izvješće o analizi stanja stoga predstavlja temelj za definiranje ciljeva, mjera i projekata u nastavku Plana upravljanja turističkom destinacijom, koji će se utemeljiti na održivom razvoju, uključivanju zajednice i konkurentnom upravljanju resursima.

4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Ovo poglavlje temelji se na analizi stanja iz prethodnog dijela Plana upravljanja (Poglavlje 3) te donosi pregled i vrednovanje ključnih turističkih proizvoda destinacije Dugi otok, Zverinac i Lavdara s ciljem definiranja potencijala za njihov daljnji razvoj, diversifikaciju i podizanje kvalitete.

Turistički proizvodi analizirani su kroz prizmu postojećih resursa, atrakcija, javne turističke infrastrukture i podržavajućih usluga, a posebna se pažnja posvećuje proizvodima koji mogu pridonijeti produljenju sezone, održivom razvoju i jačanju prepoznatljivosti destinacije na ciljanim tržištima. U obzir su uzeti i globalni turistički trendovi, poput porasta interesa za autentična i iskustvena putovanja, aktivni odmor u prirodi, kulturnu baštinu te odgovorni i inkluzivni turizam.

Za svaki identificirani turistički proizvod procijenjen je:

- Razvojni potencijal, uključujući kapacitet nosivosti prostora, sezonalnost, razinu postojeće infrastrukture i mogućnost uključivanja u šire itinerere i destinacijske koncepte,
- Marketinški potencijal, kroz fizičku i javnu dostupnost, razinu obilježenosti, prisutnost na tržištu i digitalnu vidljivost.

Ova će analiza poslužiti kao temelj za identifikaciju prioriternih razvojnih projekata i aktivnosti koje će se razraditi u sljedećem poglavlju (Poglavlje 5 – Ciljevi, mjere i aktivnosti Plana upravljanja).

Turistički proizvod	Razvojni potencijal (sezonalnost, atraktivnost, kapacitet)	Marketinški potencijal (pristupačnost, obilježenost, prepoznatljivost)	Preporuke za razvoj i pozicioniranje
Outdoor aktivnosti (planinarenje, biciklizam, ronjenje, penjanje)	Visok – cjelogodišnja ponuda moguća; prirodna atraktivnost, kapacitet ovisan o zaštiti okoliša	Djelomičan – dobra infrastruktura, ali slaba digitalna vidljivost	Unaprijediti smeđu signalizaciju i digitalne karte; osmisliti tematske ture i pakete

Kulturni turizam (arheološki lokaliteti, crkve)	Srednji – sadržaji postoje, ali su nedovoljno valorizirani i interpretirani	Nizak – slab marketing i nedostatak interpretacijskih centara	Uložiti u obnovu, interpretaciju i edukaciju vodiča; uključiti lokalnu zajednicu
Zdravstveni i wellness turizam (tišina, priroda, more)	Srednji – prirodni preduvjeti dobri, ali manjak infrastrukture	Nizak – nedovoljna komunikacija proizvoda tržištu	Razviti ponude temeljene na well- beingu (npr. joga retreat); uključiti smještajne kapacitete
Enogastronomski turizam (lokalni proizvodi, festivali)	Visok – lokalna tradicija i proizvodi postoje	Srednji – ograničena ponuda i prezentacija	Organizirati ture i manifestacije; uključiti OPG-ove i restorane
Pomorski turizam (nautika, izleti brodom)	Visok – postojeća sidrišta, prirodne uvale	Srednji – fizički dostupan, ali bez integriranih usluga	Uvezati ponudu izletničkih brodova; promovirati zelenu plovidbu
Smještajni kapaciteti	Srednji - preduvijeti dobri	✓ Zadovoljavajuća ponuda srednje kategoriziranih smještajnih jedinica ✓ Nedostatak visokokategoriziranih smještajnih jedinica ✓ Nedostatak tematsko opredjeljenog smještaja (pansioni, aparthoteli, mali obiteljski hoteli, kuće za odmor)	✓ Ulaganje u podizanje kvalitete, raznovrsnosti i dostupnosti smještaja ✓ Poticanje brownfield investiranja u smještajne kapacitete ✓ Diverzifikacija smještajnih kapaciteta
Ugostiteljstvo	Srednji - preduvijeti dobri	✓ Jednolična ponude ✓ Nedostatak adekvatne radne snage	✓ Poticanje razvoja agroturizma ✓ Poticanje povezivanja ugostitelja sa

		✓ Ograničen rad na glavnu sezonu	lokalnim proizvođačima ✓ Organiziranje edukacijskih programa ✓ Eno - gastro događanja

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Održivi turizam sve više postaje temeljna orijentacija razvoja turističkih destinacija. U skladu sa ZOT-om i Pravilnikom o pokazateljima za praćenje održivosti (NN 112/2024), Plan se temelji na obveznim i specifičnim pokazateljima održivosti koji omogućuju sustavno praćenje, evaluaciju i unapređenje razvoja turizma u skladu s načelima održivosti.

5.1. Izvori podataka:

Podaci se prikupljaju iz:

- Službenih statistika (DZS, eVisitor, HZZ, FINA, HEP, komunalna poduzeća)
- Javno dostupnih evidencija (npr. prostorni planovi, upravne odluke)
- Primarnih istraživanja (ankete lokalnog stanovništva i turista)
- Izvješća turističke zajednice i drugih dionika

5.2. Popis i metodološka tablica obveznih pokazatelja održivosti

	Pokazatelj	Područje održivosti	Kod pokazatelja/ Tematsko područje
1	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	društveni	ZL-1 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
2	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	društveni	ZL-2 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

3	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	društveni	ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
4	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	društveni/ upravljanje	PD-1 – Pristupačnost destinacije
5	Broj organiziranih turističkih ambulanti	društveni	SD-1 Sigurnost destinacije
6	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)	okolišni	UVR-1 – Upravljanje vodnim resursima
7	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	okolišni	GO-1 – Gospodarenje otpadom
8	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	okolišni – priroda	BR-1 – Zaštita bioraznolikosti
9	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	okolišni – klima	UEN-1 – Održivo upravljanje energijom
10	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	okolišni – klima	UPK-1 – Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjena
11	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	ekonomski	TP-1 – Turistički promet
12	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	ekonomski	TP-2 – Turistički promet
13	Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski	PGS-1 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
14	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski	PGS-2 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu/ Turistički promet
15	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	prostorni/upravljanje	TI-1 – turistička infrastruktura
16	Status implementacije aktivnosti iz plan upravljanja destinacijom	prostorni/upravljanje	ODU-1 – Održivo upravljanje destinacijom
17	Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS	prostorni/upravljanje	OUP-2 – Održivo upravljanje prostorom

5.3. Popis i metodološka tablica specifičnih pokazatelja održivosti

	Pokazatelj	Područje održivosti	Kod pokazatelja / Tematsko područje
1	Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva	društveni	SZL-1 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
2	Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta	društveni	SZL-3 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
3	Udio stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma	društveni	SZL-4 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
4	Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja	društveni	SZL-5 – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

5	Postotak ponovljenih/stalnih turista u smještajnim objektima destinacije	društveni	SZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
6	Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji	društveni	SPD-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
7	Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima	društveni	SPD-2 – Pristupačnost destinacije
8	Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom	društveni	SPD-3 – Pristupačnost destinacije
9	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima	društveni	SSD-1 Sigurnost destinacije
10	Udio turista koji su uložili prigovor kod policije	društveni	SSD-2 Sigurnost destinacije
11	Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija	društveni	SSD-3 Sigurnost destinacije
12	Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice)	društveni	SSD-4 Sigurnost destinacije
13	Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima	društveni	SSD-5 Sigurnost destinacije
14	Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnosti	društveni	SSD-6 Sigurnost destinacije
15	Udio turističkih poslovnih subjekata koji poduzimaju akcije za smanjenje potrošnje vode	okolišni	SUVR-1 – Upravljanje vodnim resursima
16	Sustav za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode	okolišni	SUVR-2 – Upravljanje vodnim resursima
17	Udio turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu	okolišni	SGOV-1 – Gospodarenje otpadnim vodama
18	Udio otpadnih voda od noćenja turista u smještajnim objektima destinacije	okolišni	SGOV-2 – Gospodarenje otpadnim vodama
19	Propisi za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi	okolišni	SGOV-3 – Gospodarenje otpadnim vodama
20	Udio otpadnih voda destinacije tretiranih do najmanje sekundarne razine prije ispuštanja	okolišni	SGOV-4 – Gospodarenje otpadnim vodama
21	Udio komunalnog otpada iz turističkih djelatnosti u odnosu na ukupni komunalni otpad destinacije	okolišni	SGO-1 – Gospodarenje otpadom
22	Udio turističkih poslovnih subjekata koji razdvajaju različite vrste otpada	okolišni	SGO-2 – Gospodarenje otpadom
23	Količina recikliranog otpada (postotak ili po stanovniku po godini)	okolišni	SGO-3 – Gospodarenje otpadom

24	Plan gospodarenja otpadom s ciljevima za smanjenje i održivo odlaganje	okolišni	SGO-4 – Gospodarenje otpadom
25	Sprječavanje stvaranja otpada: plan smanjenja količine otpada od posluživanja hrane	okolišni	SGO-5 – Gospodarenje otpadom
26	Razvijen sustav za zaštitu prirodne i kulturne baštine i lokaliteta	okolišni – priroda	SZB-1 – Zaštita bioraznolikosti
27	Dostupne smjernice za ponašanje posjetitelja u destinaciji	okolišni – priroda	SZB-2 – Zaštita bioraznolikosti
28	Udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali neka od rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama	okolišni – klima	SOE-1 – Održivo upravljanje energijom
29	Postotak turista i jednodnevnih posjetitelja koji koriste različita prometna sredstva za dolazak na određite (javna/privatna i vrsta)	okolišni – klima	SOE-2 – Održivo upravljanje energijom
30	Uspostavljene politike i/ili sustav za poticanje smanjena ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanja energetske učinkovitosti i unapređenja korištenja tehnologija obnovljive energije	okolišni – klima	SUPK-1 – Ublažavanje i prilagodba klimatskih promjena
31	Razina onečišćenosti zraka u destinaciji	okolišni – klima	SUPK-2 – Ublažavanje i prilagodba klimatskih promjena
32	Udio turističkih poslovnih subjekata u destinaciji koji koriste lokalno proizvedenu hranu, piće, dobra i usluge u turističkim poslovnim subjektima u destinaciji	okolišni – klima	SUPK-3 – Ublažavanje i prilagodba klimatskih promjena
33	Stopa popunjenosti u smještajnim kapacitetima	ekonomski	STP-1 – Turistički promet
34	Prosječna dnevna potrošnja turista u eurima	ekonomski	STP-2 – Turistički promet
35	Produktivnost rada u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja	ekonomski	SPGS-1 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
36	Bruto dodana vrijednost ostvarena u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja	ekonomski	SPGS-2 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
37	Udio malih i srednjih poduzeća u ukupnom broju poduzeća u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski	SPGS-3 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
38	Udio poslovnih subjekata u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja su u pretežitom domaćem vlasništvu	ekonomski	SPGS-4 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
39	Postotak muškaraca i žena zaposlenih u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski	SPGS-5 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
40	Zaposlenost u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema dobi, stupnju obrazovanja te vrsti ugovora	ekonomski	SPGS-6 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

41	Postotak nedomicilnih radnika zaposlenih u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	ekonomski	SPGS-7 – Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
42	Broj ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu aktivnih na 30.1. i 30.7 u odnosu na 100 stanovnika	prostorni/upravljanje	STI-1 – turistička infrastruktura
43	Javno dostupan plan odgovora na krizne situacije i izvanredne situacije koji razmatra sektor turizma	prostorni/upravljanje	SOUD-1 – Održivo upravljanje destinacijom
44	Specifična strategija za marketing izvansezonskih događanja i privlačenje posjetitelja tijekom cijele godine	prostorni/upravljanje	SOUD-2 – Održivo upravljanje destinacijom
45	Efikasnost ostvarenja ciljeva strateškog planiranja u turizmu	prostorni/upravljanje	SOUD-3 – Održivo upravljanje destinacijom
46	Broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi	prostorni/upravljanje	SOUP-1 – Održivo upravljanje prostorom
47	Smjernice, propisi i/ili politike koje se odnose na održivo korištenje prostora	prostorni/upravljanje	SOUP-2 – Održivo upravljanje prostorom
48	Razvijen i implementiran sustav praćenja i ublažavanja utjecaja turizma na atrakcije	prostorni/upravljanje	SOUP-3 – Održivo upravljanje prostorom
49	Izrađene i implementirane smjernice upravljanja prostorom sa ciljem zaštite resursa	prostorni/upravljanje	SOUP-4 – Održivo upravljanje prostorom
50	Procjena pritiska razvoja turizma na kulturnu baštinu	prostorni/upravljanje	SOUP-5 – Održivo upravljanje prostorom

5.2. Praćenje održivosti

Praćenje pokazatelja provodit će TZ Dugi otok u suradnji s JLS Sali i relevantnim institucijama, uz izradu godišnjeg izvješća. Sustav će se postupno digitalizirati i uskladiti s EU inicijativama (ETIS, GSTC).

6. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

6.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj Kod pokazatelja	6.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. (Narodne novine, br. 2/23; u daljnjem tekstu: Strategija) i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan)	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja

Pokazatelj Kod pokazatelja	6.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost s ciljevima SDG	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji.
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Podatci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine
		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika.

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)	2027	2029	2031
32,47%			

6.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj Kod pokazatelja	6.2.1. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost s ciljevima SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.

	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji	– Udio (%) turista koji borave u ko – mercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podatci	Naziv podataka	1. zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom 4. namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama
	Mjerna jedinica	1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja

		4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije. Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2025.)		2027	2029	2031
80,33%				

6.3. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	6.3.1. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.
Podatci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci su dostupni 3. Podatak je dostupan
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja	<i>EA</i> – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji <i>EAP</i> – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $\text{udio pristupačnih atrakcija} = \frac{EAP}{EA} \times 100$	

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
Početna vrijednost 2025.	2027	2029
60%		

6.4. Sigurnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	6.4.1. Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja sa međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička

		ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.			
Obilježja podataka	Naziv	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost			
	Mjerna jedinica	Broj			
	Izvor /potencijalni izvor	Zadarska županija			
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.				
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje				
Početna vrijednost 2025	2026	2027	2028	2029	
0					

7. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

7.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	7.1.1. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m³) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m³) 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji

	Mjerna jedinica	N/P		
	Izvor /potencijalni izvor	1. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)		
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m³) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m³). F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji udio vode po noćenju turista $= \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ potrošnja vode po noćenju turista $= \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika $= \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika}} \times 100$ Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Početna vrijednost 2025.	2027.	2029.	2031.	
25 %				

7.2. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	7.2.1. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvog otpada.
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone)

		3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. tone 3, 4 i 5. N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave 3. – 4. eVisitor 5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina) 3. i 4. Podatak je dostupan 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju, $W_{RN} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika,	

$$W_T = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$$

W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T_2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}),

$$W_T = T_2 \times W_{TN}$$

W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N_2) i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}),

$$W_R = S \times N_2 \times W_{RN}$$

Omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom smještaju i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo

$$(\text{za promatrani period}) = \frac{W_T}{W_R}$$

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
5,29			

7.3. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	7.3.1. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost sa SDG	Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid. Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave. Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Podatci	Naziv podataka	1. Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije

	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP ➤ Park prirode Telašćica - 6.999,28 ha (kopno 2.595 ha) ➤ Značajni krajobraz - 652,16 ha ➤ Posebni rezervat - 202,10 ha ➤ Ekološka mreža: 1. Luka Solišćica - 946,19 ha 2. Uvala Golubinaka - Rt Lopata - 40,67 ha 3. Uvala Sakarun - 438,55 ha 4. Z. Obala Dugog otoka - 663,00 ha 5. Uvala Brbišćica - 37,90 ha 6. Uvala Zagračina - 16,10 ha 7. J. Rt o. Zverinac - 118,60 ha 8. Otok Tukošćak i otok Mrtonjak - 34,00 ha Ukupno EM - 2.295,01 ha 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije - 113,3 km² - 11.330,00 ha		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Bioportal Bioportal Podatci JLS-a		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode Zaštićena područja: 1. Park prirode Telašćica 2. Značajni krajobraz Sjeverozapadni dio Dugog otoka 3. Posebni botanički rezervat maslinik Saljsko polje 4. Područja ekološke mreže		
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine		
Početna vrijednost 2025		<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none;">2029</td> <td style="width: 50%; border: none;">2033</td> </tr> </table>	2029	2033
2029	2033			

30,44 %	

7.4. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	7.4.1. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži

	Mjerna jedinica	1. i 2. kWh 3., 4. – noćenje 5. stanovnik
	Izvor/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor 5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) $\text{potrošnja el. energije po noćenju turista} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ omjer potrošnje el. energije po noćenju turista i stanovnika: $\text{potrošnja el. energije po noćenju turista i stanovnika} = \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$	

Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Početna vrijednost 2025	2029	2033
N/A		

7.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	7.5.1. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Pokazatelj	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.

Podatci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije		
	Mjerna jedinica	N/P		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/ udio mjera u provedbi i/ili implementiranih		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
DA				

8. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

8.1. Turistički promet

Pokazatelj (kod pokazatelja)	8.1.1. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan				
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.				
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.				
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje				
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029	2030
9.019						

Pokazatelj (kod pokazatelja)	8.1.2. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćivanja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.

	Podpokazatelji (opcionalno)	– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju				
Podatci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.				
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.				
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor				
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni				
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni				
Metodologija izračuna pokazatelja		$\text{Prosječna duljina boravka turista u destinaciji} = \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$				
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje				
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029	2030
6,9						

8.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj (kod pokazatelja)	8.2.1. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)
Podatci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada 2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podatci dostupni u Ministarstvu			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini			
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
80					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	8.2.2. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)				
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)			
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički promet			
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti			
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta			

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u			
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.			
	Podpokazatelji (opcionarno)	– dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine			
Podatci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine			
	Mjerna jedinica	EUR			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini			
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
5.886.127,67					

9. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA

9.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj (kod pokazatelja)	9.1.1. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost sa SDG	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti)

		– identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Podatci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara 2. Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 3. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara 4. Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Početna vrijednost	2025	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	1. Sv.Viktor na Citoriju (ostatci crkve / arheološki lokalitet / oznaka Z – 7695 / k.o.Sali) 2. Crkva Sv.Roka (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 5045 / k.o. Sali) 3. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 5046 / k.o. Sali) 4. Glazbena praksa Tovareća mužika (nematerijalno kulturno dobro / oznaka Z – 5723 / k.o. Sali) 5. Kaštel Guerini i crkvice sv.Nikola (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 1567 / k.o. Sali) 6. Kuća Petricioli (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 1566 / k.o. Sali) 7. Kuća Rančić (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 4950 / k.o. Sali) 8. Gruh – Sv.Ivan – Stivanje polje (ostatci crkve i antičke vile / arheološki lokalitet / oznaka Z – 2380 / k.o. Sali) 9. Rodna kuća Petra Lorinija (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 7701 / k.o. Sali) 10. Spomenik palim borcima (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 7647 / k.o. Sali) 11. Stambeno gospodarski kompleks obitelji Guerini na Lavdari (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 7795 / k.o. Sali) 12. Svjetionik Sestrica Vela – Tajer (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 6967 / k.o. Sali) 13. Crkva i samostan sv.Mihovila (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 2383 / k.o. Zaglav) 14. Crkva sv.Pelegrina (nepokretno kulturno dobro / oznaka Z – 1568 / k.o. Savar) 15. Pećina Vlakno (prapovijesni arheološki lokalitet / oznaka Z – 3432 / k.o. Savar)	

	16. Jadranska marijanska maritimna hodočašća (nematerijalno kulturno dobro / oznaka Z – 7864 / Kukljica, Murter, Nin, Rogoznica i Sali)
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	-
Popis i vrsta preventivno zaštićenih kulturnih dobara	1. Ostatci kasnoantičkog objekta na lokalitetu Kampus – Mirine na otočiću Utran (ostatci crkve / arheološki lokalitet / oznaka P – 6465 / k.o. Brbinj)
Popis i vrsta kulturnih dobara odlukom JLS-a i tzv.status E – evidentirano Prostornim planom Općine Sali	1. Povijesna naselja i dijelovi naselja: <i>1.1. Ruralno – urbane cjeline:</i> 1.1.1. Porat (Sali) 1.1.2. Južno selo (Sali) 1.1.3. Zmorašnje selo (Sali) <i>1.2. Ruralne cjeline:</i> 1.2.1. Dvor Šešelja (Zaglav) 1.2.2. Dvor Špralja (Zaglav) 1.2.3. Dvor Čuka (Zaglav) 1.2.4. Dvor Didović (Žman) 1.2.5. Dvor Morović (Žman) 1.2.6. Dvor Kišeta (Žman) 1.2.7. Dvor Vidulić (Žman) 1.2.8. Kuća Šegota (Žman) 1.2.9. Kuća Antonina (Žman) 2. <i>Povijesne građevine i sklopovi</i> <i>2.1. Sakralne građevine, crkve, kapele, samostani i stambene građevine</i> 2.1.1. Župna crkva sv.Antuna Padovanskog (Veli rat) 2.1.2. Kapela sv.Nikole (Veli rat) 2.1.3. Crkva Gospe Karmelske (Verunić) 2.1.4. Crkva sv.Jakova apostola (Soline) 2.1.5. Župna crkva sv.Nikole (Božava) 2.1.6. Crkva sv.Križa (Božava) 2.1.7. Crkva sv.Nediljice (Božava) 2.1.8. Crkva Male Gospe na Dubovici (Dragove) 2.1.9. Župna crkva sv.Kuzme i Damjana (Brbinj) 2.1.10. Ljetnikovac obitelji Soppe i kapela sv.Blaža (Brbinj) 2.1.11. Župna crkva Gospe od Karmela (Savar) 2.1.12. Ruševine samostana sv.Antuna (Savar) 2.1.13. Župna crkva sv. Stjepana (Luka) 2.1.14. Kapela sv.Nikole (Luka)

- 2.1.15. Ruševna crkva sv.Nikole u Suvčenu (Luka)
- 2.1.16. Župna crkva sv.Ivana (Žman)
- 2.1.17. Kapelica Male Gospe (Sali)
- 2.1.18. Crkva sv.Ante (Sali)
- 2.1.19. Crkva sv.Ignacija Lojole (Zverinac)
- 2.1.20. Ljetnikovac Fanfogna (Zverinac)
- 3. *Tehničke i vojne građevine*
- 3.1. Svjetionik Veli rat
- 3.2. Vojni potkopi (Dragove, Božava)
- 4. *Arheološki lokaliteti (kopneni)*
- 4.1. Antička vila u Maloj Proversu (Sali)
- 4.2. Liburnske grobne gomile u polju Čuh
- 4.3. Ostatci crkvice sv.Luke u Čuhu
- 4.4. Gradina Koženjak (Sali)
- 4.5. Gradina Veli Brčastac (Sali)
- 4.6. Gradina Omišenjak (Sali)
- 4.7. Gradina Omiš (Sali)
- 4.8. Gradina Gradac (Žman)
- 4.9. Gradina Zarubinjak (Žman)
- 4.10. Gradina Gračina (Žman)
- 4.11. Gradina Vela Straža (Luka)
- 4.12. Gradina Straža (Luka)
- 4.13. Gradina Gomilina (Savar)
- 4.14. Gradina Gračina (Brbinj)
- 4.15. Gradina Vrh Zlata (Dragove)
- 4.16. Gradina Kruna (Božava)
- 4.17. Gradina Gračina (Božava)
- 4.18. Spilja Veli Badanj
- 4.19. Spilja Kozja peć
- 4.20. Spilja Strašna peć
- 4.21. Sv.Jelena (Veli rat)
- 4.22. Mirice i Meja (Veli rat – antički posjedi)
- 4.23. Grobina (Veli rat – antički posjed)
- 4.24. Šipnate / Selišće (Božava – antički posjed)
- 4.25. Rt Utra (Brbinj – antički posjed)
- 4.26. Uvala Ovča (Savar – antički kamenolom)
- 4.27. Crkvina (Luka – ranokršćanski objekt)
- 4.28. Dolac (Luka – antički posjed)
- 4.29. Žmanska jezera (Žman – rimska carska vila)
- 4.30. Vrtac (Sali – naselje)
- 4.31. O. Mrtenjak (rimski kamenolom)
- 4.32. O. Lavdara (rimski kamenolomi)

	4.33. O. Katina (ladanjski dio rimske vile) 4.34. O. Zverinac - Ripišće (ranokršćanski objekt) 5. <i>Arheološki lokaliteti (podmorski)</i> 5.1. O. Veli Lagan (dva antička brodoloma) 5.2. Rt Suha Punta (antički brodolom) 5.3. Mostić (Veli rat – antička lučka instalacija i vivarij) 5.4. Uvala Čune (Veli rat – antički vivarij) 5.5. Saular (Verunić – antičko pristanište) 5.6. Uvala Solišćica (Soline – antičke solane) 5.7. Rt Lopata (dva antička brodoloma) 5.8. Rt Tomanja (Božava (antički brodolom) 5.9. Uvala Šipnate (antički pristan) 5.10. O. Mežanj (antički brodolomi) 5.11. Uvala Lučina (solane i brodolom) 5.12. Uvala Jaz (antički pristan i brodolom) 5.13. Uvala Bok (antički pristan) 5.14. Uvala Ovča (operativni dio obale – antika) 5.15. Uvala Žmanšćica (antički pristan) 5.16. Uvala Jaz (antički i srednjovjekovni pristani, vivarij) 5.17. Uvala Magrovica (antički i srednjovjekovni pristani) 5.18. Uvala Tripuljak (antički pristan) 5.19. Uvala Loišće (antički brodolom) 5.20. O. Garmenjak (višestruki antički brodolomi) 5.21. Rt Vidilica (antički pristan) 5.22. Rt Tatinje (antički brodolom) 5.23. O. Gornja Aba (antički brodolom) 5.24. O. Trimuli i Trstikovac (antički vivariji) 5.25. Uvala Pokapić o. Zverinac (antička vila i pristan) 6. <i>Spomenik ili spomen obilježje</i> 6.1. Spomenik partizanima u Bludu 6.2. Spomenik NOR-a u Polju 6.3. Spomenik NOR-a u Solinama 6.4. Stari škver u Sašćici
Popis i vrsta zaštićene prirodne baštine	1. Park prirode Telašćica: Ukupne površine 6.999,28 ha, od čega 2531,14 ha pripada kopnu, a veći dio od 4.468,15 ha se odnosi na more. https://pp-telascica.hr/ 2. Značajni krajobraz SZ dio Dugog otoka 3. Botanički rezervat Saljsko polje 4. Ekološke mreže značajnih za očuvanje vrsta i stanišnih tipova: - HR3000067 Luka Solišćica; Dugi Otok;

	- HR3000068 Uvala Golubinka – rt Lopata; - HR3000069 Uvala Sakarun; - HR3000070 Z. obala Dugog otoka; - HR3000071 Uvala Brbišćica; - HR3000072 Uvala Zagračina; - HR3000073 J rt o. Zverinac; - HR3000078 Otok Tukošćak i otok Mrtonjak - Ukupna površina područja obuhvaćenih od 2. do 4. iznosi 3.110,77 ha, od čega se 854,1 ha odnosi na zaštićena područja koja obuhvaćaju isključivo kopno, a 2.256,67 ha odnosi se na PEM koja obuhvaćaju isključivo more. https://www.natura-jaderna.hr/
Popis turističkih atrakcija	1. Špilja Golubinka 2. Penjališta: - Stara Kava (4a - 7a) - Pećina (5b - 7b) 3. Vidikovci: - Božavski vrh - Kamenolom - Grpašćak 4. Uvala Most 5. Veli Žal 6. Brbišćica 7. Zmajvevo oko 8. Orljak - planinarska staza 9. Biciklističke staze 10. Pješačke staze 11. Staze ljekovitog bilja 12. Arheološke staze 13. Lopata/Sakarun
Vrijednost	2026
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	

Popis i vrsta preventivno zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara odlukom JLS-a i tzv.status E – evidentirano Prostornim planom Općine Sali	
Popis i vrsta zaštićene prirodne baštine	
Vrijednost	2027
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara odlukom JLS-a i tzv.status E – evidentirano Prostornim planom Općine Sali	
Popis i vrsta zaštićene prirodne baštine	
Vrijednost	2028
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	

Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara odlukom JLS-a i tzv. status E – evidentirano Prostornim planom Općine Sali	
Popis i vrsta zaštićene prirodne baštine	

9.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	9.2.1. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama.

		Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.			
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije			
	Opis i svrha	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.			
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)			
Podatci	Naziv podataka	1. Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom 3. Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom			
	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti 3. Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025		2026	2027	2028	2029

N/A	

9.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	9.3.1. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	-
Podatci	Naziv podataka	1. noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju 2. površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije 3. površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene 4. površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje

		2., 3., 4. hektar		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava 2., 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja	T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti <i>broj turističkih noćenja u komercijalnom inekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini</i> $= \frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Početna vrijednost 2025	2027	2029	2031	
831,77				

10. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

10.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.1.1. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL – 1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Utjecaj turizma na kvalitetu života u destinaciji UN TOURISM – MST: Percepcija o negativnom i pozitivnom doprinosu turizma dobrobiti lokalnog stanovništva OECD: Indeks boljeg života
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji pozitivno percipiraju utjecaj turizma na kvalitetu života u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Opis	U turistički razvijenim destinacijama turizam je važan faktor u kvaliteti života lokalnog stanovništva. Održivim upravljanjem učincima turizma, koji se između ostalog mogu ogledati u ekonomskim, društvenim, okolišnim i infrastrukturnim promjenama, moguće je održati i unaprijediti kvalitetu života uslijed intenzivnog turističkog razvoja. Bolja percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji može doprinijeti i većoj podršci turističkom razvoju, dok pogoršanje percepcije signalizira potrebu pravodobnih prilagodbi u upravljanju turističkim razvojem kako bi se osigurala njegova održivost.

	Podpokazatelji	– Udio lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – Udio lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma – Zadovoljstvo životom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo životom u destinaciji u vansezonskom razdoblju		
Podatci	Naziv podataka	1. Percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji 2. Zadovoljstvo životom u destinaciji		
	Mjerna jedinica	1. Udio (%) ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji 2. Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni životom u destinaciji		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Anketa lokalnog stanovništva		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake četiri godine 2. Dva puta u jednoj godini (u sezoni i izvan visoke sezone), svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjericama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
70,13%				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.1.2. Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Pokazatelj C.5.1. Postotak stanovnika koji su zadovoljni utjecajem turizma na identitet odredišta UN TOURISM – MST: Percepcija učinaka turizma na kulturni identitet
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta u ukupnom broju stalnih stanovnika
	Opis i svrha	Percepcija učinaka turizma i stavovi koje lokalna zajednica ima prema turističkom razvoju usko su povezani s percepcijom identiteta mjesta. Promjene uslijed intenzivnog turističkog razvoja mogu uzrokovati gubitak autentičnosti mjesta i narušiti njegov kulturni identitet. Degradacija identiteta mjesta pridonosi negativnim reakcijama prema turistima i može smanjiti zadovoljstvo životom u mjestu. Identitet mjesta ujedno je i bitan faktor u privlačenju posjetitelja, koji sve češće traže autentično iskustvo i doživljaj lokalne kulture. S druge strane, interakcija s posjetiteljima može imati i pozitivan učinak na identitet mjesta, jačanjem društvene identifikacije kroz veću percepciju posebnosti unutar lokalne zajednice ili povećanu svijest o baštini.
	Podpokazatelji	– Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta prema socio-demografskim pokazateljima
Podatci	Naziv podataka	1. Percepcija utjecaja turizma na autentičnost mjesta 2. Percepcija utjecaja turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture
	Mjerna jedinica	1. i 2. Udio ispitanika
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Anketa lokalnog stanovništva

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. i 2. Jednom godišnje		
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.		
Početna vrijednost 2025		2027	2029	2031
		Pozitivno 48,05% Negativno 22,73%		

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.1.3. Udio stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma (SZL – 4)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Znanstvena istraživanja: Jordan, E. J., Spencer, D. M., & Prayag, G. (2019). Tourism impacts, emotions and stress. <i>Annals of Tourism Research</i> , 75, 213-226. Gossling, S., McCabe, S., & Chen N. C. (2020). A socio-psychological conceptualisation of overtourism. <i>Annals of Tourism Research</i> , 84, 102976.		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom		
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice		
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su pod umjerenim ili visokim stresom od turizma u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji		

	Opis i svrha	Emocije i stres važni su elementi psihološkog blagostanja pojedinca pa time utječu i na kvalitetu života. Turizam može imati značajan utjecaj na emocije i stres koje doživljavaju lokalni stanovnici. Praćenje psiholoških ishoda turističkog razvoja bitan je element održivog upravljanja destinacijom, posebice u kontekstu prekomjernog turizma. Ignoriranje stresa kojeg turizam izaziva kod lokalnog stanovništva može smanjiti podršku turističkom razvoju u dugom roku i uzrokovati negativne posljedice po ljudsko zdravlje.		
	Podpokazatelji	– Udio (%) stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika pod umjerenim ili visokim stresom od turizma prema socio-demografskim pokazateljima spol, dob, udaljenost prebivališta pojedinca od glavnih turističkih zona/atrakcija, uključenost u turističko gospodarstvo		
Podatci	Naziv podataka	Percepcija stresa uzrokovanog turizmom		
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika pod visokom/umjerenom/niskom razinom stresa od turizma		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine – tijekom turističke sezone (u kolovozu ili rujnu)		
Metodologija izračuna pokazatelja		Procjena utjecaja turizma na razinu stresa kod lokalnog stanovništva provodi se pomoću standardiziranog upitnika subjektivne percepcije stresa (eng. Perceived Stress Scale, PSS) prilagođenog ispitivanju utjecaja turizma definiranim u smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.		
Početna vrijednost 2025		2027	2029	2031
Niska razina = 57,18%				

Umjerena razina = 22,68% Visoka razina = 20,14%			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.1.4. Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja (SZL – 5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Demografski trendovi i kvaliteta života
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Promjena broja stanovnika uvjetovana prirodnim kretanjima i migracijama prema promjeni turističke aktivnosti mjerene brojem noćenja u smještajnim kapacitetima
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje relativnog odnosa broja stanovnika i turističke aktivnosti u petogodišnjem razdoblju. Pokazatelj se izračunava kao dvojni razlomak. Djeljenik dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku procjena broja stanovnika na 31.12. u godini t (prethodna godina), a nazivniku procjena broja stanovnika 31. 12. u godini t-4 Djelitelj dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku broj ostvarenih noćenja u smještajnim kapacitetima u godini t (prethodna godina), a nazivniku broj ostvarenih noćenja smještajnim u kapacitetima u godini t-4
	Podpokazatelji (opcionalno)	
Podatci	Naziv podataka	1. Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje, Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca u godini t (prethodna godina) i godini t-4

10.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.2.1. Postotak ponovljenih/stalnih turista u smještajnim objektima destinacije (SZT – 1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – postotak ponovljenih/stalnih turista (u razdoblju od pet godina)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom; turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena broja turista u smještajnim kapacitetima koji su već posjetili određite tijekom posljednjih 5 godina u ukupnom broju turista u smještajnim kapacitetima u destinaciji (u %).
	Opis	Cilj destinacije je privlačiti nove goste, ali i zadržavati one stare. Stalni ('vjerni') gosti često donose i veću korist destinaciji, te pridonose stabilnosti destinacije u kriznim razdobljima. Prijedlog je (ETIS) pratiti udio gostiju koji se vraćaju unutar posljednjih 5 godina i usmjeriti se na praćenje ponovljenih dolazaka turista u oblicima smještaja. Kvantitativno istraživanje turističke potražnje koje se provodi na reprezentativnim uzorcima turista u smještajnim kapacitetima (anketa). Ukoliko su rezultati takvih istraživanja na raspolaganju, pokazatelj se izravno preuzima iz istraživanja. Inače je potrebno provesti istraživanje.
Podatci	Naziv podataka	1. Broj ispitanika u smještajnim objektima destinacije u koji su već posjetili određite tijekom posljednjih 5 godina

		2. Ukupan broj ispitanika u destinaciji		
	Mjerna jedinica	1. i 2. broj ispitanika u smještaju destinacije		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa o zadovoljstvu turista		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine u razdoblju visoke i niske sezone		
	Metodologija izračuna pokazatelja	<i>Izračun se temelji na odgovorima ispitanika (poželjna segmentacija posjetitelja po vrsti smještajnih objekata)</i> <i>BIP – broj ispitanika u smještajnim objektima u koji su već posjetili odredište tijekom posljednjih 5 god.</i> <i>BI – ukupni broj ispitanika u smještaju destinacije</i> $\text{Postotak } \frac{\text{ponovljenih}}{\text{ukupnih}} \text{ turista u smještaju} = \frac{BIP}{BI} \times 100\%$		
	Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
	Ograničenja pokazatelja	Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.		
	Početna vrijednost 2025	2027	2029	2031
	61,54%			

10.3. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.3.1. Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji (SPD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio smještajnih objekata s pristupačnim smještajem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio smještajnih jedinica pristupačnih za osobe s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima u destinaciji u ukupnom broju smještajnih jedinica.
	Opis	Dostupnost turističkih sadržaja, proizvoda i usluga osobama s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima je središnji dio odgovornih i održivih turističkih politika. Udio pristupačnih smještajnih jedinica odražava tržišnu dostupnost i privlačnost destinacije, te može imati pozitivan utjecaj na gospodarstvo, društvenu inkluzivnost i imidž destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Udio pristupačnih smještajnih jedinica u kolektivnim smještajnim kapacitetima – Udio pristupačnih smještajnih jedinica u privatnim smještajnim kapacitetima
Podatci	Naziv podataka	1. Broj smještajnih jedinica u destinaciji

		2. Broj pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji		
	Mjerna jedinica	1. i 2. smještajna jedinica		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Jedinstveni turistički informatički registar		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak nije trenutno dostupan, no u postupku je prikupljanje		
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (smještajni kapaciteti)		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Kontinuirano dostupan podatak 2. Svake dvije godine		
	Metodologija izračuna pokazatelja	$\text{Udio pristupačnih smještajnih jedinica} = \left(\frac{\text{Broj pristupačnih smještajnih jedinica}}{\text{Ukupan broj smještajnih jedinica}} \right) \times 100$		
	Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
	Ograničenja pokazatelja i perspektive	–		
	Početna vrijednost 2025	2027	2029	2031
	N/A			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.3.2. Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima (SPD-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Interpretativne informacije dostupne posjetiteljima u turističkim uredima te na prirodnim i kulturnim lokacijama
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Informacije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup informacije o lokalnim atrakcijama, kulturnim događanjima, povijesnim znamenitostima i prirodnim ljepotama u turističkoj destinaciji, koji su namijenjeni posjetiteljima.
	Opis i svrha	Ovaj pokazatelj odnosi se na dostupnost informacija o turističkim atrakcijama koje pružaju turistički i informativni centri. Uključuje detalje o lokacijama, radnom vremenu, pristupačnosti, kulturnim i povijesnim kontekstima atrakcija, što pridonosi boljem iskustvu posjetitelja. Pružene informacije igraju ključnu ulogu u održivom upravljanju turističkim tokovima te promicanju kulturne i prirodne baštine destinacije
	Podpokazatelji (opcionalno)	

Podatci	Naziv podataka	1. Dostupne brošure o turističkim atrakcijama na barem tri strana jezika u uredu turističke zajednice / turističkim informativnim centrima / lokalitetima – DA/NE 2. Informacije dostupne na web stranicama turističkih zajednica/lokaliteta o ključnim aspektima turističke ponude (atrakcije, ugostiteljska ponuda, dostupnost destinacije) na barem tri strana jezika na web stranici turističke zajednice / turističkog informativnog centra – DA/NE			
	Mjerna jedinica	1. i 2. Dostupan dokument u fizičkom i/ili virtualnom obliku.			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Turistička zajednica / JLS 2. Odabrani turistički lokaliteti od značaja			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem od strane odabranih lokaliteta			
	Primarno istraživanje (link na smjernice)	Anketiranje upravitelja turističkih lokaliteta			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj predstavlja niz kvalitativnih podataka			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Aktualnost i točnost: Informacije mogu zastarjeti ili biti netočne ako se ne ažuriraju redovito. Doseg i pristupačnost: Informacije možda nisu dostupne na svim jezicima ili prilagođene osobama s posebnim potrebama. Objektivnost: Informacije mogu biti pristrane ili fokusirane samo na popularne atrakcije, zanemarujući manje poznate lokalitete.			
Početna vrijednost 2025		2026	2027	2028	2029
DA					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.3.3. Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom (SPD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak javnog prijevoza dostupan osobama s invaliditetom i specifičnim potrebama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj se definira kao postotak linija javnog prijevoza u destinaciji koji opslužuje javni prijevoz pristupačan osobama s invaliditetom i osobama s posebnim zahtjevima za pristup
	Opis i svrha	Osnovna svrha pokazatelja je uvid u mogućnosti kretanja javnim prijevozom unutar destinacije osobama s motoričkim ili osjetilnim invaliditetom, a time i njihova mogućnost da posjećuju različite sadržaje unutar destinacije. Osnovo obilježje javnog prijevoza pristupačnog osobama s invaliditetom, jest postojanje zvučne signalizacije, rampa za invalidska kolica i mjesta za njihov smještaj unutar javnog prijevoza.
	Podpokazatelji	-
Podatci	Naziv podataka	1. Broj javnih linija u destinaciji 2. Broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom

	Mjerna jedinica	1 i 2. broj linija		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Javno prijevozničko poduzeće s koncesijom za prometovanje na području destinacije		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci dostupni		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake 2 godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>JL</i> – broj svih javnih linija u destinaciji <i>PJL</i> – broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom $\text{postotak linija pokrivenih JP dostupnim osobama s invaliditetom} = \frac{PJL}{JL} \times 100$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Ograničenje predstavlja eventualno nepostojanje podataka o prijevoznim sredstvima i njihovoj prilagođenosti. Drugo ograničenje je što pokazatelj se ne referira na frekvenciju vozila na liniji, kao ni na ostale pristupne i infrastrukturne objekte u okruženju stanica javnog linijskog prijevoza		
Početa vrijednost 2025		2027	2029	2031
20%				

10.4. Sigurnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.1. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima (SSD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS (prilagodba) – Postotak turista koji su podnijeli prijavu policiji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
	Obilježja pokazatelja	
	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj kaznenih djela i prekršaja koji su prijavljeni lokalnim policijskim postajama po mjesecima u godini.
	Opis	U svrhu očuvanja percepcije destinacije kao sigurnog mjesta za odmor od strane posjetitelja, izuzetno je važno pratiti dinamiku prijavljenih kaznenih djela i prekršaja policiji. Povećanje vrijednosti ovog pokazatelja, u slučaju zadržavanja ukupnog broja i strukture stalnih stanovnika destinacije nepromijenjenom, svakako može predstavljati rani nagovještaj moguće promjene percepcije posjetitelja destinacije u pogledu njezine sigurnosti.
	Podpokazatelji (opcionalno)	Ukupan broj kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode i prekršaja protiv javnog reda i mira prijavljenih policiji po mjesecima
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja službeno prijavljenih u policijskoj postaji.
	Mjerna jedinica	Kazneno djelo sukladno kaznenom zakonu Prekršaj sukladno zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira

	Izvor podataka/potencijalni izvor	Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP)			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Javno su dostupni podaci o broju prijavljenih kaznenih djela po županijama na godišnjoj razini. Javno nisu dostupni podaci za destinacije kao niti podaci po mjesecima.			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini.			
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima iz službenih izvora			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja		Iako se podaci o podnesenim kaznenim djelima i prekršajima u lokalnim policijskim postajama službeno evidentiraju od strane Ministarstva unutarnjih poslova, ti podaci nisu javno dostupni. Javno su dostupni podaci o ukupno prijavljenim kaznenim djelima i prekršajima na nacionalnoj i godišnjoj razini, dok su podaci za županije također javno dostupni na godišnjoj razini, ali samo za ukupan broj prijavljenih kaznenih djela. Podaci na razini jedinica lokalne uprave i samouprave, kao i podaci na mjesečnoj razini nisu javno dostupni u službenim statističkim objavama Ministarstva unutarnjih poslova.			
Početna vrijednost 2025		2026	2027	2028	2029
18					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.2. Udio turista koji su uložili prigovor kod policije (SSD-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Postotak turista koji su uložili prigovor kod policije (C.2.1.)		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije		
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice		

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je udio onih turista koji su uložili prigovor kod policije u odnosu na ukupan broj turista u destinaciji tijekom jedne godine.
	Opis	Prigovor je problem koji uzrokuje veliku zabrinutost i strah kod građana i posjetitelja te ometa njihov svakodnevni život. Pritužba sadrži informacije o rizičnim pojedincima, skupinama, mjestima i situacijama te informacije o kažnjivim djelima (ova vrsta podataka se ne prikuplja) Pokazatelj prati broj prigovora koje su policiji uložili turisti u destinaciji te ukupan broj turista u destinaciji. Pokazatelj se iskazuje kao udio (%) turista koji su uložili prigovore u odnosu na ukupan broj turista u destinaciji, po mjesecima i ukupno u kalendarskoj godini. Vođenje evidencije o prijavama dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S, na temelju Zakona i provedbenih propisa. Napomena: prikuplja se isključivo broj prigovora, informacije o sadržaju prigovora ne trebaju biti prikupljene u ove svrhe
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv podataka	1. Ukupan broj turista u destinaciji 2. Broj prigovora uloženi policijskoj upravi destinacije od strane turista u destinaciji, temeljem posebnih propisa kojim se uređuje postupanje policije
	Mjerna jedinica	%
	Izvor /potencijalni izvor	1. eVisitor 2. MUP, nadležna policijska uprava
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio broja prigovora turista policiji u destinaciji u koji borave u odnosu na ukupan broj turista u destinaciji: $\text{udio broja prigovora turista policiji} = \frac{\text{broj prigovora turista u destinaciji}}{\text{ukupan broj turista u destinaciji}} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početa vrijednost 2025	2027	2029	2031
N/A			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.3. Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija (SSD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/mjesta turističkih atrakcija (IN-A12.b.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjera koje su implementirane u destinaciji za pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.
	Opis i svrha	Pokazatelj prati ima li destinacija sustav za praćenje i prevenciju te odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.

	Podpokazatelj (opcionalno)	-			
Obilježja podataka	Naziv	1. Broj mjera koje su implementirane u destinaciji u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike, npr. za pomoći na plažama i lokalitetima turističkih atrakcija.			
	Mjerna jedinica	-			
	Izvor /potencijalni izvor	1. Jedinice lokalne samouprave, Domovi zdravlja – turističke ambulante u destinaciji			
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	2. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Evidencija o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjere.			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025		2026	2027	2028	2029
0					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice) (SSD-4)				
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	EC – Europski opservatorij za sigurnost cestovnog prometa			
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije			
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice			

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se određuje omjer između broja nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije i broja ostvarenih noćenja lokalnih stanovnika i turista.
	Opis	Veća vrijednost pokazatelja može ukazati na neadekvatnost prometne infrastrukture i potrebu za njezinom obnovom ili izgradnjom dodatnih objekata.
	Podpokazatelji	– Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici na 1000 noćenja lokalnih stanovnika – Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovale osobe koje nisu lokalni stanovnici na 1000 noćenja turista
Podatci	Naziv podataka	1. Broj stanovnika u destinaciji 2. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji 3. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije 4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici 5. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima nisu sudjelovali lokalni stanovnici
	Mjerna jedinica	1. Stanovnika 2. Noćenja 3-5. Broj nesreća
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. DZS, Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje 2. eVisitor 3. – 5. Ministarstvo unutarnjih poslova RH, nadležna policijska uprava
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje

Metodologija izračuna pokazatelja	<i>BS</i> – broj stanovnika u destinaciji početkom godine. <i>BS</i> se preuzima iz publikacije DZS-a: <i>Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje</i> u kojoj je po jedinicama lokalne samouprave objavljena procjena broja stanovnika krajem godine, za kojeg se može pretpostaviti da je jednak procjeni broja stanovnika na početku sljedeće godine. <i>BN</i> – broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji u godini. Podataka se dobije iz sustava eVisitor kao broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji između prvog i zadnjeg dana godine. <i>N_{UK}</i> – ukupan broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini <i>N_{LS}</i> – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici <i>N_T</i> – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području jedinice lokalne samouprave u promatranoj godini u kojima su sudjelovale osobe koje ne stanuju na području destinacije $\text{Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja} = \frac{N_{UK} \times 1000}{(BS \times 365 + BN)}$ Podpokazatelji: Uz oznake <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)</i> za podpokazatelj 1 te <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)</i> za podpokazatelj 2, formule su: $\text{Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)} = \frac{N_{LS} \times 1000}{BS \times 365}$ $\text{Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)} = \frac{N_T \times 1000}{BN}$			
Učestalost mjerenja	Godišnje			
Ograničenja pokazatelja	Pokazatelj nije prikladan za destinacije kroz koje prolaze važne prometnice poput autocesta i glavnih magistralnih pravaca. Međusobni odnos podpokazatelja i glavnog pokazatelja može naznačiti probleme u prometu zbog turizma. Obzirom da u velikom broju destinacija će vrijednost pokazatelja biti 0, možda ima smisla promatrati pokazatelj ali za duže razdoblje (npr. trogodišnje ili petogodišnje), kumulativno ili u prosjeku.			
Početna vrijednost 2025	2026	2027	2028	2029
0				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.5. Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima (SSD-5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj podnesenih prijava zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, iskazan po mjesecima i ukupno u kalendarskoj godini.
	Opis	Buka okoliša je neželjen ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, prijevoznim sredstvima svih oblika prometa, kao i postrojenja i zahvata u okolišu (npr. izgradnja turističkih objekata). Indikatorom buke Lden (dan-večer-noć), najveće dopuštene vrijednosti >55 dB, ocjenjuje se ukupno smetanje bukom, dok se indikatorom noćne buke Lnight, najveće dopuštene vrijednosti vrijednost >50 dB, ocjenjuje ometanje sna. Zaštitu od buke obvezni su provoditi i osigurati njezino provođenje tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne i fizičke osobe koje obavljaju registrirane djelatnosti. Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona obavljaju sanitarni inspektori Državnog inspektorata.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	Broj podnesenih prijava lokalnog stanovništva ili turista zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zaštita od buke
	Mjerna jedinica	N/P

	Izvor /potencijalni izvor	Državni inspektorat, Sanitarna inspekcija, ispostava u destinaciji		
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izrađuje temeljem podataka o broju podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Početna vrijednost 2025		2027	2029	2031
0				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	10.4.6. Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću (SSD-6)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Redovito prikupljanje, praćenje, bilježenje i javno izvješćivanje podataka o željama, zabrinutostima i zadovoljstvu stanovnika destinacijskim menadžmentom		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. – sigurnost destinacije		
	Povezanost sa ciljevima održivog razvoja	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice		
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija		
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju lokalne zajednice radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću u destinaciji temeljem prekršajnih postupaka (prekršajni nalozi PU destinacije i optužni prijedlozi		

		oštećenih osoba) tijekom mjeseca u kojem je, u odnosu na cjelokupnu kalendarsku godinu, evidentiran najveći broj turista u destinaciji.
	Opis	Prekršaji protiv javnog reda i mira su djela kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, kao i druga djela sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira. Policija može pokrenuti prekršajni postupak izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga, a osobe oštećene prekršajem mogu same pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga pred mjesno nadležnim Općinskim sudom ili Općinskim prekršajnim sudom. Pokazatelj prati udio (%) broja prekršajnih postupaka u destinaciji radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću koji su evidentirani u PU i/ili u Općinskom sudu ili Općinskom prekršajnom sudu destinacije, u tri mjeseca s najvećim brojem turista u godini. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima i podnesenim optužnim prijedlozima oštećenih osoba dužan je voditi Općinski sud ili Općinski prekršajni sud u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Napomena: prikuplja se isključivo broj prekršajnih postupaka (naloga PU i optužnih prijedloga oštećene osobe), dok se informacije o sadržaju postupaka ne prikupljaju.
	Podpokazatelj (opcionarno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista 2. Broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista.
	Mjerna jedinica	%
	Izvor /potencijalni izvor	1. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU 2. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio broja prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti u destinaciji u odnosu na ukupan broj prekršajnih postupaka radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji u mjesecu u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom jedne kalendarske godine: $= \frac{\text{udio prekršaja radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji uzrokovano turističkom aktivnosti broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira radi turističke djelatnosti u destinaciji}}{\text{ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira u destinaciji}} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Potrebno je u nadležnoj PU/ sudu uspostaviti tijek podataka za mjesec u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom kalendarske godine. Tijek podataka pri PU/sudu je uspostavljen za ukupan broj prekršaja na mjesečnoj razini. Destinacijom se može smatrati više JL(R)S, koje imaju zasebne PU/sud te se u tom slučaju podaci objedinjuju za razinu destinacije. Nema podatkovnog jaza.		
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
0			

11. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

11.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.1.1. Udio turističkih poslovnih subjekata koji poduzimaju akcije za smanjenje potrošnje vode (SUVR-1)	
	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	ETIS: (D.5.2.) Postotak turističkih poslovnih subjekata koji poduzimaju akcije za smanjenje potrošnje vode

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Održivo upravljanje vodama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međuođnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati udio turističkih poslovnih subjekata prema strukturi poslovnih subjekata po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila, koja u svom poslovanju poduzimaju akcije za smanjenje potrošnje vode u destinaciji
	Opis i svrha	Mjera smanjenja potrošnje vode podrazumijeva implementaciju sustava, odnosno uređaja koji kontinuirano smanjuju potrošnju vode za: piće i kuhanje, pranje posuđa, čišćenje, higijenu uključujuću tuširanje i kupanje, ispiranje toaleta, bazene, navodnjavanje zelenih površina. Mjera se dokazuje specifikacijom i/ili certifikatom uređaja (npr. EU water label https://uwla.eu/), za npr. toalete sa spremnicima malog kapaciteta, slavine i tuševe niskog protoka te smanjenjem količine potrošene vode tijekom mjesečnih i jednogodišnjeg razdoblja i/ili novčanim iznosom (računom) za potrošnju vode.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila 2. Broj turističkih poslovnih subjekata po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila koja poduzimaju mjere za smanjivanje potrošnje vode u svom poslovanju
	Mjerna jedinica	%
	Izvor /potencijalni izvor	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem

	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Anketa gospodarskih subjekata za ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila 2. Anketa gospodarskih subjekata za ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila
	Primarno istraživanje (poveznica na prijedlog)	1. i 2. Potrebno je dizajnirati anketu za provedbu primarnih istraživanja za broj poslovnih subjekata aktivnih u sektoru turizma prema turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila (nema postojećeg prijedloga primarnog istraživanja)
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. i 2. Svake dvije godine (opcionalno mjesečno, radi uvida u predsezonske pripreme u kojima se očekuje veća potrošnja vode za pranje i čišćenje, osobito u komercijalnom smještaju).
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio aktivnih turističkih poslovnih subjekata prema strukturi poslovnih subjekata po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila u destinaciji koja su implementirala mjere za smanjenje potrošnje vode u odnosu na ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji. <i>BA</i> – broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila koja poduzimaju mjere za smanjivanje potrošnje vode u svom poslovanju <i>BT</i> – ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila <i>Udio turističkih poduzeća koja poduzimaju akcije za smanjenje potrošnje vode</i> $= \frac{BA}{BT} \times 100\%$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Nužna je provedba primarnog istraživanja, budući da prema postojećoj strukturi poslovnih subjekata (DZS, prema aktivnosti i područjima važećeg NKD-a), nije moguće napraviti cjelovit obuhvat podataka potrebnih za izradu pokazatelja na razini svih turističkih djelatnosti u destinaciji – produžuje proces. Pokazatelj je moguće računati i za poslovnih subjekata koja su unutar iste djelatnosti, samo treba prilagoditi način izračuna parametra <i>BA</i> i <i>BT</i>.	

Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
N/A			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.1.2. Sustav za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode (SUVR-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Sustav za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Održivo upravljanje vodama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu; Otporan turizam Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime; Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o uspostavi sustavu koji je uspostavljen u destinaciji za ispitivanje kvalitete i zdravstvene ispravnost vode za ljudsku potrošnju u sustavima javne vodoopskrbe, odnosno za reakciju na probleme s kvalitetom vode.
	Opis i svrha	Pokazateljem se prati je li uspostavljen sustav izvještavanja u slučaju odstupanja od parametara za provjeru sukladnosti vode za ljudsku potrošnju, o monitoringu i službenoj kontroli zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju i izvještavanju u cilju zaštite ljudskog zdravlja od nepovoljnih utjecaja bilo kojeg onečišćenja vode za ljudsku potrošnju i osiguravanja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju na području destinacije, temeljem zakonskih i podzakonskih propisa o vodi za ljudsku potrošnju (dostupno na: https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2017%20Sanitarna/up7.pdf)
	Podpokazatelj (opcionalno)	-

Obilježja podataka	Naziv	1. Informacija o uspostavi i obveznim postavkama sustava za pravovremenu reakciju na probleme s kvalitetom vode za ljudsku potrošnju			
	Mjerna jedinica	-			
	Izvor /potencijalni izvor	1. Ministarstvo zdravlja/ Hrvatski zavod za javno zdravstva i zavodi županija i Grada Zagreba/Hrvatske vode /Javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe u destinaciji (JLS) / Zavodi za javno zdravstvo na području destinacije (JLS)			
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj daje informaciju o uspostavi sustava za postupanje u slučaju odstupanja od parametara za provjeru sukladnosti vode za ljudsku potrošnju			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
DA					

11.2. Gospodarenje otpadnim vodama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.2.1. Udio turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu (SGOV-1)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	ETIS: Udio turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu (Percentage of tourism enterprises using recycled water D.5.3.)		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Gospodarenje otpadnim vodama		

	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međudodosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o mjerama za korištenje reciklirane vode, koje su u destinaciji implementirali gospodarski subjekti u turizmu u području gospodarenja otpadnim vodama, održivom upravljanju vodama i posredno u području kružnog gospodarstva.
	Opis i svrha	Pokazatelj prati uspješnost turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u područjima gospodarenja otpadnim vodama i održivom upravljanju vodama i informacije o osiguranju kružnosti recikliranih (sivih i crnih) voda te posredno o smanjenju onečišćenja vodnih i morskih resursa, osobito u destinacijama u kojima su ti resursi osnova turističkih djelatnosti. Napredni sustavi omogućuju recikliranje vode i ponovnu upotrebu, čime se smanjuje potrošnja svježe vode. Sive vode predstavljaju sanitarne otpadne vode iz perilica, tuševa, umivaonika odnosno one koje nastaju za vrijeme pranja, zatim iz prostora namijenjenih pripremi hrane, skladištenju hrane i čišćenju namirnica, bazena sl. Crne vode su fekalne otpadne vode ljudskog i životinjskog porijekla, odnosno vode koje potječu iz toaleta te ostalih izljevova takve vode. Crne i sive vode se prikupljaju u posebnim spremnicima, nakon čega se podvrgavaju obradi prije ispuštanja u okoliš.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj poslovnih subjekata prema turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila 2. Broj poslovnih subjekata prema turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila koja koriste recikliranu vodu,
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. Anketa gospodarskih subjekata 2. Anketa gospodarskih subjekata

	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem gospodarskih subjekata			
	Primarno istraživanje (poveznica na prijedlog)	1. Potrebno je dizajnirati anketu za provedbu primarnih istraživanja radi utvrđivanja ukupnog broja gospodarskih subjekata u turizmu prema djelatnostima i broja gospodarskih subjekata u turizmu koja koriste recikliranu vodu,			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Broj turističkih poslovnih subjekata koji koriste recikliranu vodu, u odnosu na ukupan broj gospodarskih subjekata u turizmu prema turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila <i>BA</i> – broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila koja koriste recikliranu vodu, (2) <i>BT</i> – ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila (30) $\text{Udio turističkih poduzeća koja koriste recikliranu vodu} = \frac{BA}{BT} \times 100\%$			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces Alternativno za dizajn ankete (opće upute): Uz već postojeće sustave (npr. za prikupljanje i obradu kišnice, sustava za filtriranje i recikliranje vode iz kuhinja i sanitarnih čvorova) preporuča se u anketi definirati i najnovije inovativne tehnologije/rješenja koja se mogu implementirati kao mjera za recikliranje vode (npr. sustavi za kondenzaciju vode iz klima uređaja, tehnologije pročišćavanja bazenske vode, napredne desalinizacijske sustave sa značajno smanjenom količinom nusprodukata obrade voda i sl.). U tom smislu može se razviti cijeli sustav pod-pokazatelja koji daju udio gospodarskih subjekata koji koriste određene tehnologije.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
6,6 %					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.2.2. Udio otpadnih voda od noćenja turista u smještajnoj djelatnosti (SGOV-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	UN TOURISM-MST: Otpadne vode po noćenju turista u djelatnosti smještaja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Gospodarenje otpadnim vodama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati ukupne količine otpadnih voda po noćenju posjetitelja u smještajnoj djelatnosti (komercijalni i nekomercijalni smještaj).
	Opis i svrha	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju sustava obrade otpadnih voda destinacije svih razina pročišćavanja otpadnih voda kao posljedica noćenja turista u smještajnim objektima destinacije te o potencijalu rizika od onečišćenja voda i mora. To je osobito važno za destinacije kojima su vodni i morski resursi ključne. Otpadne vode jesu sve potencijalno onečišćene industrijske, sanitarne, oborinske i druge vode.
	Podpokazatelj (opcionally)	Otpadne vode po noćenju turista u komercijalnoj smještajnoj djelatnosti Otpadne vode po noćenju turista u nekomercijalnoj smještajnoj djelatnosti
Obilježja podataka	Naziv	1. Broj noćenja turista u smještajnim objektima 2. Broj stanovnika u destinaciji 3. Ukupne količine otpadnih voda (m ³) u destinaciji
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. eVisitor 2. DZS, godišnje izvješće (procjena) 3. Javni isporučitelj vodnih usluga koji upravlja uređajem za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda – Komunalno poduzeće u destinaciji zaduženo za odvodnju (sustav kanalizacije, obrade, ispušt u more) /

	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan 3. Podatak je dostupan uz zahtjev		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		T – broj noćenja turista u smještajnim objektima destinacije u referentnoj godini BS – broj stanovnika destinacije OV – Ukupne količine otpadnih voda u destinaciji <i>Udio otpadnih voda od noćenja turista u smještajnim objektima u destinaciji</i> = $\frac{T}{T + BS \times 365} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		U destinaciji s dobrom statistikom nekomercijalnog smještaja koristiti i podatke za izračun nekomercijalnog udjela. Pokazatelj je izračunat uz pretpostavku da je potrošnja vode i produkcija otpadnih voda turista i lokalnog stanovništva po noćenju jednaka.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
N/A				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.2.3. Propisi za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi (SGOV-3)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Propisi za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadnim vodama	
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice	

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, Otporan turizam Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o uspostavi zakonskog i podzakonskog (provedbenog) okvira za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi.
	Opis i svrha	Sukladno zakonskim propisima uspostavljena je osnova za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi. Dokaz o provedbi je odluka o odvodnji otpadnih voda aglomeracije kojim se uređuju pitanja: načina odvodnje, unutarnje kanalizacije, uvjeti ispuštanja otpadnih voda, pitanja vezana uz septičke i sabirne jame, postupanja kod onečišćenja, pitanja vezana uz odlaganje i uklanjanje opasnih i drugih tvari, nadzor i kaznene odredbe, temeljem Zakona o vodama i podzakonskih propisa koji su na teritoriju RH uspostavljeni na osnovi EU pravnog okvira u ovom području. Odluku su dužne donijeti JLS u destinaciji, a dokument je javan.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Informacija o uspostavi zakonodavnog okvira propisima koji su na snazi za postavljanje, održavanje i ispitivanje ispusta iz septičkih jama i sustava za pročišćavanje otpadnih voda i dokazi o njihovoj provedbi (Odluka o odvodnji otpadnih voda aglomeracije)
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. Upravni odjeli JLS /Javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe u destinaciji
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se direktno preuzima
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Odluka o odvodnji otpadnih voda aglomeracije donosi se na razini aglomeracije, što se često ne preklapa sa razinom destinacije, te je potrebna dodatna obrada podataka.

Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
N/A				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.2.4. Udio otpadnih voda destinacije tretiranih do najmanje sekundarne razine prije ispuštanja (SGOV-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Postotak otpadnih voda destinacije tretiranih do najmanje sekundarne razine prije ispuštanja (D.4.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadnim vodama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je udio otpadnih voda koje su u destinaciji tretirane minimalno sekundarnom razinom pročišćavanja prije ispuštanja.
	Opis	Javna odvodnja je djelatnost skupljanja komunalnih otpadnih voda, njihova pročišćavanja i ispuštanja u sustav kanalizacije te obrade i ispuštanje u prirodni prijamnik (vode/more). Vođenje evidencije o količini otpadnih voda i stupnjevima pročišćavanja otpadnih voda dužno je osigurati i provoditi tijelo državne uprave nadležno za javnu odvodnju, odnosno javni isporučitelji usluge – komunalno poduzeće u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju zakona kojim se uređuju vodne usluge, koje izvještava DZS.

		Pokazatelj daje informaciju o opterećenju sustava obrade otpadnih voda destinacije te o potencijalu rizika od onečišćenja vodnih/morskih resursa. To je osobito važno za destinacije kojima su vodni i morski resursi ključne atrakcije.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine pročišćenih otpadnih voda u destinaciji (m ³) prema stupnju pročišćavanja (1., 2. i 3. stupanj) 2. Količine pročišćenih voda do minimalno 2. stupnja pročišćavanja – 2. i 3. stupanj (m ³): 3. Broj gospodarskih subjekata i kućanstava/stanova priključenih na mrežu javne odvodnje
	Mjerna jedinica	Udio (%)
	Izvor /potencijalni izvor	1. Javni isporučitelj vodnih usluga koji upravlja uređajem za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda – Komunalno poduzeće u destinaciji zaduženo za odvodnju (sustav kanalizacije, obrade, ispušt u more)/DZS, Priopćenje Javna odvodnja 2. Javni isporučitelj vodnih usluga koji upravlja uređajem za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda – Komunalno poduzeće u destinaciji zaduženo za odvodnju (sustav kanalizacije, obrade, ispušt u more)/DZS, Priopćenje Javna odvodnja 3. DZS, Statistički poslovni registar (Registar poslovnih subjekata) i priopćenje Javna odvodnja; Popis stanovništva, kućanstava i stanova, Stanovi prema zauzetosti, Stanovi za stalno i povremeno stanovanje prema vodovodnim i kanalizacijskim instalacijama i vrsti priključaka
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio otpadnih voda pročišćenih prije ispuštanja do minimalno 2. stupnja pročišćavanja u odnosu na ukupnu količinu otpadnih voda u destinaciji koje su ispuštali gospodarski subjekti i kućanstva u destinaciji. N – ukupno ispuštanje nepročišćenih voda u destinaciji u m³ na razini godine P_1, P_2, P_3 – ukupno ispuštanje pročišćene vode u destinaciji u m³ na razini godine za stupanj pročišćavanja 1, 2 i 3. P – ukupno ispuštanje pročišćene vode u destinaciji u m³ na razini godine, $P = P_1 + P_2 + P_3$	

	<i>udio otpadnih voda pročišćenih prije ispuštanja do minimalno 2. stupnja pročišćavanja</i> $= \frac{P_2 + P_3}{N + P} \times 100\%$	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Odluka o odvodnji otpadnih voda aglomeracije donosi se na razini aglomeracije, što se često ne preklapa sa razinom destinacije, te je potrebna dodatna obrada podataka.	
Početa vrijednost 2025	2029	2033
N/A		

11.3. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.3.1. Udio komunalnog otpada iz turističkih djelatnosti u odnosu na ukupni komunalni otpad destinacije (SGO-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM-MST: Udio krutog otpada koji stvaraju turističke djelatnosti u odnosu na ukupni kruti otpad
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer komunalnog otpada iz turističkih djelatnosti: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni i nekomercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji.
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje razdvajanja veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada iz turističkih djelatnosti u destinaciji (tone)
	Mjerna jedinica	Tone
	Izvor/potencijalni izvor	1. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osnova jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave /nadležno ministarstvo 2. Anketa pravnih i fizičkih osoba koji provode turističke djelatnosti u destinaciji
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih) podataka na razini pojedinih gradova/općina. 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem od strane TZ-ova (prijedlog ankete dostupan na http://www.crosto.hr/hr/korisni-dokumenti/prirucnik/).
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (komercijalni smještajni kapaciteti)

	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine		
	Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog u turističkim djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni i nekomercijalni), turističke agencije i iznajmljivanje vozila u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji.		
	Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
	Ograničenja pokazatelja i perspektive	Nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces Pokazatelj prikazuje proizvodnju otpada u dijelu tzv. stacionarnog turizma – smještajnim objektima u destinaciji, što znači da se količine otpada sa plovila (npr. nautički i kruzing turizam) ne obrađuju u ovom pokazatelju.		
	Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
	22			

Pokazatelja (kod pokazatelja)	11.3.2. Udio turističkih poslovnih subjekata koji razdvajaju različite vrste otpada (SGO-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: (D.3.2.) Postotak poslovnih subjekata u turizmu koji odvajaju različite vrste otpada		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom		
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja		
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu		

		Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o udjelu poslovnih subjekata u destinaciji koji u odnosu na ukupan broj poslovnih subjekata razdvajaju slijedeće vrste otpada, tj. posebne kategorije otpada: otpadni tekstil i obuća, otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila, građevni otpad i otpad koji sadrži azbest, otpadna električna i elektronička oprema, plastika za jednokratnu uporabu
	Opis i svrha	Posebne kategorije otpada su tokovi otpada za koje se propisima o gospodarenju otpadom propisuju uvjeti gospodarenja otpadom uzimajući u obzir zemljopisne okolnosti ili potrebu za posebnim građevinama za posebne kategorije otpada, čime se smanjuje količina otpada koji se zbrinjava odlaganjem. Napomena: naknada je uvedena za sljedeće posebne kategorije otpada – ambalaža i otpadna ambalaža, otpadne gume, otpadna vozila, električni i elektronički otpad (EE – otpad), otpadne baterije i akumulatori i otpadna ulja.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila 2. Broj poslovnih subjekata koji razdvajaju posebne kategorije otpada po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. Anketa gospodarskih subjekata 2. Anketa gospodarskih subjekata
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan 2. Podatak nije dostupan
	Primarno istraživanje (poveznica na prijedlog)	1. i 2. Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u destinaciji – ukupan broj i broj gospodarskih subjekata koji razdvajaju posebne kategorije otpada po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila – nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. i 2. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio turističkih poslovnih subjekata po djelatnostima: hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila u destinaciji koji razdvajaju različite vrste otpada u odnosu ukupni broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji. <i>BA</i> – broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila koja razdvajaju različite vrste otpada, <i>BT</i> – ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji u djelatnostima hrana i piće, prijevoz, smještaj (komercijalni), putničke agencije i iznajmljivanje vozila $\text{Udio turističkih poduzeća koja razdvajaju različite vrste otpada} = \frac{BA}{BT} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces. Moguće je razviti skup dodatnih podpokazatelja u kojima će se računati udio poslovnih subjekata koji razdvajaju određenu vrstu otpada.		
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
30%			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.3.3. Količina recikliranog otpada (postotak ili po stanovniku po godini) (SGO-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Postotak ukupnog otpada recikliranog po turistu u usporedbi s ukupnim otpadom recikliranim po stanovniku godišnje (D.3.3.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o udjelu recikliranog otpada (u destinaciji, a može se izraziti u udjelu (%) i/ili po stanovniku u destinaciji, na godišnjoj razini.
	Opis i svrha	Oporaba otpada je svaki postupak čiji je glavni rezultat uporaba otpada u korisne svrhe kada otpad zamjenjuje druge materijale koje bi inače trebalo uporabiti za tu svrhu ili otpad koji se priprema kako bi ispunio tu svrhu, u tvornici ili u širem gospodarskom smislu. U Dodatku II. Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/21, 142/23) sadržan je popis postupaka oporabe (postupak zbrinjavanja otpada R), a prema Katalogu otpada, dodatak X. Pravilnika o gospodarenju otpadom (NN 106/22) utvrđeni su postupci oporabe koji se smatraju recikliranjem. Ukupna masa otpada proizvedenog u kućanstvima i otpada iz drugih izvora čiji tokovi otpada su slični toku otpada iz kućanstva, uključujući barem papir, metal, plastiku i staklo, mora se uporabiti recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu Pokazateljem se prati napredak u recikliranju otpada (količina skupljenog otpada upućenog na recikliranje), koji se reciklira u reciklažnom centru, uključujući i mobilno reciklažno dvorište, što je nužno za prelazak na kružno gospodarstvo i osiguranje dugoročne konkurentnosti destinacije.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna količina otpada u destinaciji 2. Ukupna količina recikliranog otpada u destinaciji, minimalno papir, metal, plastiku i staklo 2. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	% ili kg/stanovnik
	Izvor /potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osnova jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS, obveznik vođenja e-ONTO / nadležno ministarstvo 3. DZS, Popis stanovništva (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao godišnji udio količina otpada upućenog na recikliranje (barem papir, metal, plastiku i staklo) u odnosu na ukupne količine otpada u destinaciji ili u odnosu na broj stanovnika destinacije <i>BS</i> – broj stanovnika u destinaciji <i>UO</i> – ukupna količina otpada u destinaciji

	<i>RO</i> – količina otpada upućenog na recikliranje u destinaciji $Udio\ recikliranog\ otpada = \frac{RO}{UO} \times 100\%$ $Količina\ recikliranog\ otpada\ po\ stanovniku = \frac{RO}{BS} \times 100\%$			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Podaci prikupljeni iz navedenih izvora mogu biti nezadovoljavajuće i/ili dijelom nedostupni. U tom slučaju nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces.			
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
-81,62				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.3.4. Plan gospodarenja otpadom s ciljevima za smanjenje i održivo odlaganje (SGO-4)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Plan gospodarenja krutim otpadom koji se provodi i ima kvantitativne ciljeve za smanjivanje i osiguranje sigurnog održivog odlaganja otpada koji se ne koristi ponovno ili reciklira
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, Otporan turizam Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime, 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma			
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o usvojenom Planu gospodarenja otpadom u destinaciji koji je donesen temeljem propisa o gospodarenju otpadom i nacionalnog plana, a kojim se na osnovi utvrđenih kvantitativnih ciljeva i hijerarhije otpada provode mjere za održivo gospodarenje otpadom			
	Opis i svrha	Pokazateljem se prati je li na razini destinacije donesen Plan gospodarenja otpadom kojim su definirani ciljevi, mjere, aktivnosti i rokova za provođenje istih, kao i planiranje potrebnih financijskih sredstava za provođenje mjera iz Plana.			
	Podpokazatelj (opcionalno)	-			
Obilježja podataka	Naziv	1. Usvojen plan gospodarenja otpadom u destinaciji			
	Mjerna jedinica	-			
	Izvor /potencijalni izvor	1. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osnova jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica / Nadležno Ministarstvo, baza dostupna na https://www.haop.hr/hr/informacijski-sustavi/informacijski-sustav-zastite-okolisa/gospodarenje-otpadom			
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o donesenom Planu gospodarenja otpadom u destinaciji.			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
Da					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.3.5. Sprječavanje stvaranja otpada: plan smanjenja količine otpada od posluživanja hrane (SGO-5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	EU ECOLABEL: Sprječavanje otpada: plan za smanjenje otpada iz usluživanja hrane
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 2 Svijet bez gladi Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, Otporan turizam Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o sprječavanju i smanjenju nastajanja otpada od posluživanja hrane u turističkim poslovnim subjektima koji se bave djelatnošću pripreme i posluživanja hrane (NKD 56 Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića).
	Opis i svrha	Otpad od hrane je globalni problem, budući da se prema procjenama u svijetu godišnje baci čak jedna trećina proizvedene hrane. Radi postizanja održivosti proizvodnje i potrošnje hrane u ugostiteljstvu (NKD 56 Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića), poslovni subjekti i obrtnici u ugostiteljstvu trebaju izraditi vlastite smjernice i/ili plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od posluživanja hrane koje su temeljene ciljevima, mjerama i aktivnostima Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske od 2023. – 2028. Gubici i otpad od hrane nastaju u svim fazama lanca proizvodnje i opskrbe hranom od primarne proizvodnje, proizvodnje i prerade, distribucije, skladištenja, trgovine, ugostiteljstva i institucionalnih kuhinja do kućanstava. Gubici hrane su nepoželjna pojava iz etičkih, gospodarskih i ekoloških razloga. Sprječavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada od hrane izdvojeno je kao prioritetna

		tema europskih politika, strategija i inicijativa, uključujući Europski zeleni plan. Na RH razini dostupan je priručnik za hotele (https://mint.gov.hr/vijesti-22984/predstavljen-prirucnik-za-hotele-smanji-otpad-od-hrane-kuhaj-za-svoje-goste-22830-23004/23004) izrađen u okviru projekta »Smanji otpad od hrane, kuhaj za svoje goste« https://www.fzoeu.hr/UserDocsImages/brosure/Priru%C4%8Dnik%20za%20hotele%20-%20Smanji%20otpad%20od%20hrane%20kuhaj%20za%20svoje%20goste.pdf		
Obilježja podataka	Naziv	1. Usvojene Smjernice i/ili Plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane (dokument) u turističkim poslovnim subjektima u destinaciji kojeg u okviru svoga poslovanja provode poslovni subjekti i obrtnici u ugostiteljstvu		
	Mjerna jedinica	-		
	Izvor /potencijalni izvor	1. Anketa poslovnih subjekata i obrtnika u ugostiteljstvu (NKD 56)		
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Primarno istraživanje (poveznica na prijedlog)	1. Anketa gospodarskih subjekata i obrtnika u djelatnosti NKD 56 u destinaciji o donošenju i provedbi Plana (potrebno kreirati)		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o donesenim Smjernicama i/ili Planu sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane u turističkim poslovnim subjektima u destinaciji			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces			
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031	
38,89%				

11.4. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.4.1. Razvijen sustav za zaštitu prirodne i kulturne baštine i lokaliteta (SZB-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Sustav upravljanja za zaštitu prirodnih i kulturnih lokaliteta, uključujući građevinsku baštinu i ruralne i urbane pejzaže
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – bioraznolikost
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Razvijen sustav zaštite prirodne i kulturne baštine ključan je za očuvanje i revitalizaciju urbanih i ruralnih područja, čime se doprinosi održivosti i otpornosti zajednica. Cilj 15: Život na zemlji – Ovaj sustav igra važnu ulogu u zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti te prirodnih staništa, što je temeljno za očuvanje ekosustava. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Suradnja među dionicima, uključujući vladine, nevladine organizacije i lokalne zajednice, ključna je za uspostavu učinkovitih sustava zaštite.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup mjera, politika i aktivnosti usmjerenih na očuvanje, zaštitu i promicanje prirodne i kulturne baštine unutar turističke destinacije.
	Opis i svrha	Sustav uključuje zakonske regulative, fizičke mjere zaštite, edukativne programe i suradnju s lokalnim zajednicama. Cilj je očuvanje autentičnosti, raznolikosti i povijesne vrijednosti lokaliteta, uz minimiziranje negativnog utjecaja turizma. Efikasan sustav zaštite potiče održivi razvoj turizma i povećava svijest posjetitelja o važnosti očuvanja prirodne i kulturne baštine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– objavljen dokument strategije i/ili plana koji sadrži mjere zaštite i očuvanja baštine na području destinacije. – uspostavljen sustav monitoringa efikasnosti provedenih mjera zaštite i očuvanja baštine na području destinacije.

Podatci	Naziv podataka	1. Strategija / plan / smjernice izrađene i javno dostupne – DA/NE 2. Razvijen i implementiran sustav pokazatelja za praćenje učinkovitosti implementiranih mjera – DA/NE		
	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija / smjernice 2. Uspostavljena i ažurirana baza podataka mjera i aktivnosti		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. JLS / relevantna javna tijela (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Ministarstvo kulture i medija; Upisnik zaštićenih područja, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja) 2. JLS / relevantna javna tijela		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1 i 2. Podatak dostupan TZ ili JLS		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 i 2. Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Preuzima se temeljem prikupljenih podataka		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Financijska i tehnička ograničenja: Sustavi zaštite često zahtijevaju znatna financijska sredstva i stručnu ekspertizu. Suradnja i provedba: Učinkovita provedba zahtijeva suradnju između različitih dionika, što može biti izazov. Održavanje i nadzor: Kontinuirano održavanje i nadzor nad lokalitetima mogu biti teški zbog nedostatka resursa ili pristupa.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
DA (PU Natura jadera, PU Telašćica, PU ekološka mreža)				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.4.2. Dostupne smjernice za ponašanje posjetitelja u destinaciji (SZB-2)

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Kulturne i ekološke smjernice za ponašanje posjetitelja na osjetljivim mjestima
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Smjernice za ponašanje posjetitelja doprinose stvaranju održivih, otpornih urbanih područja, pomažući u upravljanju turističkim destinacijama na način koji štiti lokalnu zajednicu i okoliš. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Pravilno vođenje posjetitelja može pridonijeti održivom turizmu, što potiče ekonomski rast i stvaranje kvalitetnih radnih mjesta u turističkom sektoru. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Smjernice za održivo ponašanje posjetitelja doprinose smanjenju negativnog utjecaja turizma na okoliš i promiču održive prakse. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Razvoj i provedba ovakvih smjernica često uključuju suradnju između različitih dionika, što je ključno za uspješnu implementaciju održivih turističkih strategija.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, Otporan turizam Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup pravila i preporuka koje su dostupne turistima i posjetiteljima, a koje objašnjavaju prihvatljive obrasce ponašanja i interakcije unutar turističke destinacije.
	Opis i svrha	Smjernice uključuju informacije o lokalnim običajima, zakonima, zaštiti okoliša, i interakciji s lokalnom zajednicom. Cilj je promicanje održivog turizma i osiguravanje da posjetitelji pozitivno doprinose destinaciji, umjesto da je opterećuju. Pružaju ključne informacije za očuvanje kulturnog i prirodnog nasljeđa destinacije te zaštite prava i dobrobiti lokalnog stanovništva.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– objavljen i javno dostupan dokument na području destinacije (lokaliteta) i virtualno na web-stranici destinacije (lokaliteta) koji sadrži smjernice za ponašanje posjetitelja. – pokrenuta kampanja s ciljem upoznavanja posjetitelja sa smjernicama za prihvatljivo ponašanje.

Podatci	Naziv podataka	1. Smjernice su izrađene i javno dostupne – DA/NE 2. Dokaz o kreiranoj i pokrenutoj informativnoj kampanji – DA/NE		
	Mjerna jedinica	4. Izrađene, prezentirane, javno dostupne smjernice 1. Provedena kampanja		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Turistička zajednica / JLS / lokalitet 2. Turistička zajednica /JLS / lokalitet		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Turistička zajednica/JLS		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. i 2. Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Smjernice možda nisu dostupne na svim jezicima ili prilagođene osobama s posebnim potrebama. Smjernice se moraju redovito ažurirati i biti relevantne za lokalni kontekst, a njihova učinkovitost može biti teško mjerljiva.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
DA				

11.5. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.5.1. Udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali neka od rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama (SOE-1)			
	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Postotak turističkih poslovnih subjekata uključenih u programe ublažavanja klimatskih promjena – kao što su: kompenzacija CO2, niskoenergetski sustavi itd. – i odgovori i radnje »prilagodbe« (D.2.1.)		

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama – održivo upravljanje energijom (aspekt ublažavanja klimatskih promjena)
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 13 – Očuvanje klime
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strategija razvoja održivog turizma RH do 2030.: SC2, PP 2.3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na klimu (indikator: II.02.8.27 Emisije CO ₂ u zrak prema NACE (revizija II) aktivnostima u turizmu). Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027.: PC4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime (indikator: Intenzitet stakleničkih plinova prouzročen turizmom i Energetska intenzivnost u turizmu).
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o udjelu turističkih poslovnih subjekata koji sustavno provode mjere i aktivnosti ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u odnosu na ukupan broj poslovnih subjekata u destinaciji.
	Opis i svrha	Većina turističkih poslovnih subjekata u svom poslovanju koristi u cijelosti ili djelomično obnovljive izvore energije. Mnogi se turistički poslovni subjekti nalaze u područjima osjetljivim na poplave, sušu i druge štetne utjecaje klimatskih promjena. Za uspostavu i provođenje mjera i aktivnosti u područjima ublažavanje klimatskih promjena (npr. smanjenje emisija CO ₂ iz smještajnih kapaciteta, uvođenje obnovljivih oblika energije u prometu i smještaju, poticanje korištenja nisko-energetskih sustava, smanjenje korištenja jednokratne plastike kao jednog od proizvoda fosilnih goriva) te za prilagodbu klimi (odgovor na neke od neizbježnih utjecaja i rizika, npr. na poplavu, sušu, podizanje razine mora) poslovni subjekti mogu implementirati neke od rješenja za dekarbonizaciju (ublažavanje) i prilagodbu klimatskim promjenama. Za njihovu implementaciju turistički poslovni subjekt može primijeniti smjernice pravnog okvira (Nadležno ministarstvo https://mingor.gov.hr/djelokrug/uprava-za-procjenutu-tjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/smjernice-7641/smjernice-za-pripremu-infrastrukture-klimatskim-promjenama/7643), inicijative (npr. GSTC Destination criteria, Glasgow Declaration i sl.), programe (npr. GEF Global Program to Support Electric Mobility), kao i sustave upravljanja okolišem (EMAS; ISO 14001) ili smjernice ekološkog označavanja (npr. EU Ecolabel) verificirane od treće strane i sl. Svrha pokazatelja je na angažiranost destinacije u planiranju i upravljanju klimatski održivim poslovanjem te razinu integracije izazova i rješenja za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama u svijesti šire zajednice.
	Podpokazatelji	-
Podatci	Naziv podataka	1. Broj turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja za ublažavanje klimatskih promjena

		2. Broj turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama 3. Ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji		
	Mjerna jedinica	-		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Anketa gospodarskih subjekata u turističkim djelatnostima (minimalno prema NKD 55, 56 i 79)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Primarno istraživanje (smjernice)	Potrebno je dizajnirati anketu i provesti primarno istraživanje broja turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja (mjere i aktivnosti) za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, minimalno za poslovne subjekte razvrstane u NKD 55, 56 i 79.		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio turističkih poslovnih subjekata koji su implementirali rješenja za ublažavanje (PS_r) i/ili prilagodbu klimatskim promjenama u odnosu na ukupan broj turističkih poslovnih subjekata u destinaciji (PS_u). $\text{Udio PS s implementiranim rješenjima} = \frac{PS_r}{PS_u} \times 100\%$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – produžuje proces. Napomena: turistički poslovni subjekti mogu implementirati rješenja, mjere i aktivnosti u oba područja – ublažavanje i prilagodba ili u samo jednom od područja. Preporuča se rezultate istraživanja prikupljati zasebno u navedena dva područja. Turističke poslovne subjekte je za potrebe primarnih istraživanja potrebno razvrstati minimalno prema NKD 55, 56 i 79 ili u slučaju provedbe sveobuhvatnijeg primarnog istraživanja npr. sukladno opisu turističkih djelatnosti prema IRTS 2008.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
7,10%				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.5.2. Postotak turista i jednodnevnih posjetitelja koji koriste različita prometna sredstva za dolazak na odredište (javna/privatna i vrsta) (SOE-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postotak turista i jednodnevnih posjetitelja koji koriste različita prometna sredstva za dolazak na odredište (prilagođeno).
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije, održivo upravljanje destinacijom, ublažavanje i prilagodba klimatskih promjena.
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 13 – Odgovorni na klimatske promjene
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Udio turista/jednodnevnih posjetitelja koji su koristili sredstva javnog prijevoza za dolazak na odredište.
	Opis i svrha	Praćenjem vrijednosti pokazatelja za turiste i jednodnevne posjetitelje dobiva se bolja slika o dostupnosti odredišta putem održivih načina transporta. Vrijednosti podpokazatelja daju uvid u strukturu prometnih sredstava kojima turisti dolaze u odredište.
	Podpokazatelji	1. Udio turista koji su primarno koristili automobil u dolasku u odredište 2. Udio turista koji su primarno koristili zrakoplov u dolasku u odredište 3. Udio turista koji su primarno koristili autobus u dolasku u odredište 4. Udio turista koji su primarno koristili željeznicu u dolasku u odredište 5. Udio turista koji su primarno koristili brod u dolasku u odredište 6. Udio turista koji su primarno koristili neko drugo sredstvo u dolasku u odredište Spomenuti podpokazatelji se mogu računati za sve posjetitelje zajedno, odnosno zasebno za turiste, jednodnevne posjetitelje
Podatci	Naziv podataka	1. Prijevozno sredstvo koje je primarno korišteno u dolasku u destinaciju

	Mjerna jedinica	N/P			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa o zadovoljstvu turista, Anketa jednodnevnih posjetitelja			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podataka o broju turista/jednodnevnih posjetitelja koji su određenim prometnim sredstvom došli u destinaciju nema i potrebno ih je prikupiti primarnim istraživanjem.			
	Primarno istraživanje (smjernice)	Primarnim istraživanjem potrebno je prikupiti podatke o vrsti posjetitelja i o prijevoznom sredstvu koje je posjetitelj primarno koristio u dolasku u destinaciju. Primarno istraživanje se može uklopiti u ankete turista, odnosno jednodnevnih posjetitelja.			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja	BP – broj svih posjetitelja određenih obilježja (turisti i jednodnevni posjetitelji) PP – broj svih posjetitelja određene vrste koji su u dolasku u destinaciju primarno koristili javni prijevoz <i>udio posjetitelja koji su u dolasku u odredište koristili javni prijevoz</i> $= \frac{PP}{BP} \times 100$ Podpokazatelji se računaju na isti način jedino se vrijednost PP određuje kao broj posjetitelja koji su pri dolasku u odredište koristili određenu vrstu prijevoznog sredstva.				
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje				
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Podatke za izračun pokazatelja je potrebno prikupiti primarnim istraživanjem. Primarno istraživanje može biti uklopljeno u primarna istraživanja zadovoljstva turista, odnosno jednodnevnih posjetitelja. Kod jednodnevnih posjetitelja bitno je istaknuti da nas zanima kojim prijevoznim sredstvom su baš taj dan jednodnevni posjetitelji došli u odredište. Po potrebi se mogu dodati podpokazatelji za druga prijevozna sredstva (npr. motor, bicikl ili unajmljeno prijevozno sredstvo).				
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029	
38,46%					

11.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.6.1. Uspostavljene politike za poticanje smanjena ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanja energetske učinkovitosti i unapređenja korištenja tehnologija obnovljive energije (SUPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Politike i poticaji za smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanje energetske učinkovitosti i poticanje usvajanja i korištenja tehnologija obnovljive energije (IN-D5.b.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama (aspekt ublažavanja klimatskih promjena)
	Povezanost sa SDG	Cilj 13 Očuvanje klime
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strategije razvoja održivog turizma RH do 2030.: SC2, PP 2.3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na klimu (indikator: II.02.8.27 Emisije CO ₂ u zrak prema NACE (revizija II) aktivnostima u turizmu). Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027.: PC4.Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime (indikator: Intenzitet stakleničkih plinova prouzročen turizmom i Energetska intenzivnost u turizmu)
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje je li destinacija uspostavila politiku i/ili sustav poticanja za ublažavanje klimatskih promjena (dekarbonizacija) u turizmu. (DA/NE)
	Opis i svrha	U skladu s obvezama iz nacionalnog pravnog okvira, globalnih i EU inicijativa te akcija koje potiču dekarbonizaciju svih sektora, pa tako i svih djelatnosti u turizmu, destinacije mogu uspostaviti politike (usvojenu strategiju i/ili plan i/ili program i sl.) i/ili sustav za poticanje turističkih poslovnih subjekata na mjerenje, praćenje, smanjenje i javno izvještavanje o potrošnji energije te smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima. Sustav za poticanje može uključivati aktivnosti, kao što su provođenje edukacija, informiranje javnosti te objavu poziva za dodjelu financijskih sredstava u svrhu dekarbonizacije poslovanja turističkih poslovnih subjekata. Svrha pokazatelja je osigurati kontinuirano praćenje uspješnosti održivog upravljanja energijom u turizmu na razini destinacije te dobiti uvid u trend smanjivanja ovisnosti o fosilnim gorivima, poboljšanje energetske učinkovitosti i unapređenje korištenja tehnologija obnovljive energije.
	Podpokazatelji	
Podatci	Naziv podataka	Uspostavljene politike za ublažavanje klimatskih promjena

	Mjerna jedinica	Udio (%)		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS/Nadležno Ministarstvo i turističke zajednice (u daljnjem tekstu: TZ)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je djelomično dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija ima li destinacija uspostavljenu politiku dekarbonizacije u turizmu na razini destinacije.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Dio informacija se nalazi u Bazi dokumenata održivog razvitka i zaštite okoliša (https://dokumenti.azo.hr/Pretrazivanje.aspx, kategorija Zrak; dokument »Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja«) te na WEB stranicama županija i Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina RH. Na osnovi Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19), čl. 19., predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba i velikoga grada donosi »Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja« koji je može biti sastavni dio »Programa zaštite okoliša za područje županije odnosno Grada Zagreba i velikoga grada«. Program se objavljuje u službenom glasilu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (u najvećem broju slučajeva dostupno na WEB stranici JL(R)S). Županije odnosno Grad Zagreb koji obavljaju poslove praćenja stanja okoliša dostavljaju tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu okoliša raspoložive podatke o aktivnostima vezano za niskouglijčni razvoj i prilagodbu klimatskim promjenama svake dvije godine. Za teritorijalnu razine grada i općine Zakon ne predviđa izradu »Programa ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja«. Stoga je potrebno izvršiti dodatno istraživanje u vidu razmjene informacija s odjelom nadležnim za okoliš u JLS te provesti istraživanje (suradnja s nadležnim tijelima, <i>desk research</i> i sl.)		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
U izradi je Plan prilagodbe na klimatske promjene				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.6.2. Razina onečišćenosti zraka u destinaciji (SUPK-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ESA – Europska svemirska agencija – Nadzor kvalitete zraka
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama – održivo upravljanje energijom – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 13 – Očuvanje klime
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strategije razvoja održivog turizma RH do 2030.: SC2, PP 2.3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na klimu Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027.: PC4. Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao broj dana s Europskim indeksom kvalitete zraka loše, vrlo loše i izuzetno loše kvalitete
	Opis i svrha	Za opis kvalitete zraka koriste se podaci koji opisuju i trenutno stanje kvalitete zraka na pojedinoj mjernoj postaji je određen izmjerenim koncentracijama pet ključnih onečišćujućih tvari u zraku. Razina indeksa je određena najvišom izmjerenom koncentracijom jedne od pet onečišćujućih tvari u zraku u 6 obveznih kategorija (dobro, prihvatljivo, umjereno, loše, vrlo loše i izrazito loše). Svrha pokazatelja je identifikacija pojačanih i učestalijih koncentracija pet ključnih onečišćujućih tvari: lebdeće čestice (PM10 i PM2,5), ozon (O3), dušikov dioksid (NO2), sumpor dioksid (SO2). Na osnovi posebnih propisa kojima se uređuje zaštita i praćenje kvalitete zraka pravna osoba – ispitni laboratorij na području županije, grada Zagreba i gradova izrađuje izvješće o praćenju kvalitete zraka, a na temelju tih izvješća nadležno Ministarstvo javno objavljuje godišnje Izvješće o stanju kvalitete zraka u RH. U

		navedenim su izvješćima dostupni godišnji podaci o razini onečišćenosti zraka te datumima i razdobljima onečišćenosti zraka koje prekoračuju granične, ciljne i tolerantne vrijednosti (u izvješću nadležnog Ministarstva za pojedine onečišćujuće tvari podaci su djelomično dostupni i za razdoblja ljeto/zima). Navedene su informacije o kvaliteti zraka za prethodnu godinu, kao i godišnja ocjena onečišćenosti zraka po onečišćujućim tvarima za svaku zonu i aglomeraciju prema dvije kategorije: Prva kategorija – čist ili neznatno onečišćen zrak te Druga kategorija – onečišćen zrak. Za dnevno praćenje onečišćenosti zraka moguće je koristiti i Europski indeks kvalitete zraka koji omogućava bolje razumijevanje trenutnog stanja kvalitete zraka u destinaciji za navedene kategorije (Prva i Druga). Kategorija za Umjereno onečišćenje je informativnog karaktera i nije je potrebno navoditi.			
	Podpokazatelji	-			
Podatci	Naziv podataka	1. Prema kategoriji onečišćenja zraka (Prva/Druga razina kvalitete zraka)			
	Mjerna jedinica	1. Ukupna ocjena kvalitete zraka za prethodnu godinu			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Nadležno Ministarstvo (MINGOR) – portal kvaliteta zraka u Republici Hrvatskoj			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatci su dostupni za sa 27 postaja državne mreže i 48 mjernih postaja jedinica područne (regionalne) samouprave, Grada Zagreba, jedinica lokalne samouprave te s mjernih postaja onečišćivača, dok su obrađeni i verificirani podaci u sažetom obliku prezentirani u izvješćima koja su navedena u kategoriji ovog pokazatelja Opis i svrha			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine			
Metodologija izračuna pokazatelja		Ukupan zbroj broja dana s Europskim indeksom kvalitete zraka loše, vrlo loše i izuzetno loše kvalitete			
Učestalost mjerenja		Godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Podaci su dostupni temeljem trenutne pokrivenosti mjernim postajama. Nužno je ulaganje u dodatne mjerne postaje uz stalnu kontrolu kvalitete podataka.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
Nema onečišćenja					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	11.6.3. Udio turističkih poslovnih subjekata u destinaciji koji koriste lokalno proizvedenu hranu, piće, dobra i usluge u turističkim poslovnim subjektima u destinaciji (SUPK-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih poslovnih subjekata u destinaciji koji koriste lokalno proizvedenu hranu, piće, dobra i usluge (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama, Održivo upravljanje destinacijom, Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 1. Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa; 4. Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se određuje zajednički udio vrijednosti lokalno proizvedene hrane, pića, dobara i usluga u turističkim poduzećima u destinaciji.
	Opis i svrha	Korištenje lokalnih proizvoda i usluga povećava ekonomsku vrijednost turizma. Praćenje tih vrijednosti pomaže u pronalaženju načina za povećanje veze između turističkog sektora i lokalne zajednice kroz podržavanje lokalnih proizvoda, dobara, usluga i poljoprivrede.
	Podpokazatelji	1. Udio lokalno proizvedene hrane u ukupnoj količini 2. Udio lokalno proizvedenog pića u ukupnoj količini 3. Udio lokalno proizvedenih dobara u ukupnoj količini 4. Udio lokalnih usluga u ukupnim uslugama
Podatci	Naziv podataka	1. – 4. Udio lokalno proizvedene hrane, pića, dobara i usluga
	Mjerna jedinica	1. – 4. postotak

	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 4. Anketa gospodarskih subjekata u turizmu		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatci nisu dostupni		
	Primarno istraživanje (smjernice)	Istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu, pitanje o udjelu vrijednosti lokalno proizvedene hrane, pića, dobara i usluga (za svaki dio zasebno, te još i podataka o ukupnom udjelu) u ukupnoj vrijednosti.		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	Za pokazatelje prikazati koliki je udio poslovnih subjekata kod kojih je vrijednost udjela lokalnih proizvoda u određenim granicama. Prijedlog da granica bude minimalno 40% lokalno proizvedenih proizvoda da bi bili uključeni u kategoriju poslovnih subjekata s lokalno proizvedenim proizvodima <i>PSL – broj poslovnih subjekata u turizmu s lokalno proizvedenim proizvodima u udjelu od minimalno 40% (villa Nai, Fermata, konoba Regula)</i> <i>PS – broj poslovnih subjekata u turizmu</i> $\text{Udio PS s lokalnim proizvodima} = \frac{PSL}{PS} \times 100$			
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Pokazatelj bi imao veću vrijednost kada bi mogao obuhvatiti i veličinu gospodarskog subjekta, ali to bi nužno tražilo proširenje anketnog upitnika te povećanje mogućnosti neodgovaranja na anketu. Dodatni uvid se može dobiti ako se gospodarski subjekti klasificiraju prema veličini (npr. prema broju zaposlenih u sezoni) pa se pokazatelji gledaju među subjektima slične veličine.			
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031	
16,66%				

12. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA GOSPODARSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

12.1. Turistički promet

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.1.1. Stopa popunjenosti u komercijalnim smještajnim kapacitetima po mjesecu i prosjek za godinu (STP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Stopa popunjenosti u komercijalnim smještajnim kapacitetima po mjesecu i prosjek za godinu (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Poseban cilj: 2. Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira stopa popunjenosti (iskorištenja) komercijalnih smještajnih kapaciteta za razdoblje mjeseca i cijele godine.
	Opis i svrha	Stopa popunjenosti kapaciteta mjeri efikasnost korištenja komercijalnih smještajnih kapaciteta, na mjesečnoj i godišnjoj razini. U održivoj destinaciji cilj je imati kapacitete koji će biti iskorišteni tijekom cijele godine.
	Podpokazatelji	– Stopa popunjenosti u komercijalnim smještajnim kapacitetima po mjesecima – Stopa popunjenosti u komercijalnim smještajnim kapacitetima godišnji prosjek
Podatci	Naziv podataka	1. Broj stalnih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji na mjesečnoj bazi 2. Broj ostvarenih noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji na mjesečnoj bazi
	Mjerna jedinica	1. Stalni kreveti 2. Noćenja

	Izvor podataka/ potencijalni izvor	1. eVisitor 2. eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je mjesečno i godišnje kontinuirano dostupan
Metodologija izračuna pokazatelja	$BK(i)$ – broj stalnih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji za i-ti mjesec u godini. Podatak se dobije iz sustava eVisitor kao broj raspoloživih kreveta u destinaciji na zadnji dan mjeseca. $BN(i)$ – broj noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji za i-ti mjesec u godini. Podatak se dobije iz sustava eVisitor kao broj noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima u destinaciji između prvog i zadnjeg dana mjeseca. $d(i)$ – broj dana u i-tom mjesecu. Umnožak je broj raspoloživih kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u cijelom mjesecu. $MSP(i)$ – mjesečna stopa popunjenosti komercijalnih smještajnih kapaciteta za i-ti mjesec se računa kao omjer broja ostvarenih noćenja i raspoloživih mjesta u komercijalnim smještajnim kapacitetima. $MSP(i) = \frac{BN(i)}{d(i) \times BK(i)}$ GSP – godišnja stopa popunjenosti komercijalnih smještajnih kapaciteta u destinaciji se računa kao omjer broja noćenja ostvarenih u komercijalnim smještajnim kapacitetima tijekom cijele godine i zbroja raspoloživih mjesta u komercijalnim smještajnim kapacitetima po mjesecima. $GSP = \frac{\sum_{i=1}^{12} BN(i)}{\sum_{i=1}^{12} d(i) \times BK(i)}$	
Učestalost mjerenja	Godišnje i mjesečno	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Metodologija ETIS sustava predviđa korištenje stope popunjenosti smještajne jedinice (sobe), ali podatak o zauzetosti sobe nije dostupan kroz sustav eVisitor pa se izračunava stopa popunjenosti stalnih kreveta.	

	Mjerna jedinica	EUR
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa o zadovoljstvu i potrošnji turista
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za istraživanje zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine
	Metodologija izračuna pokazatelja	Preuzimanje podataka iz ankete. Ne postoji dodatni izračun.
	Učestalost mjerenja	Svake 4 godine
	Ograničenja pokazatelja	Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.
	Početna vrijednost 2025.	2029.
	135,59€	

12.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.1. Produktivnost rada u području i Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja (SPGS-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – poslovanje gospodarskih objekata i gospodarska struktura djelatnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 5. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati produktivnost rada u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma) prema ukupnom prihodu po zaposlenom temeljem podataka iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava analizu gospodarske aktivnosti s obzirom na produktivnost zaposlenih. Pokazatelj produktivnosti rada definira se kao razlomak u kojem je brojnik ukupan prihoda gospodarskih subjekata na području JLS, a nazivnik broja zaposlenih u djelatnosti izračunat na bazi sati rada
	Podpokazatelji (opcionalno)	Izračun produktivnosti po zaposlenom na bazi ostvarene bruto dobiti/gubitka
Podatci	Naziv podataka	1. Ukupan prihod poslovnih subjekata u djelatnosti na području JLS tijekom referentne godine 2. Broj zaposlenih na bazi sati u poduzećima u djelatnosti na području JLS tijekom referentne godine
	Mjerna jedinica	Realan broj

	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini JLS			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini			
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora <i>UP</i> – ukupan prihod poslovnih subjekata u djelatnostima iz područja I na teritoriju destinacije <i>ZP</i> – broj zaposlenih na bazi sati rada u poduzećima u djelatnostima iz područja I na teritoriju destinacije $\text{Produktivnost rada} = \frac{UP}{ZP} \times 100\%$			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Izvor osigurava podatke za pravne osobe u djelatnosti, a ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor ne pruža uvid u bruto dodanu vrijednost koji ostvaruju obrti koji nisu obveznici poreza na dobit.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
73.576,59					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.2. Bruto dodana vrijednost ostvarena u području i djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja (SPGS-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – poslovanje gospodarskih objekata i gospodarska struktura djelatnosti		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu		

	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 7. Osiguranje poticajnog poslovnog okruženja
Obilježja pokazatelja	Definicija	Bruto dodana vrijednost u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma) definira se za tekuću godinu kao vrijednost outputa u obveznim cijenama umanjena za intermedijarnu potrošnju vrednovanu po kupovnim cijenama ostvarena, a izračunava se prije potrošnje fiksnog kapitala
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje generiranja novostvorene vrijednosti na razini JLS koju ostvaruju gospodarski subjekti – pravne osobe u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja. Utvrđuje se za gospodarske subjekte – poduzetnike koji ispunjavaju godišnji financijski izvještaj. Na temelju podataka iz godišnjeg financijskog izvještaja gospodarskih subjekata – pravnih osoba u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja, bruto dodana vrijednost izračunava se kao razlika outputa i intermedijarne potrošnje: • Output se definira kao suma prihoda od prodaje, subvencija na proizvode, prihodi od poslovnog najma nekretnina, opreme i sl., kapitalizirane proizvodnje za vlastite potrebe, promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku te minus troškovi prodane robe • Intermedijarna potrošnja definira se kao suma troškova sirovine i materijala, ostalih vanjskih i ostalih troškova umanjениh za sumu troškova investicijskog održavanja, poreza koji ne ovise od dobitku i pristojbi, naknada članovima uprave, naknada troškova, darova i potpora zaposlenicima te darova u naravi, troškova od najma zemljišta i plaćenih tantijema za iskorištavanje prirodnih dobara, troškova usluga dugoročnog i operativnog lizinga materijalne imovine
	Podpokazatelji (opcionalno)	Udio bruto dodane vrijednosti područja I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja ostvarene na području JLS u bruto dodane vrijednosti Područja I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja ostvarenoj na području Županije

Podatci	Naziv podataka	Bruto dodana vrijednost poslovnih subjekata u djelatnosti na području JLS tijekom referentne godine			
	Mjerna jedinica	EUR			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA – podaci iz Registra godišnjih financijskih izvještaja			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini JLS			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na razini godine			
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Izvor osigurava podatke za pravne osobe u djelatnosti, a ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor ne pruža uvid u bruto dodanu vrijednost koji ostvaruju obrti koji nisu obveznici poreza na dobit. Izračun pokazatelja, polazeći od definiranog metodološkog okvira, potrebno je usklađivati s promjenom sadržaja obrasca godišnjeg financijskog izvještaja za poduzetnike (FINA).			
Početa vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
N/A					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.3. Udio malih i srednjih poduzeća u ukupnom broju poduzeća u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (SPGS-3)				
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – poslovanje gospodarskih objekata i gospodarska struktura djelatnosti			
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu			

	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 6. Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati gospodarska struktura u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma)
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje gospodarske strukture djelatnosti s obzirom na veličinu poduzeća te povećanje ili smanjenje broja malih i srednjih poduzeća/gospodarskih subjekata koji uobičajeno čine temelj turističke aktivnosti, a definira se kao razlomak u kojem je brojnik broj malih i/ili srednjih poduzeća, a nazivnik ukupan broj poduzeća pomnožen sa 100. Broj malih i/ili srednjih poduzeća definira se prema dva kriterija: • Broju zaposlenih: Mala poduzeća: do 50 zaposlenih na dan 31. prosinca Srednja poduzeća: do 250 zaposlenih na dan 31. prosinca • Ostvarenom godišnjim prihodom Mala poduzeća: do 10 milijuna eura tijekom godine Srednja poduzeća: do 50 milijuna eura tijekom godine Preporučuje se izračun udjela i malih i srednjih poduzeća po oba kriterija (broju zaposlenih, ostvareni godišnjim prihodom)
	Podpokazatelji (opcionalno)	Otvaranje i zatvaranje gospodarskih subjekata u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
Podatci	Naziv podataka	1. Broj poduzeća sa sjedištem na teritoriju JLS u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, stanje na kraju godine 2. Broj poduzeća sa sjedištem na teritoriju JLS u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja zapošljavaju manje od 50 djelatnika, stanje na kraju godine 3. Broj poduzeća sa sjedištem na teritoriju JLS u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja zapošljavaju manje od 250 djelatnika, stanje na kraju godine

		4. Broj poduzeća sa sjedištem na teritoriju JLS u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja ostvaruju godišnji prihod manji od 10 milijuna eura, stanje na kraju godine 5. Broj poduzeća sa sjedištem na teritoriju JLS u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja ostvaruju godišnji prihod manji od 50 milijuna eura, stanje na kraju godine
	Mjerna jedinica	%
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini JLS
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Sve spomenute veličine se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora. Podrazumijeva se da se odnose na poduzeća u djelatnostima iz područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na teritoriju destinacije <i>UP</i> – ukupan broj poduzeća <i>ZP₅₀</i> – broj poduzeća koji zapošljavaju manje od 50 djelatnika, stanje na kraju godine <i>ZP₂₅₀</i> – broj poduzeća koji zapošljavaju manje od 250 djelatnika, stanje na kraju godine <i>P₁₀</i> – broj poduzeća koja ostvaruju godišnji prihod manji od 10 milijuna eura <i>P₅₀</i> – broj poduzeća koja ostvaruju godišnji prihod manji od 50 milijuna eura $\text{Udio malih poduzeća u Području I (zaposleni)} = \frac{ZP_{50}}{UP} \times 100\%$ $\text{Udio srednjih poduzeća u Području I (zaposleni)} = \frac{(ZP_{250} - ZP_{50})}{UP} \times 100\%$ $\text{Udio malih poduzeća u Području I (prihodi)} = \frac{P_{10}}{UP} \times 100\%$ $\text{Udio srednjih poduzeća u Području I (zaposleni)} = \frac{(P_{50} - P_{10})}{UP} \times 100\%$

Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Izvor osigurava podatke sa stanjem na kraju godine, a ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor ne pruža uvid u broj i veličinu obrta koji nisu obveznici poreza na dobit. Temeljno je ograničenje što je nemoguće izdvojiti objekte koji nisu na području destinacije, no njihovo sjedište jest, te se time vode kao poslovni subjekti u destinaciji. Opcionalno moguće je i provesti anketu gospodarskih subjekata.			
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
83%				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.4. Udio poslovnih subjekata u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja su u pretežitom domaćem vlasništvu (SPGS-4)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – poslovanje gospodarskih objekata
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG-ovima	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 6. Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati vlasnička struktura gospodarskih subjekata u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma) na području destinacije

	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje gospodarske strukture djelatnosti s obzirom na vlasničku strukturu, definira se kao razlomak u kojem je brojnik broja poslovnih subjekata koji su u većinskom vlasništvu domaćih osoba, a nazivnik ukupan broj poslovnih subjekata u djelatnosti sa sjedištem na području destinacije
	Podpokazatelji (opcionalno)	Udio malih poslovnih subjekata te udio srednjih poslovnih subjekata u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja su u pretežitom domaćem vlasništvu
Podatci	Naziv podataka	1. Broj poslovnih subjekata sa sjedištem na području destinacije u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, stanje na kraju godine 2. Broj poslovnih subjekata sa sjedištem na teritoriju destinacije u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja su u pretežitom domaćem vlasništvu (udio domaćeg vlasništva 50% i više)
	Mjerna jedinica	%
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. FINA – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan na zahtjev od FINA, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini JLS
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Podatak je kontinuirano dostupan
Metodologija izračuna pokazatelja	Sve spomenute veličine se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora. Podrazumijeva se da se odnose na poslovne subjekte u djelatnostima iz područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na teritoriju jedinice lokalne samouprave <i>UP</i> – ukupan broj poslovnih subjekata <i>DV</i> – broj poslovnih subjekata koja su u pretežitom domaćem vlasništvu (udio domaćeg vlasništva 50% i više) $\text{Udio poduzeća koja su u pretežitom domaćem vlasništvu} = \frac{DV}{UP} \times 100\%$	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Izvor osigurava podatke sa stanjem na kraju godine, a ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor ne pruža uvid u vlasničku strukturu obrta koji nisu obveznici poreza na dobit.	

	Temeljno je ograničenje što je nemoguće izdvojiti objekte koji nisu na području destinacije, no njihovo sjedište jest, te se time vode kao poslovni subjekti u destinaciji. Opcionalno moguće je i provesti anketu gospodarskih subjekata.			
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
94%				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.5. Postotak muškaraca i žena zaposlenih u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (SPGS-5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Poslovanje gospodarskih objekata i gospodarska struktura djelatnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG-ovima	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 5. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati spolna struktura zaposlenih u JLS u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma)
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava analizu gospodarske strukture s obzirom na spolnu strukturu zaposlenih. Definiraju se dva pokazatelja: 1. Udio žena zaposlenih na području destinacije u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koji se definira se kao razlomak u kojem je brojnik prosječan broj zaposlenih žena tijekom godine, a nazivnik ukupno prosječan broj zaposlenih tijekom godine

		2. Udio muškaraca zaposlenih na području destinacije u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koji se definira se kao razlomak u kojem je brojnik prosječan broj zaposlenih muškaraca tijekom godine, a nazivnik ukupno prosječan broj zaposlenih tijekom godine
	Podpokazatelji (opcionalno)	Postotak muškaraca i žena zaposlenih u djelatnostima iz Područja I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane tijekom 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti u djelatnosti mjerene ostvarenim poslovnih prihodom ili ostvarenim brojem noćenja
Podatci	Naziv podataka	1. Broj žena zaposlenih na teritoriju destinacije u djelatnostima iz Područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine 2. Broj muškaraca zaposlenih na teritoriju destinacije u djelatnostima iz Područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine 3. Broj zaposlenih na teritoriju destinacije u djelatnostima iz Područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine
	Mjerna jedinica	Postotak
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Državni zavod za statistiku, posebna obrada podataka Prosječan godišnjih broj ukupno zaposlenih prema područjima djelatnosti važećeg NKD-a i po županijama, administrativni izvori (prema ZAPOSLENOST I PLAĆE – PREGLED PO ŽUPANIJAMA) za jedinice lokalne samouprave Alternativni izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (MMRMSOP) – Portal za napredno praćenje tržišta rada
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak za županije je dostupan, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja	Sve spomenute veličine se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora. Podrazumijeva se da se odnose na poslovne subjekte u djelatnostima iz područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na teritoriju destinacije. ZP_{UK} – Ukupan broj zaposlenih, prosjek godine $ZP_{\text{ž}}$ – Broj zaposlenih žena, prosjek godine ZP_{M} – Broj zaposlenih muškaraca, prosjek godine	

	$\text{Udio zaposlenih žena u djelatnostima iz Područja I} = \frac{ZP_z}{ZP_{uk}} \times 100\%$ $\text{Udio zaposlenih muškaraca u djelatnostima iz Područja I} = \frac{ZP_m}{ZP_{uk}} \times 100\%$			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Izvor osigurava podatke sa stanjem na razini mjeseca te prosjeka godine, a ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor pruža uvid u broj zaposlenih prema destinacije prebivališta/boravišta zaposlenih, ne destinacije na kojem se nalazi sjedište gospodarskog subjekta.			
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
43% žene 57% muškarci				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.6. Zaposlenost u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema dobi, stupnju obrazovanja te vrsti ugovora (SPGS-6)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – poslovanje gospodarskih objekata i gospodarska struktura djelatnosti	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu	
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti	
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 5. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu	

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati zaposlenost u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma) prema dobi, stupnju obrazovanja i vrsti ugovora
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava gospodarske strukture s obzirom na obilježja zaposlenih. Definiraju se tri pokazatelja: 1. Udio godišnjeg prosjeka zaposlenih u dobi od 25 – 49 godine u ukupnom broju zaposlenih koji se definira se razlomak u kojem je brojnik prosječan godišnji broja zaposlenih u dobi od 25 – 49 godine, a nazivnik prosječan godišnji broj ukupno zaposlenih pomnožen sa 100 2. Udio godišnjeg prosjeka zaposlenih sa strukovnom školom (niža i srednja stručna sprema) u ukupnom broju zaposlenih koji se definira kao razlomak u kojem je brojnik prosječan godišnji broj zaposlenih sa strukovnom školom, a nazivnik ukupan godišnji prosječan broj zaposlenih pomnožen sa 100 3. Udio prosječnog broja sezonski zaposlenih djelatnika u ukupnom broju zaposlenih tijekom 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti u djelatnosti mjerene ostvarenim poslovnih prihodom ili ostvarenim brojem noćenja koji se definira kao razlomak u kojem je brojnik tromjesečni prosjek broj sezonski zaposlenih djelatnika, a nazivnik tromjesečni prosječni broja ukupno zaposlenih pomnožen sa 100
	Podpokazatelji (opcionalno)	Izračun svakog pokazatelja s obzirom na spolnu strukturu
Podatci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih u dobi od 25 – 49 godine, prosjek godine 2. Broj zaposlenih sa strukovnom školom (niža i srednja stručna sprema), prosjek godine 3. Broj sezonski zaposlenih, prosjek 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti 4. Broj zaposlenih, prosjek godine 5. Broj zaposlenih, prosjek 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti
	Mjerna jedinica	Postotak
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 5. Anketa svih gospodarskih subjekata (pravne osobe i obrti) u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, koja se provodi u siječnju za prethodnu godinu Alternativni izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (MMRMSOP) – Portal za napredno praćenje tržišta rada

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 5. Podatci nisu dostupni i podrazumijevaju provedbu prikupljanja podataka od svih gospodarskih subjekta (pravne osobe i obrti) u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane kao najvažnijoj turističkoj djelatnosti (prema kriteriju udjela u ostvarenoj dodanoj vrijednosti turizma) na razini destinacije Alternativni podatci zahtijevaju dodatnu obradu.
	Primarno istraživanje (smjernice)	Provedba primarnog istraživanja u gospodarskim subjektima na temelju prethodno pripremljenog i najavljenog upitnika
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jedanput godišnje (anketa se provodi u siječnju za prethodnu godinu, uz prethodnu najavu gospodarskim subjektima)
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se prikupljaju elektronskim putem od gospodarskih subjekata na temelju prethodno dostavljenog upitnika, obrada podataka vrši se podataka od gospodarskih subjekata prema pojedinim skupinama zaposlenih na razinu JLS. Za sve spomenute veličine se podrazumijeva da se odnose na poslovne subjekte u djelatnostima iz područja I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na teritoriju destinacije. ZP_{UK} – Ukupan broj zaposlenih, prosjek godine ZP_{MAX3} – Ukupan broj zaposlenih, prosjek 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti ZP_{25-49} – Broj zaposlenih u dobi od 25 – 49 godine, prosjek godine $ZP_{SŠ}$ – Broj zaposlenih sa strukovnom školom (niža i srednja stručna sprema), prosjek godine ZP_{SZ} – Broj sezonski zaposlenih, prosjek 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti <i>Udio zaposlenih u dobi od 25 – 49 u djelatnostima iz Područja I</i> = $\frac{ZP_{25-49}}{ZP_{uk}} \times 100\%$ <i>Udio zaposlenih sa strukovnom školom u djelatnostima iz Područja I</i> = $\frac{ZP_{SŠ}}{ZP_{uk}} \times 100\%$ <i>Udio sezonskih zaposlenih djelatnika tijekom u djelatnostima iz Područja I</i> = $\frac{ZP_{SZ}}{ZP_{MAX3}} \times 100\%$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	

Ograničenja pokazatelja i perspektive	Izvor osigurava potrebne podatke za definiranje pokazatelja, a ograničenje je vezano uz interes gospodarskih subjekata da pravodobno osiguraju podatke, kao i sposobnost destinacije da definiraju upitnik i osiguraju precizne upute za ispunjavanje upitnika kao i daljnju obradu prikupljenih podataka.		
Početa vrijednost 2025.	2027.	2029.	2031.
N/A			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	12.2.7. Postotak nedomicilnih radnika zaposlenih u području i Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (SPGS-7)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Poseban cilj: 5. Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se prati broj radnika zaposlenih u destinacije u području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, koji nemaju prijavljeno prebivalište i/ili boravište na području Županije u kojoj se nalazi destinacija
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava analizu gospodarske strukture s obzirom na dostupnost radnika u destinaciji, kao i demografske parametre. Vitalnost destinacije značajno ovisi o radnoj snazi na raspolaganju, pri čemu se kao područje destinacije za definiranje domicilnosti koristi Županija, dakle nedomicilni radnici su svi radnici iz Hrvatske izvan županije destinacija i strani radnici.

	Podpokazatelji (opcionalno)	Postotak nedomicilnih radnika zaposlenih u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane tijekom 3 uzastopna mjeseca najveće gospodarske aktivnosti u djelatnosti mjerene ostvarenim poslovnih prihodom ili ostvarenim brojem noćenja – Postotak radnika iz drugih zemalja zaposlenih u Području I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane			
Podatci	Naziv podataka	1. Broj nedomicilnih radnika zaposlenih na području destinacija zaposlenih u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine 2. Broj zaposlenih na destinacije zaposlenih u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine			
	Mjerna jedinica	1 i 2. broj radnika			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1 i 2. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike – Portal za napredno praćenje tržišta rada			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Dostupan (uz zahtjev i obradu podataka)			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan			
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>BNR</i> – Broj nedomicilnih radnika zaposlenih na području destinacije zaposlenih u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine <i>BZ</i> – Broj zaposlenih na području destinacije zaposlenih u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prosjek godine $\text{Postotak nedomicilnih radnika zaposlenih u području I} = \frac{BNR}{BZ} \times 100\%$			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Ograničenje je vezano uz činjenicu da izvor pruža uvid u broj zaposlenih prema JLS prebivališta/boravišta zaposlenih, ne destinacija na kojem se nalazi sjedište gospodarskog subjekta.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
N/A					

13. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE

13.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.1.1. Broj ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu aktivnih na 30. 1. i 30. 7. u odnosu na 100 stanovnika (STI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Sezonalnost poslovanja turističkih poduzeća
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom, poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam; Otporan turizam Poseban cilj: 1. Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa; 10. Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje omjer ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu i broja stanovnika u destinaciji u razdoblju izvan glavne sezone i u središtu glavne sezone.
	Opis i svrha	Manja razlika između dva omjera ukazuje na postojanje većeg broja objekata koji rade tijekom cijele godine. Veća vrijednost pokazatelja sugerira veću atraktivnost destinacije.
	Podpokazatelji	–
Podatci	Naziv podataka	1. Broj stanovnika u destinaciji 2. Broj ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu u destinaciji, aktivni na određeni dan

	Mjerna jedinica	1. Broj stanovnika 2. Broj objekata			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Državni zavod za statistiku, Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje 2. Popis ugostiteljskih objekata iz skupina »Restorani«, »Barovi«, »Catering objekti« i »Objekti jednostavnih usluga«, definiranih u Pravilniku o razvrstavanju i minimalnim uvjetima ugostiteljskih objekata iz skupina »Restorani«, »Barovi«, »Catering objekti« i »Objekti jednostavnih usluga«, unutar destinacije Upisnik ugostiteljskih objekata vode odgovarajuća upravna tijela županija, odnosno Grada Zagreba.			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Popis objekata je dostupan. Iz popisa nije jasno koji objekti kada rade i koji od objekata pružaju uslugu posluživanja hrane.			
	Primarno istraživanje (smjernice)	Na temelju popisa registriranih ugostiteljskih objekata, anketiranjem utvrditi koji od objekata s liste rade, a koji ne, u promatranom vremenskom intervalu.			
	Periodičnost prikupljanja podataka	2 puta godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		A – broj ugostiteljskih objekata koji pružaju uslugu posluživanja hrane koji su aktivni na određeni dan u destinaciji. BS – broj stanovnika u destinaciji prema podacima DZSa C – broj aktivnih ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu na 100 stanovnika, $C = \frac{A}{BS} \times 100$			
Učestalost mjerenja		2 puta godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Navedeni datumi u kojima se prati broj aktivnih ugostiteljskih objekata koji poslužuju hranu se mogu i promijeniti. Bitno je da jedan datum bude u razdoblju najvećeg broja noćenja turista, a drugi u razdoblju najmanjeg broja noćenja turista u destinaciji. Bolju informaciju o ugostiteljskoj ponudi bi pružio podataka o broju raspoloživih stolaca u ugostiteljskim objektima koji pružaju uslugu posluživanja hrane po stanovniku. Podatak o broju stolaca se može prikupiti pri provođenju anketnog istraživanja. Za objekte razvrstane u skupinu »Objekti jednostavnih usluga«, nije potrebno prikupljati podatke o broju stolaca.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029

30.01.	0,41%	30.07.	1,06 %								

13.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.2.1. Javno dostupan plan odgovora na krizne i izvanredne situacije koji razmatra sektor turizma (SUOD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: A11 – Upravljanje rizicima i krizama, plan za smanjenje rizika, upravljanje krizama i plan za hitne odgovore za turizam u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 13 – Poduzeti hitne akcije u borbi protiv klimatskih promjena i njenih posljedica
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Republika Hrvatska, kao država članica Europske unije, u obvezi je djelovati u skladu s Odlukom o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu. Mehanizam je usmjeren na jačanje suradnje između Unije i država članica i olakšavanje koordinacije u području civilne zaštite, s ciljem poboljšanja učinkovitosti sustava za prevenciju, pripremu i odgovor na katastrofe uzrokovane prirodnim prijetnjama te katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem. Odgovor na krizne i izvanredne situacije nalazi se u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine unutar razvojnog smjera »Jačanje otpornosti na krize«, kroz strateški cilj »Sigurnost za stabilan razvoj«. Kao prioritetna područja javnih politika unutar strateškog cilja »Sigurnost za stabilan razvoj« ističu se »Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite« te »Unaprjeđenje sustava vatrogastva«.
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja dostupan i javno objavljen plan smanjenja rizika, upravljanja kriznim i izvanrednim situacijama i hitnog odgovora. Plan prepoznaje širok raspon rizika, uključujući prirodne katastrofe, terorizam, zdravlje, iscrpljivanje resursa i druge krizne i izvanredne situacije (ovisno o destinaciji) za koje postoji objektivna mogućnost ugroze na lokaciji.

	Opis i svrha	Klimatske promjene utječu na učestaliju pojavnost prirodnih katastrofa poput oluja, tornada, poplava i slično. Također, pojava terorizma, kao i potresa i ostalih katastrofa u turističkim odredištima potencijalni je rizik za lokalno stanovništvo, ali i posjetitelje. Smanjenje rizika od katastrofa je koncept koji zahtijeva sustavne napore, analize i smanjenje uzročnih čimbenika katastrofa. Smanjenje izloženosti prijetnjama, smanjenje ranjivosti ljudi i imovine, mudro upravljanje zemljištem i okolišem, poboljšanje pripravnosti i rano upozoravanje na štetne događaje predstavljaju primjere smanjenja rizika od katastrofa. Nužno je da destinacija ima plan smanjenja rizika, upravljanja kriznim i izvanrednim situacijama, te plan hitnog odgovora koji je primjeren i prilagođen odredištu. Ključni element plana odgovora na krizne i izvanredne situacije je plan komunikacije sa stanovnicima, posjetiteljima i poduzećima. Rezultati procjene rizika u nekoj destinaciji ukazuju na to da li je potrebno djelovati i u kojem segmentu, te prema mogućnostima i uz analizu troškova i koristi na regionalnoj i lokalnoj razini poduzimati korake za smanjivanje tih rizika.
	Podpokazatelji	1. Izravni ekonomski gubici pripisani katastrofama, u % BDP-a – Broj umrlih, nestalih i izravno pogođenih osoba u izvanrednim i kriznim situacijama na 100.000 stanovnika – Uspostavljeni su postupci i resursi za provedbu plana koji se redovito ažurira – Postoje jasni komunikacijski postupci identificirani za korištenje tijekom i nakon hitnog slučaja – Program za lokalno pružanje informacija i obuku o upravljanju rizikom i krizama.
Podatci	Naziv podataka	2. Plan odgovora na krizne i izvanredne situacije koji razmatra sektor turizma (Dostupan / Nije dostupan)
	Mjerna jedinica	-
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa MUP Državni inspektorat
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je djelomično dostupan. (Planirana je izrada planova na lokalnoj i regionalnoj razini, ali nije objavljeno do kada plan treba biti dostupan.) Podaci su dostupni iz Strategije upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine – polazni akt strateškog planiranja za izradu planova za upravljanje rizicima od katastrofa na lokalnoj i regionalnoj razini.

	Primarno istraživanje (smjernice)	Uspostaviti jedinstvenu bazu podataka o svim štetama i ranjivostima dostupnu svim subjektima u procesu procjene rizika na nacionalnoj i lokalnoj i regionalnoj razini sa propisanim sustavom prikupljanja podataka.		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o broju destinacija koje posjeduju i imaju javno objavljen plan odgovora na krizne i izvanredne situacije		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nedostupnost određenih podataka (tehnička i administrativna ograničenja) Većina jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za financiranje programa i projekata operativnih snaga sustava civilne zaštite planira minimalna sredstva, ispod obveznih potreba.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
Dostupan - Stožer civilne zaštite Općine Sali				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.2.2. Specifična strategija za marketing izvansezonskih događanja i privlačenje posjetitelja tijekom cijele godine (SUOD-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: A.1.1. Postotak destinacija sa strategijom/akcijskim planom održivog turizma, s dogovorenim nadzorom, kontrolom razvoja i evaluacijom		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu: – održivo upravljanje destinacijom – održivo upravljanje prostorom – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom – zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom – turistički promet – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu		

	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam; Otporan turizam Poseban cilj: 2. Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja posjedovanje ili neposjedovanje akcijskog plana za izvansezonska događanja na razini destinacije
	Opis i svrha	Visoka sezonalnost turizma posebno u ljetnim mjesecima dovodi do nepravilne raspodjele pritiska posjetitelja/turista u nekoj destinaciji. To ima veliki utjecaj na prirodne resurse. Potrebno je da destinacija ima sustav upravljanja posjetiteljima koji se redovito preispituje. U onim mjesecima u kojima je ispodprosječan broj posjetitelja nužno je donijeti akcijske planove kako bi se posjetitelji privukli i izvan sezone. Destinacija na osnovu akcijskog plana poduzima mjere za praćenje i upravlja obujmom i aktivnostima koje nudi posjetitelja. Na osnovu statističkih pokazatelja destinacije poduzima akcije kako bi utjecala na smanjenje ili povećanje broja posjetitelja. Prema potrebi destinacija u određeno vrijeme i na određenim lokacijama kroz akcijske planove radi na uspostavljanju ravnoteže između potreba lokalnog gospodarstva, zajednice, kulturne baštine i okoliša. Marketinška strategija i odabir ciljnih tržišta uzimaju u obzir obrasce posjeta, utjecaj aktivnosti i potrebe odredišta.
	Podpokazatelji	
Podatci	Naziv podataka	1. Donesen i usvojen e akcijski plan/(Posjeduje / Ne posjeduje) 2.
	Mjerna jedinica	-
	Izvor podataka/potencijalni izvor	2. Turistička zajednica
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Brojne turističke zajednice na razini destinacije već imaju donesene akcijske planove za produženje sezone npr. Akcijski plan gastroenološkog turizma, akcijski plan kulturnog turizma itd.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o akcijskom planu usmjerenom na produljenje sezone		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost 2025.	2027	2029	2031
DA			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.2.3. Efikasnost ostvarenja ciljeva strateškog planiranja u turizmu (SUOD-3)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: A.1.1. Postotak destinacija sa strategijom/akcijskim planom održivog turizma sa usuglašenim praćenjem, kontrolom razvoja i evaluacijom	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom	
	Povezanost sa SDG-ovima	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja Cilj 17: Partnerstvo između različitih dionika u svrhu ispunjavanja ciljeve	
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje je li definiran, objavljen i javno dostupan službeni dokument o strateškom planiranju na razini destinacije	
	Opis i svrha	Destinacija je uspostavila i provodi višegodišnju strategiju upravljanja destinacijom i akcijski plan koji je javno dostupan, prilagođen je području/destinaciji za koju se donosi, te je razvijen uz angažman svih dionika uključenih u proces i temelji se na načelima održivosti. Strategija uključuje identifikaciju i procjenu turističke imovine i razmatra socioekonomska, kulturna i ekološka pitanja i rizike. Strategija se odnosi i utječe na širu politiku i djelovanje održivog	

		razvoja u destinaciji. Doprinos strateških ciljeva održivog turizma Hrvatske ciljevima programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. uključuje sljedeće smjernice: – cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam – turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu – konkurentan i inovativan turizam – otporan turizam
	Podpokazatelji	– objavljeni dokument koji utvrđuje trenutnu strategiju odredišta i djelovanje. – strategija/plan jasno vidljiva i dostupna online. – dokazi o uključivanju dionika u izradu strategija. strategija sadrži procjenu utjecaja, rizika i prilika povezanih s okolišnim, društvenim i upravljačkim temama – specifične reference u strategiji/akcijskom planu na širu politiku održivog razvoja (uključujući postizanje ciljeva održivog razvoja), i obrnuto.
Podatci	Naziv podataka	1. Strategija/plan izrađen i javno dostupan – Dostupan / Nije dostupan 2. Dokaz o održanim sastancima i sadržaju strategija u skladu s ciljevima – Zadovoljava / Ne zadovoljava 3. Strategije i akcijski planovi sadrže jasno iskazana načela održivosti i procjena imovine, problema i rizika – da/ne
	Mjerna jedinica	-
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Turistička zajednica / JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
	Metodologija izračuna pokazatelja	-
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Ne analizira se detaljno sadržaj strategije i akcijskog plana već samo da li ga destinacija posjeduje ili ne, te da li zadovoljava obvezne smjernice – strateške ciljeve održivog turizma	

	Hrvatske (cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam; turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu; konkurentan i inovativan turizam; otporan turizam)			
Početna vrijednost 2025.	2026	2027	2028	2029
Provodi se				

13.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.3.1. Broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi (SOUP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata za stalno stanovanje (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG-ovima	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 1. Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa; 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira odnos između broja kuća i stanova za odmor i broja stalnih stambenih objekata u destinaciji
	Opis i svrha	Veliki broj nekretnina koji služe kao kuće i stanovi za odmor može promijeniti prirodu destinacije, naročito kada broj kuća i stanova za odmor preraste broj objekata za stalno stanovanje. Zbog toga ovaj indikator može pomoći prepoznavanju tog fenomena prije nego što postane problem.
	Podpokazatelji	-
Podatci	Naziv podataka	1. Broj kuća i stanova za odmor 2. Broj objekata u kojima se stalno živi

	Mjerna jedinica	1. Stambeni objekt 2. Stambeni objekt			
	Izvor podataka/ potencijalni izvor	1. Podaci JLS o broju stambenih objekata koji se koriste za odmor, podaci institucija (npr. Porezna uprava) koje provode naplatu poreza na kuće za odmor /DZS popis kućanstava 2. Podaci JLS			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Dostupno (u JLS koje prikupljaju porez na kuće za odmor /DZS) 2. Dostupno			
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Godišnje 2. Godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>A</i> – broj kuća i stanova za odmor u destinaciji. U jedinicama lokalne samouprave koje ne prikupljaju porez na kuće za odmor ovaj podatak ne mora biti poznat. <i>B</i> – broj objekata koji se koriste za stalno stanovanje (uključujući i objekte za dugotrajni najam) <i>C</i> – broj kuća i stanova za odmor na 100 objekata u kojima se stalno živi, $C = \frac{A}{B} \times 100$			
Učestalost mjerenja		U jedinicama lokalne samouprave koje prikupljaju porez na kuće za odmor – svake godine. U ostalim jedinicama lokalne samouprave – svake tri godine.			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Umjesto broja stambenih objekata koji se koriste za odmor (kuće i stanovi za odmor) i za stalno stanovanje, bilo bi bolje uzeti u obzir površinu objekata. Podaci o površini objekata koji se koriste za odmor su dostupni jer se na osnovu njih izračunava porez, a isto tako bi trebali biti poznati podaci i o površini objekata koji se koriste za stalno stanovanje jer se podaci o površini koriste za izračun raznih naknada (ovisno o JLS: npr. komunalna naknada, vodoprivredna naknada, naknada za odvoz smeća i slično). U kuće i stanove za odmor treba uvrstiti sve takve objekte, bez obzira da li se koriste u komercijalne svrhe tijekom godine.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
132,44% (Ukupno kuća 2.250; za stalno stanovanje 968; vikend kuće 1282)					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.3.2. Smjernice, propisi i/ili politike koje se odnose na održivo korištenje prostora (SOUP-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Smjernice, propisi i/ili politike koje se odnose na održivo korištenje zemljišta, dizajn, izgradnju i rušenje
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Smjernice, propisi i politike za održivo korištenje prostora ključni su za razvoj održivih urbanih područja, s posebnim naglaskom na balansiranje urbanog razvoja s očuvanjem okoliša. Cilj 15: Život na zemlji – Ove smjernice i politike doprinose zaštiti i očuvanju prirodnih staništa, vitalno važnih za održavanje biološke raznolikosti i ekosustava. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje i provedba ovih politika zahtijeva suradnju između različitih dionika, uključujući vladine, nevladine organizacije i privatni sektor.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma, 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao službeni dokument koji uključuje pravila i smjernice koje reguliraju korištenje zemljišta i resursa na način koji štiti i čuva okoliš i prirodne resurse.
	Opis i svrha	Ove smjernice/propisi/strategije osiguravaju da se prostor koristi na način koji smanjuje negativni utjecaj na okoliš i promiče održivost. Uključuju aspekte poput urbanog planiranja, zaštite prirodnih staništa i ograničenja u korištenju zemljišta. Cilj je postići ravnotežu između razvojnih potreba i zaštite prirodnih resursa za buduće generacije.

	Podpokazatelji (opcionalno)	– Objavljeni dokument strategije održivog korištenja prostora (zasebno ili kao dio sveobuhvatnije strategije, npr. Strategije održivog razvoja destinacije i sl.). – Smjernice vezano za održivog korištenje prostora su jasno sadržane u strateškim razvojnim dokumentima.
Podatci	Naziv podataka	1. Strategija održivog korištenja prostora je izrađena i javno dostupna – DA/NE 2. Smjernice / politike za održivo korištenje prostora su sadržane u strateškom razvojnom dokumentu – DA/NE
	Mjerna jedinica	1. Razvijena strategija Razvijene smjernice/ politike
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. JLS 2. JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1 i 2. podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 i 2. Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Pokazatelj ne sadrži podatke o poteškoćama u primjeni i nadzoru smjernica i propisa, posebno u raznolikim i dinamičnim urbanim okruženjima.: Potreba za redovitim ažuriranjem smjernica kako bi se prilagodile promjenjivim okolišnim i društvenim uvjetima.
Početa vrijednost 2025.		2029
Prostorni plan Općine Sali		

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.3.3. Razvijen i implementiran sustav praćenja i ublažavanja utjecaja turizma na atrakcije (SOUP-3)

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Sustav upravljanja za praćenje, mjerenje i ublažavanje utjecaja turizma na lokalitete i atrakcije
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 (Održivi gradovi i zajednice): Ovaj cilj se fokusira na minimiziranje negativnih učinaka turizma na urbana i ruralna područja, štiteći njihovu održivost i privlačnost. Cilj 12 (Odgovorna potrošnja i proizvodnja): Praćenje i ublažavanje utjecaja turizma pomaže u promicanju održivih praksi u turističkoj industriji. Cilj 15 (Život na zemlji): Sustav praćenja i ublažavanja pomaže u zaštiti prirodnih staništa i biološke raznolikosti od negativnih utjecaja turizma.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma, 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup mjera i procesa koji su usmjereni na identifikaciju, praćenje i smanjenje negativnih učinaka turističkih aktivnosti na prirodne i kulturne atrakcije.
	Opis i svrha	Sustav uključuje redovito praćenje broja posjetitelja, utjecaja na okoliš, infrastrukturu i lokalnu zajednicu. Cilj je razviti strategije koje omogućuju održiv turizam, štiteći atrakcije od prekomjerne eksploatacije. Implementacija takvog sustava zahtijeva suradnju između tijela zaduženih za upravljanje razvojem turizma i destinacijom, javnih tijela i lokalnih zajednica.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Razvijen i implementiran sustav za praćenje utjecaja turizma na atrakcije s jasno definiranim aktivnostima i nadležnostima. – Razvijen sustav pokazatelja za praćenje utjecaja turizma na atrakcije uz referentne vrijednosti (primjerice kroz studije prihvatnog kapaciteta) – Definirana obveza prikupljanja podataka vezano za pokazatelje utjecaja turizma na atrakcije uz godišnju analizu i izradu izvještaja.
Podatci	Naziv podataka	1. Uspostavljen sustav za praćenje utjecaja turizma na atrakcije – DA/NE 2. Definirani pokazatelji s mjernim jedinicama – DA/NE 3. Kreirani izvještaji o provedenim mjerenjima – DA/NE

	Mjerna jedinica	1. Razvijen plan 2. Razvijeni pokazatelji 3. Pripremljen izvještaj		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. JLS / TZ 2. JLS / TZ 3. JLS / TZ		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje		
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Kroz pokazatelj je definirano postojanje sustava, ali ne i njegova uspješnost u provedbi.		
Početna vrijednost 2025.		2027	2029	2031
DA, kroz PU zaštićenih prostora i POT Telašćice i Dugog otoka				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.3.4. Izradene i implementirane smjernice upravljanja prostorom sa ciljem zaštite resursa (SOUP-4)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Smjernice planiranja ili zoniranja, propisi i/ili politike kojima se štite prirodni i kulturni resursi	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom	
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Smjernice upravljanja prostorom za zaštitu resursa ključne su za održivi urbani razvoj, pomažući u očuvanju okoliša i resursa unutar gradova i zajednica.	

		Cilj 15: Život na zemlji – Implementacija ovih smjernica doprinosi očuvanju prirodnih staništa i biološke raznolikosti, što je ključno za održavanje ekosustava. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Razvoj i provedba takvih smjernica zahtijevaju suradnju između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, za postizanje održivog upravljanja resursima.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma, 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao razvijene i primijenjene politike i pravila koja reguliraju korištenje prostora i resursa u turističkim destinacijama kako bi se osigurala njihova održiva uporaba i zaštita.
	Opis i svrha	Smjernice obuhvaćaju planiranje korištenja zemljišta (prostorni plan), zaštitu okoliša Strateška procjena utjecaja na okoliš), i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa (urbanistički plan). Cilj je uravnotežiti razvoj turizma s očuvanjem ekosustava i resursa, te osigurati održivost za buduće generacije. Implementacija ovih smjernica zahtijeva koordinaciju i suradnju među lokalnim vlastima, dionicima u sektoru turizma i lokalnom zajednicom.
	Podpokazatelji (opcionalno)	
Podatci	Naziv podataka	1. Izrađen i javno dostupan prostorni plan – DA/NE 2. Izrađen i javno dostupan urbanistički plan – DA/NE 3. Izrađen i javno dostupan strateška procjena utjecaja na okoliš – DA/NE
	Mjerna jedinica	1. Objavljen dokument 2. Objavljen dokument 3. Objavljen dokument
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. JLS 2. JLS 3. JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. podatci su dostupni

	Periodičnost prikupljanja podataka	3. Jednom godišnje 4. Jednom godišnje			
Metodologija izračuna pokazatelja		Kvalitativni pokazatelj			
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje			
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Pokazatelj je fokusiran na postojanje dokumenta, no ne i na kvalitetu njegove implementacije i nadzora, te je prijedlog gdje je moguće pratiti i pokazatelje provedbe primjerice namjene zemljišta, kis-a i kig-a i slično.			
Početna vrijednost 2025.		2026	2027	2028	2029
DA, kroz PU zaštićenih prostora i POT Telašćice i Dugog otoka					

Pokazatelj (kod pokazatelja)	13.3.5. Procjena pritiska razvoja turizma na kulturnu baštinu (SOUP-5)				
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Popis kulturnih dobara uz procjenu ugroženosti			
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Održivo upravljanje prostorom (zaštita kulturne baštine u turizmu)			
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Procjena pritiska razvoja turizma na kulturnu baštinu ključna je za očuvanje kulturnog identiteta i povijesnih lokaliteta, čime se doprinosi održivosti urbanih i ruralnih područja. Cilj 15: Život na zemlji – Ova procjena pomaže u zaštiti kulturnih staništa i nasljeđa, što je važno za očuvanje globalne kulturne raznolikosti i identiteta. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Učinkovita procjena i ublažavanje pritiska na kulturnu baštinu zahtijeva suradnju između javnih tijela, turističkog sektora i lokalnih zajednica.			
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu; Otporan turizam			

		Poseban cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša prirodu i prostor; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao provedena analiza koja daje informaciju o tome kako turističke aktivnosti utječu na očuvanje, integritet i dostupnost kulturnih dobara i povijesnih lokaliteta unutar turističke destinacije.
	Opis i svrha	Ovaj pokazatelj mjeri utjecaj turizma na fizičko stanje, očuvanje i prezentaciju kulturne baštine. Uključuje analizu postojećih dokumenata i aktivnosti koja uključuje: provedena inventarizacija baštine, provedena analiza utjecaja razvoja turizma na lokalnu zajednicu, studija utjecaja turizma na kulturnu baštinu, koja obuhvaća integritet kulturne baštine i dostupnost, procjenu utjecaja turističkih aktivnosti (različite razine intenziteta i oblika turizma). Cilj je razviti strategije koje će uravnotežiti turistički razvoj s potrebama očuvanja kulturne baštine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	-
Podatci	Naziv podataka	1. Izrađen dokument – DA/NE 2. Dokument sadrži: inventarizaciju baštine, analizu utjecaja razvoja turizma na lokalnu zajednicu, studiju utjecaja turizma na kulturnu baštinu, koja obuhvaća integritet kulturne baštine i dostupnost, procjenu utjecaja turističkih aktivnosti (različite razine intenziteta i oblika turizma).
	Mjerna jedinica	Kvalitativni pokazatelj
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 2. JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	– Objavljen i javno dostupan dokument
	Periodičnost prikupljanja podataka	Periodično / u procesu izrade analize stanja u sklopu srednjoročnog strateškog dokumenta.
Metodologija izračuna pokazatelja		Izrađen dokument DA/NE Opis elemenata sadržaja dokumenta
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine

Ograničenja pokazatelja i perspektive	Postoje realne poteškoće u objektivnom mjerenju utjecaja turizma na kulturnu baštinu, kao i poteškoće u prikupljanju i analizi potpunih podataka koji odražavaju stvarni utjecaj turizma.
Početa vrijednost 2025.	2029.
Da, POT	

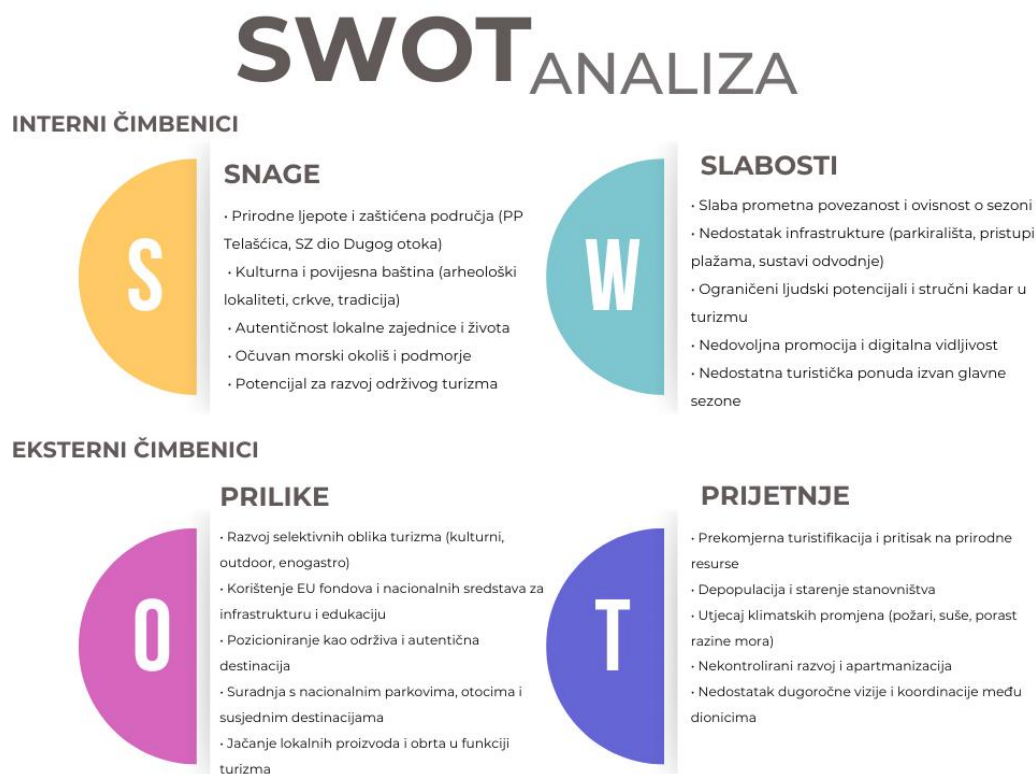
14. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Turistička destinacija Dugi otok, uključujući otoke Zverinac i Lavdaru, raspolaže bogatim prirodnim i kulturnim resursima, ali istodobno se suočava s izazovima karakterističnima za otočne sredine – ograničena dostupnost, sezonalnost, demografska depopulacija i infrastrukturna nepovezanost. Definiranje strateškog razvojnog smjera ključno je za usmjeravanje održivog razvoja destinacije i podizanje kvalitete turističkog doživljaja.

Razvojni smjer temelji se na provedenoj analizi stanja (poglavlje 3.), identifikaciji potencijala (poglavlje 4.) i definiranim ciljevima održivosti (poglavlje 5.). U fokusu je stvaranje uravnoteženog odnosa između gospodarskih, društvenih i okolišnih aspekata turizma. Vizija Dugog otoka i pripadajućih otoka usmjerena je na očuvanje autentičnosti, unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva i razvoj inovativnih, održivih turističkih proizvoda.

14.1. SWOT analiza

U nastavku je cjelovita SWOT analiza destinacije izrađena na temelju prethodno prikupljenih podataka, stručnih uvida i dostupne dokumentacije: podataka, stručnih uvida i dostupne dokumentacije:

14.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Turizam predstavlja jednu od ključnih gospodarskih grana destinacije te ima značajnu ulogu u očuvanju lokalne zajednice, aktivaciji resursa te poticanju zapošljavanja i poduzetništva. Međutim, njegov daljnji razvoj mora biti usmjeren na očuvanje prostornih, kulturnih i prirodnih vrijednosti koje čine temelj turističke atraktivnosti.

Razvoj turizma na Dugom otoku, Zverincu i Lavdari stoga se temelji na sljedećim načelima:

Načela razvoja turizma:

- Održivost – promicanje turizma koji ne ugrožava prirodne resurse, okoliš i lokalnu kulturu, već ih štiti i valorizira - spriječiti prekomjerna turistifikaciju i pritisak na prirodne ljepote; spriječiti/izmjestiti ribouzgajališta koja prijete uvalama, ograničiti/kontrolirati lovni turizam

- Kvaliteta – težnja prema podizanju razine turističke ponude i usluge, uz očuvanje autentičnosti i izvornosti prostora, te stavljanje fokusa na tradicionalne vrijednosti koje čuvaju baštinu (tradicionalni ribolov, gastronomija...)
- Pristupačnost – razvijanje destinacije dostupne svim skupinama posjetitelja, uključujući osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine.
- Zadovoljstvo – osiguranje visokog stupnja zadovoljstva svih korisnika: posjetitelja, lokalnog stanovništva i pružatelja usluga.
- Sigurnost – jačanje svih oblika sigurnosti za turiste i stanovništvo, s naglaskom na zaštitu zdravlja, imovine i okoliša.

Ciljevi razvoja turizma:

- Ekonomski – poticanje održivog ekonomskog rasta kroz razvoj malog poduzetništva, produljenje sezone i diversifikaciju ponude.
- Kulturološki – očuvanje i interpretacija lokalne baštine, tradicije i identiteta u svrhu stvaranja prepoznatljive i autentične destinacije.
- Ekološki – integracija zaštite okoliša i prirode u sve aspekte planiranja i upravljanja turizmom.
- Socijalni – osiguranje ravnoteže između potreba lokalnog stanovništva i turističkog razvoja kroz uključivanje zajednice u procese donošenja odluka.
- Infrastrukturni – usmjeravanje investicija u održivu infrastrukturu koja podupire i lokalnu zajednicu i turizam (voda, otpad, promet, pristupne točke, digitalna povezanost itd.).

NAČELA TURIZMA

Održivost

Kvaliteta

Pristupačnost

Zadovoljstvo

Sigurnost

CILJEVI TURIZMA

Ekonomski

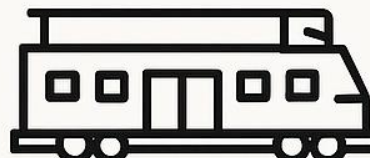
Kulturološki

Ekološki

Socijalni

14.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

U svrhu osiguravanja održivog i uravnoteženog razvoja turizma na Dugom otoku, Zverincu i Lavdari, oblikovanje strateškog pravca temelji se na usklađivanju razvojnih potencijala destinacije s aktualnim i budućim tržišnim trendovima, kao i na identificiranim potrebama lokalne zajednice i posjetitelja. Strateški pravac razvoja turizma u destinaciji definira se kroz sljedeće prioritete i kvalitativne ciljeve razvoja:

P1. Upravljanje sezonalnošću

Cilj 1. Povećanje udjela turističkog prometa izvan vrhunca sezone (svibanj, lipanj, rujan, listopad) kroz razvoj posebnih oblika turizma (kulturni, aktivni, enogastronomski, edukacijski).

Cilj 2. Stimulacija ponude izvansezonskih sadržaja i događanja.

P2. Ravnoteža volumena i vrijednosti turizma

Cilj 3. Povećanje potrošnje po posjetitelju uz kontrolu rasta ukupnog volumena posjetitelja.

Cilj 4. Poticanje dužeg boravka kroz kreiranje integriranih turističkih proizvoda i boljih itinerera.

P3. Podizanje kvalitete smještaja i usluge

Cilj 5. Poticanje ulaganja u kvalitetniji smještaj (posebice održivi i obiteljski vođeni objekti).

Cilj 6. Jačanje kapaciteta pružatelja usluga kroz edukacije i certifikacijske programe.

P4. Valorizacija posebnosti atrakcija

Cilj 7. Razvoj nedovoljno korištenih atrakcija s visokim doživljajnim potencijalom (kulturna baština, lokalna gastronomija, arheološki lokaliteti, podmorje).

Cilj 8. Interpretacija lokaliteta i povezivanje sa suvremenim oblicima storytellinga.

P5. Razvoj novih usluga za posjetitelje

Cilj 9. Inovacije u ponudi (mobilne aplikacije, digitalne karte, sustavi pametnog vođenja).

Cilj 10. Jačanje informativnih točaka i sustava orijentacije na terenu.

P6. Edukacija i osposobljavanje dionika

Cilj 11. Jačanje suradnje između turističkih zajednica, škola i poslodavaca.

Cilj 12. Uvođenje programa cjeloživotnog obrazovanja i stručnih radionica.

P7. Prepoznatljivost destinacije i ciljana tržišta

Cilj 13. Razrada pozicioniranja destinacije na emitivnim tržištima (Njemačka, Austrija, Italija, Slovenija).

Cilj 14. Povezivanje razvoja proizvoda s ciljanom promocijom i digitalnim kanalima komunikacije.

14.4. Identificiranje ciljeva i aktivnosti

Temeljem provedenih analiza stanja destinacije, SWOT matrice te strateških prioriteta definiranih u prethodnim poglavljima, utvrđuju se mjere koji usmjeravaju razvoj destinacije prema održivosti, kvaliteti i prepoznatljivosti. Ove mjere osiguravaju koordinaciju aktivnosti svih relevantnih dionika te omogućuju mjerenje uspješnosti provedbe Plana upravljanja.

Ciljevi i mjere su povezani s ključnim strateškim područjima i mogu biti kvantitativni (npr. povećanje noćenja, produljenje boravka) i kvalitativni (npr. jačanje imidža destinacije, unapređenje suradnje dionika). Njihovo ostvarenje temelj je za učinkovit monitoring i evaluaciju.

Ciljevi (kvantitativni) razvoja destinacije Dugi otok – Zverinac – Lavdara:

- C1 - Povećanje prosječne duljine boravka turista s 4,2 na 5 noćenja do 2029. godine.
- C2 - Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma (outdoor, kulturni, enogastronomski) na temelju lokalnih resursa.

- C3 - Povećanje prihoda od turizma po posjetitelju kroz poticanje ponude s dodatnom vrijednošću.
- C4 - Produljenje sezonu kroz promociju predsezonskih i posezonskih aktivnosti i događanja.
- C5 – Unaprjeđenje kvalitete smještaja i ulaganja u smještajne kapacitete više kategorije.
- C6 - Očuvanje i valorizacija prirodne i kulturne baštine uključivanjem u turističku ponudu i edukacijom dionika.
- C7 - Unaprjeđenje prometne i komunalne infrastrukture u funkciji turizma.
- C8 - Jačanje ljudskih kapaciteta u turizmu kroz edukacije, promociju zanimanja i lokalne stipendije.
- C9 - Uspostava sustava upravljanja posjetiteljima na najopterećenijim lokalitetima (npr. Veli žal, Sakarun, Veli Rat, Brbišćica).
- C10 - Uspostava brenda destinacije i unaprjeđenje komunikacije na ciljanim tržištima.

14.5. Mjere i aktivnosti

PRIORITET P1: Upravljanje sezonalnošću

CILJ RAZVOJA C1: Povećanje udjela turističkog prometa izvan vrhunca sezone

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC1.3 – Jačanje atraktivnosti predsezone i posezone

***MJERA 1.1:** Diversifikacija ponude kroz kulturni, aktivni, enogastronomski i edukativni turizam*

Aktivnost 1.1.1: Razviti tematske vikende u svibnju i rujnu

Nositelj: TZ Dugi otok

Partner: lokalne udruge, OPG-ovi

Rok: 2026.

Izvor financiranja: HTZ natječaji, općinski proračun

Pokazatelj: broj tematskih događanja godišnje

Aktivnost 1.1.2: Uključiti OPG-ove i udruge u razvoj izvansezonskih evenata

Nositelj: TZ i Udruga posjetitelja

Partner: LAG Mareta, Udruga vinara

Rok: kontinuirano od 2025.

Izvor: lokalni natječaji, privatne inicijative

Pokazatelj: broj uključenih subjekata

***MJERA 1.2:** Promocija događanja u pred- i posezoni*

Aktivnost 1.2.1: Osmisliti promotivnu kampanju “Jesen na Dugom otoku”

Nositelj: TZ Dugi otok

Partner: agencije, dizajneri, mediji

Rok: jesen 2026.

Izvor: HTZ marketing potpore

Pokazatelj: broj posjeta u listopadu

Aktivnost 1.2.2: Potaknuti TZ da sufinancira događanja van srpnja i kolovoza

Nositelj: TZ

Partner: Općina Sali, lokalni organizatori

Rok: godišnje (2025.–2029.)

Izvor: TZ + zajednički fond

Pokazatelj: broj sufinanciranih manifestacija

PRIORITET P2: Ravnoteža volumena i vrijednosti turizma

CILJ RAZVOJA C2: Povećanje potrošnje po posjetitelju uz kontrolu rasta ukupnog volumena

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC2.1 – Poticanje potrošnje kroz autentične doživljaje

MJERA 2.1: Razvoj proizvoda s dodatnom vrijednošću

Aktivnost 2.1.1: Kreirati lokalne doživljajne pakete (npr. Tradicionalni ribolov + ribarska večera + vođena šetnja + lokalni suvenir)

Nositelj: Turističke agencije

Partner: OPG-ovi, vodiči, obrtnici, ribari

Rok: 2026.

Izvor: EU fondovi za turizam, HTZ potpore

Pokazatelj: broj kreiranih paketa / prosječna potrošnja po gostu

Aktivnost 2.1.2: Uvesti sustav nagrađivanja za potrošnju kod lokalnih ponuđača (turistička loyalty kartica)

Nositelj: TZ

Partner: lokalni partneri, POS sustavi

Rok: 2027.

Izvor: privatna sredstva + TZ

Pokazatelj: broj uključenih partnera / broj korištenja

CILJ RAZVOJA C3: Poticanje dužeg boravka kroz bolje itinerere

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC1.2 – Povećanje duljine boravka

MJERA 2.2: Razvoj integriranih višednevnih itinerera

Aktivnost 2.2.1: Osmisliti 3 modela itinerera (aktivni, kulturni, obiteljski)

Nositelj: TZ + turističke agencije

Partner: interpretatori, kulturne institucije

Rok: 2025.

Izvor: HTZ / MINTS

Pokazatelj: broj izrađenih itinerera / preuzimanja s weba

Aktivnost 2.2.2: Postaviti info-ploče s prijedlozima višednevnih ruta na ulazima u mjesta

Nositelj: TZ

Partner: komunalna poduzeća, dizajneri

Rok: 2026.

Izvor: općinski proračun / fond za tur. infrastrukturu

Pokazatelj: broj postavljenih ploča

PRIORITET P3: Podizanje kvalitete smještaja i usluge

CILJ RAZVOJA C4: Poticanje ulaganja u kvalitetniji i održivi smještaj

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC3.1 – Poticanje kvalitete smještaja i održivih praksi

MJERA 3.1: *Financijsko i savjetodavno poticanje ulaganja u kvalitetan smještaj*

Aktivnost 3.1.1: Organizirati godišnje edukacije o održivim modelima smještaja i dostupnim izvorima financiranja

Nositelj: TZ + LAG

Partner: HGK, konzultanti, turistički sektor

Rok: godišnje, počevši od 2025.

Izvor: Program ruralnog razvoja / MINTS

Pokazatelj: broj sudionika / prijava na natječaje

Aktivnost 3.1.2: Uspostaviti savjetovalište za iznajmljivače i male investitore

Nositelj: TZ / Općina

Partner: vanjski stručnjaci, lokalni dionici

Rok: 2026.

Izvor: lokalni proračun / EU projekti

Pokazatelj: broj konzultacija / korisnika

CILJ RAZVOJA C5: Jačanje kapaciteta pružatelja usluga

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC4.1 – Profesionalizacija i edukacija u turizmu

MJERA 3.2: *Certifikacija i osposobljavanje turističkih dionika*

Aktivnost 3.2.1: Provesti program certificiranja “Gostoljubiv domaćin” za iznajmljivače i ugostitelje

Nositelj: TZ

Partner: strukovne udruge, obrazovne institucije

Rok: 2026.–2027.

Izvor: HTZ / MZO / općinski proračun

Pokazatelj: broj certificiranih objekata

Aktivnost 3.2.2: Uvesti sustav mentorstva za mlade u turizmu (npr. lokalni vodiči, animatori, domaćini)

Nositelj: TZ + škole

Partner: iskusni pružatelji usluga, OPG-ovi

Rok: od 2025.

Izvor: mjere zapošljavanja / fond za obrazovanje

Pokazatelj: broj mentorskih programa i polaznika

PRIORITET P4: Valorizacija posebnosti atrakcija

CILJ RAZVOJA C6: Razvoj nedovoljno korištenih atrakcija s visokim doživljajnim potencijalom

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC2.2 – Diferencijacija i valorizacija kulturne i prirodne baštine

MJERA 4.1: Aktivacija lokaliteta kroz interpretacijske i doživljajne sadržaje

Aktivnost 4.1.1: Izraditi interpretacijski plan za lokalitete sv. Ivan, sv. Luka, Sakarun, Brbišćica

Nositelj: TZ

Partner: PP Telašćica, konzervatori, arheolozi, lokalna zajednica

Rok: 2025.–2026.

Izvor: EU fondovi / Ministarstvo kulture

Pokazatelj: broj izrađenih planova

Aktivnost 4.1.2: Postaviti info-ploče, interaktivne vodiče i smeđu signalizaciju za odabrane lokalitete

Nositelj: TZ + Općina

Partner: dizajneri, muzeji, tiskare

Rok: 2026.–2027.

Izvor: MINTS / lokalni proračun

Pokazatelj: broj postavljenih interpretacijskih elemenata

CILJ RAZVOJA C7: Očuvanje i interpretacija prirodne i kulturne baštine

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC5.1 – Održivo upravljanje resursima i prostornim kapacitetima

MJERA 4.2: Edukacija i promocija baštine među lokalnim dionicima i posjetiteljima

Aktivnost 4.2.1: Organizirati godišnji “Festival baštine” – Dani otvorenih vrata lokaliteta, radionice i storytelling

Nositelj: TZ

Partner: škole, udruge, PP Telašćica, KUD-ovi

Rok: od 2026. nadalje

Izvor: HTZ, Ministarstvo kulture, općinski proračun

Pokazatelj: broj posjetitelja i partnera festivala

Aktivnost 4.2.2: Osnovati ustanovi za očuvanje i zaštitu zaštićene prirodne i druge baštine

Nositelj: Općina + TZ

Partneri: Zadarska županija, Ministarstvo zaštite okoliša, JU PP Telašćica

Rok: kraj 2026.

Izvor: Zadarska županija, Ministarstvo zaštite okoliša

Pokazatelj: osnovana JU i provedeni projekti

Aktivnost 4.2.3: Razviti volonterske i edukativne programe vezane uz očuvanje baštine

Nositelj: TZ + nevladine udruge

Partner: studenti, strukovne škole, kulturni djelatnici

Rok: od 2025.

Izvor: Erasmus+, Interreg

Pokazatelj: broj provedenih programa i polaznika

PRIORITET P5: Razvoj novih usluga za posjetitelje

CILJ RAZVOJA C8: Inovacije u ponudi (mobilne aplikacije, digitalne karte, sustavi pametnog vođenja)

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC3.3 – Digitalna transformacija turizma

MJERA 5.1: Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i sadržaja za posjetitelje

Aktivnost 5.1.1: Razviti mobilnu aplikaciju s interaktivnom kartom, informacijama o atrakcijama, događanjima i smještaju

Nositelj: TZ

Partner: IT tvrtke, PP Telašćica, lokalni ponuđači

Rok: 2025.–2026.

Izvor: Digitalna tranzicija – MINTS, EU fondovi

Pokazatelj: broj preuzimanja aplikacije i korisnička ocjena

Aktivnost 5.1.2: Postaviti pametne info toteme i QR kodove na ključnim lokacijama

Nositelj: TZ

Partner: Općina, izvođači, dizajneri

Rok: 2026.

Izvor: Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO)

Pokazatelj: broj postavljenih pametnih točaka

CILJ RAZVOJA C9: Jačanje informativnih točaka i sustava orijentacije na terenu

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC1.3 – Podizanje kvalitete boravka u destinaciji

***MJERA 5.2:** Povećanje pristupačnosti i kvalitete informacija na terenu*

Aktivnost 5.2.1: Obnoviti i proširiti mrežu turističkih informativnih punktova (Sali, Božava, Veli Rat)

Nositelj: TZ

Partner: Općina, lokalni subjekti

Rok: 2025.–2027.

Izvor: HTZ / ZŽ proračun

Pokazatelj: broj info-točaka i razina zadovoljstva korisnika

Aktivnost 5.2.2: Razviti multi jezične mape i vodiče u tiskanom i digitalnom formatu

Nositelj: TZ

Partner: dizajneri, prevoditelji

Rok: 2025.–2026.

Izvor: TZ / lokalni proračun

Pokazatelj: broj distribuiranih vodiča i preuzimanja

PRIORITET P6: Edukacija i osposobljavanje dionika

CILJ RAZVOJA C10: Jačanje suradnje između turističkih zajednica, škola i poslodavaca

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC5.1 – Jačanje ljudskih kapaciteta i obrazovanja u turizmu

MJERA 6.1: Umrežavanje i razvoj obrazovnih inicijativa s lokalnim dionicima

Aktivnost 6.1.1: Uspostaviti suradnju između škola, TZO i turističkih poduzetnika radi provedbe zajedničkih projekata (npr. Dani turizma, mentorstva, stručne prakse)

Nositelj: TZ

Partner: Osnovna škola, srednje škole Zadra, Udruga iznajmljivača

Rok: 2025.–2026.

Izvor: TZ / MZO / lokalni proračun

Pokazatelj: broj zajedničkih projekata i broj uključenih učenika

Aktivnost 6.1.2: Organizirati godišnju konferenciju o održivom razvoju turizma za sve dionike s Dugog otoka, Zverinca i Lavdare

Nositelj: TZ

Partner: Park prirode Telašćica, lokalna zajednica

Rok: svake godine od 2025.

Izvor: TZ / sponzorstva

Pokazatelj: broj sudionika i medijskih objava

CILJ RAZVOJA C11: Uvođenje programa cjeloživotnog obrazovanja i stručnih radionica

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC5.2 – Povećanje stručnosti i kompetencija u turizmu

MJERA 6.2: Cjeloživotno obrazovanje i stručna usavršavanja za dionike u turizmu

Aktivnost 6.2.1: Organizirati radionice za iznajmljivače, vodiče, ugostitelje o digitalnim alatima, zelenom poslovanju i uslužnim vještinama

Nositelj: TZ

Partner: Obrtnička komora, stručnjaci

Rok: kontinuirano, 2025.–2029.

Izvor: NPOO / lokalni proračun / HTZ edukacije

Pokazatelj: broj održanih radionica i broj sudionika

Aktivnost 6.2.2: Razviti online platformu za edukaciju i dijeljenje dobrih praksi među dionicima (MOOC model)

Nositelj: TZ

Partner: edukacijske platforme, ZŽ razvojna agencija

Rok: 2026.–2027.

Izvor: EU fondovi / suradnje s edukatorima

Pokazatelj: broj registriranih korisnika i korištenje sadržaja

PRIORITET P7: Prepoznatljivost destinacije i ciljana tržišta

CILJ RAZVOJA C12: Razrada pozicioniranja destinacije na emitivnim tržištima (Njemačka, Austrija, Italija, Slovenija)

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC4.1 – Jačanje prepoznatljivosti destinacije i promocija na ciljanom tržištu

MJERA 7.1: Izrada i provedba strateškog marketinškog plana

Aktivnost 7.1.1: Izraditi strateški marketinški plan s fokusom na profilirane ciljne skupine i tržišta (npr. outdoor parovi 35–55, kulturni turisti 45+)

Nositelj: TZ

Partner: vanjski konzultanti, TZ županije

Rok: 2025.

Izvor: TZ / HTZ natječaji

Pokazatelj: izrađen i usvojen dokument

Aktivnost 7.1.2: Sudjelovati na specijaliziranim B2B sajmovima i studijskim putovanjima za novinare i agente

Nositelj: TZ

Partner: HTZ, putničke agencije

Rok: godišnje, 2025.–2029.

Izvor: HTZ / vlastita sredstva

Pokazatelj: broj sajmova i ostvarenih suradnji

CILJ RAZVOJA C13: Povezivanje razvoja proizvoda s ciljanom promocijom i digitalnim kanalima komunikacije

Poveznica na cilj Strategije ZŽ: SC4.2 – Digitalna transformacija i brendiranje turizma

MJERA 7.2: *Jačanje digitalne prisutnosti i brending destinacije*

Aktivnost 7.2.1: Redizajn web stranice destinacije i kreiranje vizualnog identiteta u skladu s vrijednostima održivog turizma

Nositelj: TZ

Partner: dizajnerski studio / digitalna agencija

Rok: 2025.–2026.

Izvor: EU fondovi / HTZ / vlastita sredstva

Pokazatelj: broj posjeta, bounce rate, vrijeme zadržavanja

Aktivnost 7.2.2: Aktivno vođenje društvenih mreža s lokalnim pričama, videima i reportažama (storytelling + destinacijski ambasadori)

Nositelj: TZ

Partner: lokalni kreativci, influenceri, OPG-ovi

Rok: kontinuirano

Izvor: TZ / partnerstva

Pokazatelj: broj pratitelja, engagement, broj objava

14.6. Financijski okvir provedbe mjera i aktivnosti

Provedba mjera i aktivnosti definiranih u Planu upravljanja turističkom destinacijom Dugi otok – Zverinac – Lavdara zahtijeva realnu i održivu financijsku osnovu. Financijski okvir ima za cilj osigurati usklađenost planiranih aktivnosti s dostupnim i mogućim izvorima financiranja u razdoblju 2025.–2029. godine.

U ovom poglavlju prikazuju se procijenjeni troškovi za svaku mjeru i pripadajuće aktivnosti, uz naznačene potencijalne izvore financiranja, kao i odgovorne nositelje i partnere u provedbi. Planirano financiranje temelji se na kombinaciji javnih i privatnih izvora: proračuna turističkih zajednica i jedinica lokalne samouprave, nacionalnih i županijskih fondova, EU fondova, partnerstva s privatnim sektorom te mogućim međunarodnim programima suradnje.

Prikazani iznosi su indikativni te služe kao orijentir za planiranje i pripremu prijave na dostupne natječaje i financijske instrumente. Za svaku aktivnost nužno je izraditi detaljniji operativni plan i troškovnik prije faze implementacije, u skladu s važećim zakonodavnim i fiskalnim okvirima.

Prioritet	Naziv	Procijenjeni trošak (EUR)	Mogući izvori sufinanciranja	Rok provedbe
P1	Upravljanje sezonalnošću	50.000 – 80.000	HTZ, EU fondovi, TZ	2026. – 2030.
P2	Volumen vs. vrijednost	60.000 – 100.000	HTZ, EU fondovi, JLS	2026. – 2030.
P3	Kvaliteta smještaja i usluga	70.000 – 120.000	Min. turizma, EU fondovi, TZ	2026. – 2030.
P4	Valorizacija atrakcija	80.000 – 150.000	EU fondovi, Ministarstvo kulture, TZ	2026. – 2030.

P5	Nove usluge za posjetitelje	40.000 – 70.000	EU fondovi, privatni sektor	2026. – 2029.
P6	Edukacija dionika	30.000 – 60.000	ESF+, Ministarstvo turizma, TZ	2026. – 2028.
P7	Brendiranje i tržišta	100.000 – 180.000	HTZ, EU fondovi, TZ, Županija	2026. – 2030.
Ukupno		Cca 760.000,00		

15. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Na temelju definiranih razvojnih smjerova, ciljeva, mjera i aktivnosti u ovom Planu upravljanja, nužno je osigurati koordinirano i učinkovito sudjelovanje svih relevantnih dionika u razvoju destinacije. Smjernice i preporuke temeljene su na principima održivosti, participativnog upravljanja, zakonodavnom okviru te Strategiji razvoja održivog turizma RH do 2030., uz uvažavanje specifičnosti destinacije Dugi otok – Zverinac – Lavdara.

Ove smjernice predstavljaju operativni okvir kojim se dionici usmjeravaju prema zajedničkom cilju – razvoju cjelogodišnje, kvalitetne, odgovorne i lokalno ukorijenjene turističke ponude.

15.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave

- Uključiti turistički razvoj u sve relevantne razvojne i prostorne planove općine i županije.
- Donijeti odluke predstavničkog tijela temeljem stručne podloge (npr. o kapacitetima ugostiteljskih i smještajnih objekata, upravljanju turističkim tokovima, uvođenju turističkog ekološkog doprinosa).
- Aktivno sudjelovati u procesu izračuna prihvatnih kapaciteta destinacije.
- Jačati prometnu i komunalnu infrastrukturu u funkciji održivog turizma (npr. biciklističke staze, opskrba vodom i strujom u turističkoj sezoni).
- Podržati projekte valorizacije kulturne i prirodne baštine uključene u turističku ponudu.

- Uspostaviti redovnu koordinaciju s turističkim zajednicama na strateškoj i operativnoj razini.

15.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

- Aktivno sudjelovati u provedbi Plana upravljanja destinacijom i redovito ga ažurirati u suradnji s JLS-om.
- Uključiti dionike kroz organizaciju radionica, javnih savjetovanja i okruglih stolova.
- Koristiti aplikativna rješenja MINTS-a za upravljanje turističkim tokovima i planiranjem aktivnosti.
- Razviti i implementirati destinacijski brend u suradnji s dionicima i strateškim partnerima.
- Organizirati edukacije za pružatelje usluga u turizmu (certifikacije, interpretacijske radionice, digitalna promocija).
- Aktivno raditi na unapređenju izvansezonske ponude i pozicioniranju destinacije na odabrana tržišta.
- Pratiti pokazatelje održivosti i izvještavati MINTS sukladno nacionalnim indikatorima.

15.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

- Aktivno se uključivati u planiranje i provedbu mjera putem participativnih mehanizama (ankete, forumi, savjetovanja).
- Razvijati zajedničke proizvode i itinerere (npr. kulturno-gastronomске ture, tematski vikendi).
- Ulagati u kvalitetu usluge, edukaciju zaposlenika i standarde održivosti.
- Poticati uključivanje lokalne zajednice, OPG-ova, škola i udruga u turizam kroz inovativne modele.
- Primjenjivati zelene i digitalne alate u poslovanju.
- Sudjelovati u javnim pozivima i projektima koji se financiraju iz nacionalnih i EU izvora.
- Uključiti se u brendiranje destinacije i zajedničke promotivne aktivnosti.

16. POPIS PROJEKATA

16.1. Nacionalni projekti i projekti JLS-a

16.1.1. Rekonstrukcija pristaništa u Brbinju

Opis i svrha: Poboljšanje dostupnosti otoka i sigurnosti uplova u skladu s prihvatnim kapacitetima.

Posebni značaj: DA

Doprinos pokazateljima održivosti: Smanjenje sezonskog pritiska na Sali, bolja disperzija dolazaka.

Strateški doprinos: Strategija turizma ZŽ 2030 (ciljevi C.1.2 i C.3.3)

Nositelj: Županijska lučka uprava Zadar

Partneri: Ministarstvo mora i infrastrukture, MINTS

Lokacija: Brbinj

Rokovi: 2026–2028.

Procijenjena vrijednost: 2.300.000 € (EU fondovi + proračun RH)

Status dokumentacije: Glavni projekt u izradi

16.2. Projekti Turističke zajednice

16.2.1. Multifunkcionalni centar ribarske baštine "Soliona"			
OPIS PROJEKTA	Realizacija društvenog multifunkcionalnog prostora koji bi se koristio za prezentaciju, edukaciju, sport i gastronomiju. Ova multifunkcionalnost nam je bitna, osobito jer će biti korišten od strane mladih i posjetitelja.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Derutne zgrade će se pretvoiti u funkcionalan prostor koji će potaknuti mlade i posjetitelje na sport, te edukaciju i druženje. Zgrade će biti uređene sa obnovljivim izvorima energije te će se koristiti kišnica.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Sali	LOKACIJA PROVEDBE	Veli Rat
POČETAK PROVEDBE	2025.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.

KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Sportski centar(mali nogomet i košarka) • predstavljanje baštine • zadržavanje mladih • zdrav život		
VRIJEDNOST PROJEKTA	1.300.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTI I DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.2. Od jedra do baštine - Maritimni mozaik Dugog otoka i Kornata			
OPIS PROJEKTA	Ovaj projekt spaja jedrenje, maritimnu baštinu i digitalne tehnologije u inovativnu edukativnu i participativnu rutu koja istražuje antičke ribnjake, rimske vile, ranokršćanske crkve i bizantske utvrde. Aktivnosti uključuju mlade i lokalne udruge, koriste GoPro, VR i QR tehnologiju te pozicioniraju Dugi otok i Kornate kao primjer održivog aktivnog turizma s dubokom povijesnom dimenzijom.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Prezentacija i valorizacija arheološke baštine.		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Sali • TZO Sali	LOKACIJA PROVEDBE	• Dugi otok • Kornati
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• 3D rekonstrukcija lokaliteta • VR šetnja • interaktivna karta		
VRIJEDNOST PROJEKTA	300.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi

POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	NE

16.2.3. VREMENSKI MOSTOVI - Rimljani i Hrvati između mora i kamena			
OPIS PROJEKTA	Projekt se bavi valorizacijom slojevite antičke i srednjovjekovne kulturne baštine na otocima i perifernim područjima Jadrana kroz održivi kulturni turizam, digitalnu interpretaciju (VR, QR, AR) i prekograničnu suradnju. Temelji se na pilot-području Dugog otoka i Kornata, uz aktivnu uključenost lokalnih zajednica i stručnjaka.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Razvijen akcijski plan za očuvanje i promociju kulturne baštine; razvijena digitalna rješenja; sudjelovanje mladih i prekogranične suradnje; valorizacija baštine		
NOSITELJ PROVEDBE	JU PPTelašćica TZO Sali Sveučilište u Zadru	LOKACIJA PROVEDBE	Dugi otok Kornati
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	Valorizacija: Sv. Ivan (Telašćica) Rimska vila rustika; ranokršćanska crkva dvostruka nekropola - kulturni turizam		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRAN JE	vlastita i regionalna sredstva/nacional ni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	NE		

16.2.4. Od Punte Bianche do Punte Belvedere	
OPIS PROJEKTA	Turistička zajednica Općine Sali, u suradnji sa Općinom Sali priprema projekt biciklističke staze duž cijelog otoka. Natječaj se odnosi na razvoj i unaprjeđenje javne turističke infrastrukture, odnosno projekt postavljanja kompletne

	biciklističke staze. Biciklistička cesta pratila bi glavnu cestu od koje bi bila odvojena rubnjakom. Projekt se odnosi na 50-ak km puta od krajnjeg jugoistoka (villa Rustika) do sjeverozapada otoka (Punta Bianca), te izgradnju dva odmorišta veličine cca. 500 m ² uz državnu cestu DC109. Dugi otok dug je 45 km, a širok je između 1 i 4 km. Zbog svoje dužine i netaknute prirode, ali i zbog slabe napučenosti otoka automobilima, popularan je među biciklistima koji Dugi otok smatraju idealnom biciklističkom destinacijom.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Razvoj cyclo turizam i unaprijeđenje biciklističke infrastrukture te razvoju aktivnog turizma. Izgradnja biciklističke ceste doprinosi obogaćivanju ponude, povećanju zaposlenosti, smanjenu izoliranosti otoka , razvoju otoka i produženju sezone, promociji zelenog i održivog turizma. • Transport na otoku - zamjena osobnih i javnih vozila • uvođenje sustava javnih bicikli • razvoj infrastrukture (biciklističkih staza i punionica)		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Sali • TZO Sali • Hrvatske ceste	LOKACIJA PROVEDBE	• Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Biciklistička staza • vidikovci • sigurno kretanje biciklista po otoku • promocija carbon free kretanja		
VRIJEDNOST PROJEKTA	1.000.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.5. Dugootočka transverzala	
OPIS PROJEKTA	Plan za obnovu postojećih i probijanje novih planinarskih staza preko Dugog otoka u cijeloj njegovoj dužini. Ideja je da se staza "provuče" po brdima Dugog otoka (po azimutu, prateći konfiguraciju terena na način da se sa stazom prođe preko svih

	vrhova brda zbog dobivanja boljih panorama. Radi se o cca 70 km staze. na središnjem dijelu otoka postoji poteba za planinarskim skloništem, koji se napravilo u sklopu ovog projekta, a koristilo bi se kao osmatračnica za potrebe vatrogasne preventive i kao sklonište za planinare.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Korištenje stanja na terenu bez ikakvih velikih intervencija. Probijanje novih staza, koje bi se koristile i za lakše kretanje vatrogasaca kroz nepristupačni teren u slučaju vatrogasnih intervencija. • Povećenja ponude • stvaranje novog turističkog proizvoda • povećanje broja posjetitelja • Ekološki, održivi i zeleni Dugi otok		
NOSITELJ PROVEDBE	• Općina Sali • TZO Sali	LOKACIJA PROVEDBE	• Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Vidikovci • 70 km planinarske staze • sklonište		
VRIJEDNOST PROJEKTA	1.100.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTI I DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.6. Putevima Peteročića	
OPIS PROJEKTA	Putevi u Naselju Peteročića tvore mrežu koridora koji podsjećaju na nekadašnju povezanost zajednice. Ono što je nekada bio funkcionalan mikro-svijet danas je u stanju urušenosti te bi se obnovom omogućilo istraživanje lokalne povijesti i zaštita prirode. Postavljanjem tabli s pričom o Peteročićima koji su živjeli u tim kućicama te razvojem edukativno-zabavne igre za djecu te izradom i postavljanjem kamenih skulptura Peteročića (smještenih na ključnim točkama naselja) djeca i posjetitelji će moći upoznati mitološka bića - vidjeti ih, fotografirati se s njima i ući u svijet priče. Projekt daje višestruki doprinos održivosti u budućem

	razdoblju jer bismo projekt obnove Naselja povezali s Projektom Dugootočke transverzale koji će obnoviti planinarsku stazu do naselja te u sklopu kojeg će biti dugoročno održavani putevi sa markacijama i mapama.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Projekt daje višestruki doprinos održivosti u budućem desetogodišnjem razdoblju. Kroz obnovu tradicionalnih suhozida i interpretaciju za posjetitelje, projekt doprinosi očuvanju i valorizaciji materijalne i nematerijalne kulturne baštine, jačajući lokalni identitet. Aktivnim uključivanjem djece, mladih i šire zajednice u radionice, igre i edukativne sadržaje, potiče se društvena kohezija i međugeneracijska suradnja. Projekt je osmišljen da koristi održive materijale i tradicionalne tehnike obnove, bez narušavanja krajolika, čime doprinosi ekološkoj i prostornoj održivosti. Edukativni elementi, poput interpretacijske table i igre za djecu, osiguravaju dugoročnu upotrebu prostora bez potrebe za stalnim dodatnim ulaganjima, uz minimalno održavanje. Na taj način projekt ostvaruje dugoročne učinke, ostajući relevantan, koristan i pristupačan i u godinama koje slijede.		
NOSITELJ PROVEDBE	● TZO Sali	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2026.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Tematski park za posjetitelje • obnova staza i naselja • povezivanje sa Dugootočkom transverzalom		
VRIJEDNOST PROJEKTA	200.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTNNA DOKUMENTACIJA	NE		

16.2.7. Zavičajna zbirka Dugog otoka	
OPIS PROJEKTA	U starom selu u Salima tzv. "Zmorašnje selo" postoje "ruševine" koje predstavljaju najstarije kuće u Salima (400 god. plus). Ostaci su u vlasništvu Općine Sali i plan je da se revitaliziraju u izvornom obliku, te da se u sklopu njih izradi Zavičajna zbirka Dugog otoka, gdje bi se prezentirala cijela arheološka baština Dugog otoka.
DOPRINOS OSTVARENJU	Kroz obnovu starih ruševnih zgrada, sačuvati lokalni identitet i tradiciju. Projekt je osmišljen da koristi održive materijale i

POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	tradicionalne tehnike obnove, bez narušavanja krajolika, čime doprinosi ekološkoj i prostornoj održivosti.		
NOSITELJ PROVEDBE	● Općina Sali/TZ O Sali	LOKACIJA PROVEDBE	● Sali
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Presentacija arheološke baštine posjetiteljima • oživljavanje povijesne građevine sa svrhom edukacije i očuvanja.		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2.000.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTI I DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.8. Kvalitetno Dugi otok	
OPIS PROJEKTA	TZO Sali je nositelj Projekta zajedničke oznake za promociju odredišta Dugi otok i otočkih proizvoda i usluga, naziva „Kvalitetno Dugi otok“. Nakon poticanja OPG-ovaca na ishodovanje oznake, projekt ulazi u drugu fazu - implementacije proizvoda u turističku ponudu. U sklopu projekta u planu je pronalazak lokacije i/ili nabava objekta u sklopu kojeg će se proizvoditi nositelji oznake Kvalitetno Dugi otok stalno prezentirati posjetiteljima s mogućnošću degustacije i kupovine proizvoda. Paln je potaknuti UO da proizvode sa oznakom Kvalitetno Dugi otok uvrste u svoje jelovnike te na taj način dodatno promoviraju proizvode. Također, na sporazumno dogovorenom prostoru jednom tjedno održavati će se gastro večeri na temu lokalnih proizvoda. Događaj osim promocije destinacije i proizvoda potiče posjetitelje, kao i lokalno stanovništvo na aktivnost, stvaranje dodane vrijednosti u obliku novih proizvoda i degustiranje.
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Promocija lokalnih proizvoda, poticanje zapošljavanja mladih OPG-ovaca, podizanje kvalitete gastronomske ponude, razvoj ruralnog turizma i jačanje lokalne ekonomije.

NOSITELJ PROVEDBE	● Općina Sali/TZ O Sali	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Zapošljavanje mladih • Zadržavanje mladih na otoku • ekološka održivost • očuvanje tradicije i edukacije posjetitelja sa procesom proizvodnje domaćih proizvoda.		
VRIJEDNOST PROJEKTA	70.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTI I DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.9. Nomad nest Dragove			
OPIS PROJEKTA	Ugradnjom infrastrukture brzog optičkog interneta i obnovom i revitalizacijom zapuštenih nastambi u naselju Dragove plan je osigurati digitalnim nomadima prostor za neometani rad na daljinu i odmor.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Brzi internet je standard koji gosti očekuju, a optička mreža omogućava povećanje broja digitalnih nomada i produžetak sezone koji doprinosi stvaranju preduvjeta za održivi turizam i cjelogodišnje poslovanje.		
NOSITELJ PROVEDBE	● Općina Sali	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok, Dragove
POČETAK PROVEDBE	2027.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2029.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Povećanje konkurentnosti Dugog otoka kao turističke destinacije kroz dostupnost modernih digitalnih usluga optičke infrastrukture • Selo za digitalne nomade		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2.000.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni

			i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.10. Rekonstrukcija pristaništa u Brbinju			
OPIS PROJEKTA	Poboljšanje dostupnosti otoka i sigurnosti uplova u skladu s prihvatnim kapacitetima		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Smanjenje sezonskog pritiska na Sali, bolja disperzija dolazaka.		
NOSITELJ PROVEDBE	● ŽLU	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok, Brbinj
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2028.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Bolja povezanost • Poboljšana infrastruktura		
VRIJEDNOST PROJEKTA	2.300.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni i fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	DA		

16.2.11. "Jesen na Dugom otoku" - razvoj izvansezonskog proizvoda	
OPIS PROJEKTA	Produženje sezone kroz kulturno-gastronomске vikende i storytelling rute
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Povećanje broja dolazaka i noćenja u rujnu i listopadu Smanjenje sezonskog pritiska na Sali, bolja disperzija dolazaka.

NOSITELJ PROVEDBE	● TZO Sali	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2026.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Kulturno- gastronomske rute • Novi proizvod izvan sezone - disperzija dolazaka		
VRIJEDNOST PROJEKTA	48.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	NE		

16.2.12. Valorizacija arheološkog lokaliteta Gruh - Sv. Ivan			
OPIS PROJEKTA	Konzervacija, digitalna interpretacija i uključivanje lokaliteta u turističku ponudu.		
DOPRINOS OSTVARENJU POKAZATELJA ODRŽIVOSTI	Očuvanje baštine, disperzija posjetitelja, razvoj kulturnog turizma.		
NOSITELJ PROVEDBE	● TZO Sali ● Općina Sali ● Sveučilište u Zadru	LOKACIJA PROVEDBE	● Dugi otok
POČETAK PROVEDBE	2026.	ZAVRŠETAK PROVEDBE	2027.
KLJUČNE TOČKE OSTVARENJA PROJEKTA	• Kulturne rute • Novi proizvod izvan sezone - disperzija dolazaka		
VRIJEDNOST PROJEKTA	280.000,00	VLASTITA SREDSTVA/SUFINANCIRANJE	vlastita i regionalna sredstva/nacionalni fondovi/EU fondovi
POTREBNA STUDIJSKA/PROJEKTN A DOKUMENTACIJA	NE		

17. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

17.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

Turistička zajednica je dužna u izradu Plana upravljanja destinacijom uključiti sve relevantne dionike u sustavu turizma i sustavu upravljanja turizmom, koji su zainteresirani za razvoj turističke destinacije i/ili mogu utjecati na njen razvoj. Time se osigurava prepoznavanje i koordinacija različitih funkcija u cilju upravljanja razvojem destinacije u smjeru održivosti.

Usvajanjem Plana upravljanja na predstavničkom tijelu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, plan dobiva zakonsku snagu temeljem ZOT-a i pripadajućih pravilnika. Time se omogućuje njegova primjena i implementacija kroz integraciju u javne politike, razvojne planove i odluke nadležnih tijela.

17.2. Izvješće o provedbi

Provedba Plana zahtijeva redovito praćenje i izvješćivanje svih uključenih dionika. Potrebno je uspostaviti vremenske intervale (godišnje) za provjeru napretka provedbe mjera i aktivnosti, evaluaciju pokazatelja održivosti i identifikaciju eventualnih prepreka. Ako se uoče značajnija odstupanja ili problemi, predlaže se pravovremeno izvještavanje predstavničkog tijela JLS-a i izmjena Plana.

Turističko vijeće Turističke zajednice podnosi godišnje izvješće o provedbi Plana upravljanja predstavničkom tijelu JLS-a najkasnije do 31. ožujka tekuće godine, za prethodnu godinu.

18. ZAKLJUČAK

Plan upravljanja turističkom destinacijom Dugi otok – Zverinac – Lavdara osigurava cjelovit i koordiniran pristup razvoju turizma na lokalnoj razini. Dokument se temelji na smjernicama Ministarstva turizma i sporta, važećim zakonima te na analitičkom i participativnom procesu izrade.

Sadrži sustavno razrađene dijelove: od analize stanja, definiranja razvojnih prioriteta i ciljeva, mjera i aktivnosti, do prijedloga projekata i sustava praćenja provedbe. Uključuje sve dionike: JLS, Turističku zajednicu, lokalno stanovništvo, poduzetnike i institucije.

Naglasak se stavlja na:

- razvoj održivog i cjelogodišnjeg turizma,

- valorizaciju kulturnih i prirodnih resursa,
- upravljanje turističkim tokovima i prihvatnim kapacitetom,
- jačanje kvalitete smještaja, usluga i ljudskih potencijala,
- povezivanje lokalne zajednice i turizma.

Uspješna provedba Plana ovisi o kontinuiranoj suradnji svih dionika, dostupnosti financiranja i institucionalnoj podršci. Plan upravljanja predstavlja živi dokument koji se po potrebi može revidirati i nadopunjavati sukladno razvojnim okolnostima i evaluaciji provedbe.

Služi kao alat za usmjereno i odgovorno upravljanje turizmom, koji dugoročno doprinosi očuvanju baštine, kvaliteti života stanovnika i konkurentnosti destinacije.

19. PRILOZI

19.1. Prihvatni kapacitet destinacije (u izradi)

20. IZVORI

[Internet / Izvori:](#)

<https://geoportal.dgu.hr/>

<https://oss.uredjenazemlja.hr/map>

<https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

<https://earth.google.com/web>

<https://www.google.com/maps/>

<https://pp-telascica.hr/>

<https://www.natura-jadera.hr/>

<https://podaci.dzs.hr/hr/>

21. LITERATURA

BARAKA,P.J., PETEŠIĆ, J. (2018): Il sito Gruh-Sv. Ivan dentro il parco naturale di Telašćica, 17th International Congress of Christian Archaeology (Utrecht/ Nijmegen, 2018).

BATOVIĆ, Š. (1997): *O prapovijesti Dugoga otoka // Dugi otok : zbornik / Batović, Šime; Obad, Stijepo; Petricioli, Ivo (ur.). Matica Hrvatska Zadar, Zadar, 99. – 165.*

FARIČIĆ, J. (2012): Geografija sjevernodalmatinskih otoka, Školska knjiga i Sveučilište u Zadru, Zagreb.

MAGAŠ, D. (1997): Zemljopisno-povijesna obilježja Dugog otoka, Dugi otok – Zbornik radova, ured.Š.Batović, Matica Hrvatska Zadar, 11 – 44.

MALEŽ, M. (1967): Paleolitska nalazišta Hrvatske, *Arheološki vestnik XVIII* Ljubljana.

PETEŠIĆ, J. (2016): Stivanje field in Nature Park Telašćica – TRADE, International conference Transformations of Adriatic Europe 2nd - 9th century, Zadar

PETRICIOLI, I. (1993): Srednjovjekovni umjetnički spomenici na Dugom otoku, Zbornik Dugi otok, *Zadarska smotra 1-2*, Zadar.

SUIĆ, M. (2003): Antički grad na istočnom Jadranu. Zagreb: Golden marketing.

UGLEŠIĆ, A. (2002): Ranokršćanska arhitektura na području današnje Zadarske nadbiskupije. Zadar, Filozofski fakultet u Zadru, Zadarska nadbiskupija.(monografija)

VUJEVIĆ,D., (2013): Prapovijesni ostatci na sjeverozapadnom dijelu Dugog otoka. u: A. Uglešić, J. Faričić ur. Veli rat. Sveučilište u Zadru, Zadar 2013, 131 – 146.